

I. Valerjans dzimis 1960. gadā Latvijas PSR Balvu rajona Vecumu c/p Kozīnes ciemā. Mācījies Krievmalas un Viļakas pamatskolās un Cēsu Meža skolā; vidusskolu beidzis Ogrē. Studējis LVU Filoloģijas fakultātē žurnālistiku (1978. - 1983. g.) un LU Filoloģijas fakultātes maģistratūrā dialektoloģiju (1992. - 1995. g.). Strādājis Jelgavas laikrakstā “Darba Uzvara”, žurnālā “Horizonts”, bijis Vissavienības (Maskavā) dzelzceļa avīzes “Gudok” personīgais korespondents Baltijas republikās. 1992. gada janvārī atjaunojis un līdz 1996. gadam vadījis laikrakstu “Latvijas Dzelzceļnieks”. No 1996. līdz 2008. gadam izdevis un rediģējis laikrakstu “Olaines Avīze”. Šobrīd atgriezies pie valodniecības un žurnālistikā darbojas *freelance*.

Rakstījis stāstus un lugas, kuras iestudētas Jelgavas teātrī (“Krīt gar zemi, mati gaisā”, 1995. g.) un Vilces amatierteātrī (“Sārts”, 2001. g.).

Šīs grāmatas pamatā ir Autora filoloģijas maģistra darbs, kas izstrādāts 1995. gadā. Latvijas universitātes Filoloģijas fakultātes un Baltu valodu katedras vadība neļāva to aizstāvēt, jo “Latvijā nevar būt nekādas latgaļu valodas”. Tika izvirzīta prasība pārrakstīt darbu tā, lai latgaļu valoda nekur netiktu pieminēta, bet tiktu deklarēts, ka tā ir latviešu valodas izloksne, kas veidojusies no vidus dialekta. Valodas faktus, kas šo hipotēzi apgāž, autoram pret viņa sirdsapziņu un zinātnisko patiesību vajadzēja pārkvalificēt „pēc Milenbaha un Endzelīna” vai ignorēt. Valerjans atteicās sniegt nepatiesu liecību. Par to LU un Latvijas valsts viņam nolaupīja maģistra diplomu.

I. Valerjans LATGAĻU ETNOCĪDS: noliegtā civilizācija

I. Valerjans

LATGAĻU ETNOCĪDS: *noliegtā civilizācija*

I. Valerjans

**LATGAĻU
ETNOCĪDS:**
noliegtā civilizācija

Valodniecisku materiālu krājums

Olaine „Lāngala” 2015

Valerjans, I.

Latgaļu etnocīds: noliegtā civilizācija. Olaine: Lāngala, 2015. - 500 lpp.

I.Valerjana grāmatā „Latgaļu etnocīds: noliegtā civilizācija” pirmo reizi baltistikas un indoeiropēistikas vēsturē ir aprakstīta latgaļu valoda, kurai līdz šim nav bijis sava alfabēta, jo Latvijas valsts politisku apsvērumu dēļ ir aizliegusi tās pētīšanu un kopšanu. Autora piedāvātais alfabēts ļauj pierakstīt latgaļu valodu precīzi, nevis izkropļotā veidā, kā tas līdz šim darīts dažādās latviešu rakstu tradīcijās. Līdz ar to ir iegūti pierādījumi latgaļu valodas savdabībai un arhaismam, kā arī fonētiskajai un morfoloģiskajai bagātībai, kas tālu pārspēj latviešu valodu.

Otrais unikālais pētījums ir baltistikas un indoeiropēistikas vēsturē pirmā *Sanskrita - latgaļu salīdzinošā vārdnīca* ar vairāk kā 4300 leksēmām, kas latgaļu valodā skan tāpat vai gandrīz tāpat kā Sanskritā un nozīmē tos pašus vai ļoti tuvus jēdzienus. Tik lielas līdzības ar Sanskritu nav nevienai citai Eiropas valodai, ieskaitot latīņu, grieķu un latviešu, un šis fakts apgāž lingvistisko dogmu par latgaļu un visu baltslāvu valodu eirocentrisko izcelsmi.

Oficiālā baltistika un Latvijas valdība noliedz latgaļu valodas pastāvēšanu, sauc to par izloksni, kas esot cēlusies no latviešu valodas, taču ap 95% kopīgo vārdformu latgaliski izrādās tuvākas Sanskritam, nekā latviskās. Tas pierāda, ka šādi apgalvojumi ir antizinaatniski un politiski angažēti, un patiesībā latviešu valoda jādēvē par latgaļu valodas mākslīgu dialektu, kas radīts pirms pusotra gadsimta kā politiskās cīņas ierocis.

Publicējamie valodu fakti liek secināt, ka letu-lietuviešu (baltu) grupas letu (rietumbaltu) apakšgrupas latgaļu (Sanskritā लङ्गल *laṅgala*) valoda ir, iespējams, vecākā starp indoeiropiešu dzīvajām valodām Eiropā. Tās pastāvēšanas ļaunprātīga noliegšana, pilnvērtīgas lietošanas, pētīšanas un kopšanas aizliegums ir Latvijas valsts noziegums pret latgaļiem un visiem rietumbaltiem. Tas ir latgaļu etnocīds, ko Latvija realizē ar mērķi iznīcināt tās teritorijā dzīvojošos latgaļus kā etnosu, vardarbīgi asimilējot mākslīgi radītajā austrumbaltiskajā „latviešu” tautā.

Grāmata paredzēta latgaļiem, baltu filologiem, Latvijas Saeimas deputātiem un valdības locekļiem, kā arī indoeiropēistikas pētniekiem visā pasaulē.

ISBN 978-9934-14-654-1

© I.Valerjans, 2015.

© Izdevums latviešu valodā: b-ba «Lāngala», 2015.

AUTORA PRIEKŠVārds

“Воспрянул я от уныния моего, в которое повергли меня чувствительность и сострадание; я ощутил в себе довольно сил, чтобы противиться заблуждению, и почувствовал, что возможно всякому соучастником быть во благоденствии себе подобных. Се мысль, побудившая меня начертать, что читать будешь.”

Александр Николаевич Радищев,

„Путешествие из Петербурга в Москву”, 1790 г.¹

Latvijai kopš tās pastāvēšanas pirmās dienas ir Milzīgs Valsts Noslēpums, kuru tā slēpj no pasaules. Tā netiklē slēpj savu bandubērnu. Tā slepkava slēpj vietu, kur apracis savu upuri. Tā sātans zem mācītāja sutanas slēpj savu zirga kāju, lai cilvēki viņu neatpazītu. Kā teiktu angļi: Latvijai ir savs skelets skapī. Un šo “skeletu” sauc “Latgale” (Sanskritā: लाङ्गल laṅgala).

Kāds varbūt iebildīs, ka par skarbu teikts. Patiesībā tas ir par maigu sacīts, jo runa ir – ne vairāk, ne mazāk – par senas tautas un tās valodas un kultūras mērķtiecīgu iznīcināšanu valsts varas līmenī. Tas apstākļi, ka latgaļu tautas nogalināšana tiek realizēta nevis ar apšaušanas un gāzes kameru palīdzību, bet gan ar asimilācijas metodi, lietas būtību nemaina. Kā tēlaini izteicies Bartolome Klavero, šāda politika arī ir indivīdu nogalināšana, tikai ne fiziskajos ķermeņos, bet viņu dvēselēs. Latgaļi zaudē savu etnisko pašapziņu un valodu, bet tauta kopumā - savu vēsturisko atmiņu un sociālo kultūru. Šādai politikai turpinoties, pēc dažām paaudzēm tā pārstās eksistēt kā tauta. Bet latgaļi to nevēlas.

Šim faktam agri vai vēlū bija jātop formulētam un deklarētam. Lai Latvijas un pasaules sabiedrība varētu izvērtēt gan antizinaatniskos spriedelējumus par vēsturiskajiem latgaļiem kā „latviešu tautas” daļu un latgaļu valodu – kā „latviešu dialektu”, gan Latvijas valdības piekopto latgaļu iznīcināšanas politiku. Attiecībā uz latgaļiem Latvijas valsts politika ir bijusi noziedzīga kopš tās dibināšanas.

Noziegums: Latgaļiem Latvijā ir liegtas visas politiskās tiesības. Latgaļi tās var baudīt tikai tajā gadījumā, ja viņi atsakās no savas nacionālās identitātes. Saskaņā ar Latvijas Satversmi nekādu latgaļu Latvijā nav, ir tikai latvieši. Latvija slēpj no pasaules faktu, ka latgaļi joprojām ir dzīva tauta.

¹ Es atguvos no bezcerības, kurā mani bija novedis mans pārmērīgais jutīgums un līdzjutība; es sajutu sevī pietiekami spēka, lai stātos pretī maldi, un sapratu, ka ikvienam ir iespēja sekmēt savu līdzcilvēku labklājību. Šī doma mani pamudināja uzrakstīt to, ko tagad lasīsi. Aleksandrs Radiševs „Ceļojums no Pēterburgas uz Maskavu, 1790.g.”

Fakts: Neraugoties uz visaptverošo pārlatviskošanas un asimilācijas politiku, ko Latvijas valsts pret latgaļiem realizē ar juridiskiem, administratīviem, ideoloģiskiem līdzekļiem, 2011. gada 1.marta Latvijas tautas skaitīšanā tika noskaidrots, ka vēl joprojām 164,5 tūkstoši cilvēku uzskata sevi par latgaļiem, un tie ir 8,8% Latvijas iedzīvotāju! (BNS, 2012).

Noziegums: Latgaļiem Latvijā ir liegtas tiesības uz cieņu pret viņu valodu, kultūru un identitāti. Latvija savā Valsts valodas likumā apgalvo, ka latgaļu valodas nav - esot tikai latviešu valoda. Latvija slēpj no pasaules faktu, ka vēl joprojām ir dzīva rietumbaltu - latgaļu valoda.

Fakts: Neraugoties uz simt gadus ilgo latgaļu valodas, etniskās un nacionālās identitātes aizliegumu, 164,5 tūkstoši cilvēku jeb 8,8% Latvijas iedzīvotāju ir apliecinājuši, ka ikdienā lieto latgaļu valodu!

Latvijas valsts dzīvam latgalim skatās acīs un saka: „Tevis nav”.

Latvijas valsts likumdevēja līmenī ir deklarējusi, ka latgaļu tautas un latgaļu valodas vispār nav. Lai gan mēs esam, un mēs runājam savā senajā valodā. Vai iespējami pārliecinošāki dzīvās tautas, tās valodas un pašapziņas mērķtiecīgas iznīcināšanas pierādījumi?

Šādu politiku sauc par etnocīdu. Pasaules sabiedrība to ir nosaukusi par noziegumu. Par cilvēktiesību masveida pārkāpumu galējo formu. Tas ir LATGAĻU ETNOCĪDS.

*** ** *

Latvijas valsts, izmantojot no okupanta pozīcijām uzurpētās monopoltiesības latgaļu jautājuma skaidrošanā, uzspiež vietējai un pasaules sabiedrībai apzināti nepatiesas ziņas par latgaļiem. Tā ir informatīva vardarbība. Paņēmiens, ar kādu tas tiek darīts, ir patapināts no kāršu spēles blēžu arsenāla: tās ir manipulācijas ar piedurknē noslēptu džokeri, ar kuru vajadzības gadījumā slepus aizstāj jebkuru citu kārti. Mūsu situācijā tā ir manipulēšana ar lietuvisko vārdu *latvis*, *latvietis*, ar ko lietuvieši apzīmēja austrumbaltu žemaiču tautas daļu - zemgaļus un zemgalizētos kuršus², no vienas puses, un vāciski krievisko vārdu *lattisch*, *латыш*, ar kuru pēdējie, savukārt, apzīmēja mūsdienu Vidzemes teritorijā dzīvojošo tautu kokteili, tajā skaitā – Vidzemes latgaļus, no otras³. Latvijas “krusttēvi” starp šiem dažādu tautu nosaukumiem

² Vācu—lietuviešu vārdnīcu sastādītājs F. Kuršaitis (*“Wörterbuch der litauischen Sprache”*, 1883) tulkoja: “Latwijs = Kurland, Latwis = Lette, Kurländer”. Tādējādi, ir saglabājušies rakstiski pierādījumi, ka jēdzienu “Latvija” izdomāja un sāka lietot lietuvieši, bet apzīmējot ar to vienīgi Kurzemi, nevis visu tagadējās Latvijas teritoriju, par Latgali nemaz nerunājot. Turklāt šāds stāvoklis bija vēl XIX gadsimta beigās.

³ Vārdformas *latvis* pirmais pieminējums atrasts XVII gadsimta lietuviešu dokumentā, bet formu *Latvija* (no leišu vārda *latvis* daudzskaitļa - *latviai*) izveidoja J.Alunāns 1859. gadā. Vāciski-krieviskās formas *lattisch*, *латыш* arī parādījušās ne agrāk par XVIII gadsimta beigām. Tādējādi, šie tautvārdi ir darināti pavisam nesen un neatspoguļo vēsturisko realitāti. Tiem ir atšķirīga izcelsme un tie jau sākotnēji apzīmēja dažādus etniskos un sociālos slāņus. Vēsturiski mūsdienu Baltijas teritorijā ir dzīvoju-

sāka patvarīgi likt vienādības zīmi un tulkojumos tos aizstāt vienu ar otru. Šī blēdība viņiem ir ļāvusi viltot latgaļu un pārējo Livonijas tautu vēsturi, attiecinot uz zemgaļiem un kuršiem seno latgaļu vēsturiskos piedzīvojumus un otrādi, un ļauj to darīt mūsdienu politiķiem joprojām, kamēr šie meli nav atmaskoti.

Tipisks piemērs: tiek uzskatīts, ka 1236. gadā Saules kaujā lietuviešu un latviešu apvienotais karaspēks sakāva vācu spēkus! Mani skolā tā mācīja. Man, latgalim, pasē rakstīts: latvietis. Es tolaik prātoju: “Ahā, mani senči kopā ar leišiem! Redz, kādi *broļukas!*” Patiesībā šis ir tipisks “džokerlatvieša” triks, kur ar latviešiem apzīmēti zemgaļi, tātad – to pašu žemaišu cilts. Turpreti “vācu spēki” sastāvēja no kristītajiem igauņu, latgaļu, līvu rekrūšiem un Smoļenskas un Novgorodas algotņiem (Саўлеская бітва, 2005), kurus komandēja apmēram 50 vācu virsnieki – bruņinieki⁴. Ja mēs šīs vēstures grāmatas autoru iedzīsim kaktā, viņš izlocīsies paskaidrodams, ka tieši

ši *корсь* – ‘kurši’, *жмудь* jeb *жемойть* – ‘žemaiči-zemgaļi’, *литва* – ‘litvini’, ko mūsdienās tulko par ‘lietuviešiem’, un *латыгола* – ‘latgaļi’. Ne par kādiem latvijiem vai *lattishiem* ne krievu hronikās, ne vācu dokumentos nekādu ziņu nav. Vācieši un krievi šos Baltijas cilšu vēsturiskos tautvārdus lietoja līdz pat XX gadsimtam un arī starp zemgaļiem un žemaičiem nekādas atšķirības nesaskatīja. Tām pievērsa uzmanību tikai paši lietuvieši – varbūt tāpēc kādreizējo īpašās kastas nosaukumu *latva* viņi sāka lietot tautvārda *latvis* nozīmē un attiecināt uz visiem Kurzemes hercogistes iedzīvotājiem, kas līdz ar to patiesībai atbilda tikai daļēji.

Turpreti, Livonijas jeb Vidzemes daļu apdzīvoja latgaļi, līvi, vendi, krievi, vācieši, zviedri un dažas citas tautas, starp kurām, protams, bija arī zemgaļi. Viņu pēdas pēc A.Bīlenšteina u.c. domām te atrodamas jau XII gadsimtā. Taču nav nekādu ziņu par to, ka austrumbaltiskie zemgaļi (un *latva* - latvji) Vidzemes daļā vēl XIX gadsimtā būtu bijuši vairākumā. Vienkārši viņi kopš laika gala te iemanījās ieņemt muižkungu, vagaru, ierēdņu, rakstvežu amatus, bet XIX gadsimta otrā pusē sāka veidoties par pirmo nevācisko buržuāziju – t.s. kārklu vāciešiem. Vāci šo tautu kokeili Vidzemes (un nekādi ne Kurzemes!) daļā sāka dēvēt par *letten*, *lettisch* kuru kaļķas *латыш* veidā pārņēma arī krievi, tādējādi šķirot tos tiklab no *latva* - latvijiem un visas austrumbaltiskās Kurzemes, kā no izteikti rietumbaltiskajiem latgaļiem.

Vārdforma *letten*, *lettisch* vācu valodā parādījās XVIII gadsimta vidū – pēc tam, kad 1740.gadā Daniels Grūbers pirmo reizi nopublicēja savu „*Origines Livoniae sacrae et civilis seu Chronicon Livonicum vetus*”, ko šodien pazīstam kā Indriķa Livonijas hroniku, un kurā D.Grūbers pirmo reizi nodrukāja tādus iepriekš nedzirdētus tautvārdus, kā *Letti*, *Lettones* un *Lethi*, *Leththones*, bet jo sevišķi – pēc 1747. gada, kad Johans Gotfrīds Arndts šo sacerējumu pirmo reizi pārtulkoja vāciski ar nosaukumu “*Der Liefländischen Chronik erster Teil von Liefland unter seinen ersten Bischöfen*”, kur D.Grūbera izdomātās latīniskās formas pārņēma vāciski kā *letten*, *lettisch*. Vācu valodā tās attiecībā uz Vidzemes zemniekiem galīgi nostiprināja Garlībs Merķelis, kurš pēc pusgadsimta uzrakstīja grāmatu „*Die Letten...*” (1800).

⁴ Latgaļu, līvu un igauņu rekrūši, kuri veidoja vācu spēku lielāko daļu, nealka cīnīties pret leišiem par teitoņu interesēm. Liela daļa, redzot, ka stāvoklis pirms kaujas ir neizdevīgs un bīstams, vienkārši “piecirta pēdu”, tāpēc leiši un latvieši samērā viegli sakāva atlikušos vācu spēkus.

zemgaļus arī ir domājis, jo zemgaļi taču ir – latvieši! Bet patiesībā viņš grāmatā ir maldinājis visus latgaļus, līvus un pārējos cittautiešus, kas no šīs grāmatas mācījās. Tāds melošanas paņēmieni latīniski saucas *substitutionem conceptuum*; latgaliski – *jiedziņu padmīšana*. Latviski nav precīza analoga. Jēdzienu apzināta jaukšana, samainīšana. Ar vienu un to pašu vārdu apzināti tiek apzīmētas principiāli atšķirīgas lietas, un uz šī rēķina tiek panākta cilvēcīgu maldināšana. Bet pašam autoram metode ļauj izločīties no atbildības.

No godīgu cilvēku sabiedrības par tādu blēdīšanos pieņemts izraidīt. Bet Latvijas ideologi ar “džokerlatvieša” palīdzību jau teju pusotru gadsimtu jauc galvas ne vien pašiem latviešiem un latgaļiem, bet visai pasaulei. Uz šī viltojuma smiltīm uzbūvēta visa Latvijas nacionālā politika līdz pat mūsdienām.

Normālam cilvēkam, to visu atklājot, rodas normāls jautājums: kam patiesības slēpšana par latgaļiem un citām Latvijas pamattautām bija vajadzīga toreiz? Kādēļ tā jākultivē joprojām? Kas tie tādi par augstākiem mērķiem, kuru vārdā, no sešām Latvijas pamattautām mākslīgi taisot vienu, tiek iznīcinātas senas tautas un valodas?⁵ Kam šīs politikas ideologi ir prastījuši piekrišanu un kura no asimilējamām tautām šo piekrišanu ir devusi? Atbilde būs viena: tautām neviens nav vaicājis! Un tautas šo politiku NAV akceptējušas.

Latgaļu plānveidīga iznīcināšana valsts līmenī sākās pēc tam, kad Latvijas valsts bija nodibināta, tajā skaitā, ar latgaļu asinīm⁶. Vēlāk latgaļi nav

⁵ Līvi kā tauta izzuda tieši Latvijas valsts laikā. Pēc Vikipēdijas (2015) datiem 1852.g. Ziemeļkurzemes zvejniekciemās no Lūžņas līdz Melnsilam vien dzīvoja 2324 lībieši; 1935.g. ciemos bija 2746 iedzīvotāji, no viņiem 32% lībiešu. Lībiešu valodu prata 790 iedzīvotāji. Bija arī līvu valodas kopšanas entuziasti, un tautai - vēlme lietot savu valodu. Taču Latvijas valsts nefinansēja un neveicināja līvu tautas un valodas saglabāšanu, bet aizliedza to un sekmēja līvu asimilāciju mākslīgi radamajā "latviešu tautā".

⁶ Latviešu militāristi, tūlīt pēc tam, kad Krievijas valdībā bija izlobējuši lēmumu par latviešu strēlnieku bataljonu dibināšanu, pamanījās Krievijas augstākajai militārajai virspavēlniecībai iestāstīt, ka latgaļi tie paši latvieši vien esot, tāpēc lai latgaļus no pārējām Krievijas armijas daļām arī sūtīt uz latviešu pulkiem. Krievijas Pagaidu valdības ministru prezidents kņazs G.Ļovs un citas Krievijas gaišākās galvas gan zināja, ka ārpus Baltijas neatrodas nekādi citi „latviski aprīņi” (Kemps, 1991), un ka latgaļi nav nekādi latvieši, bet gan atsevišķa tautība, kurai pienākas sava autonomija (L.,1917). Bet ģenerāļi acimredzot – ne. Jādomā, viņiem tas bija vienalga. Tā latviešu un krievu militāristu mafiozas vienošanās rezultātā latgaļu jaunekļi pret viņu gribu tika ieskaitīti latviešu strēlnieku pulkos un nolika savas galvas pie Mītavas, Rīgas, Liepājas un citur par viņiem svešu valsti. Kamēr paši savu Latgali pazaudēja. Vēl ļaunāk: pēc tam bija spiesti iet pa savu zemi tās okupantu armijas ierindā, kuri vēlāk viņus pašus un viņu pēcnācējus pakļāva etnocīdam. Čuūļu ģenerāļi un politiķi tajos gados nemaz neliedzās, bet atklāti lielījās, ka šādu lēmumu izdabūjuši cauri, lai nepieļautu Latgales pulku veidošanos un nedotu iespēju latgaļiem pasludināt savu autonomiju (Karaweirs, 1917.) Jo 1916. gadā latviešu politiķi jau bija izplānojuši Latgales okupāciju.

pauduši separātismu, bet samierinājušies ar likteni un pat piekrituši dēvēties par latviešiem, ja jau tā vajag “kopējas lietas labad”⁷. Kāds gan jaunums būtu Latvijai cēlies, ja tā būtu pildījusi Pirmā Latgales kongresa rezolūcijas par latgaļu valodisko, saimniecisko un reliģisko autonomiju? Šodien mēs paši sev un pasaulei stāstītu patiesību, proti, ka Latvijā dzīvo divas pamattautas – latvieši (ja nu kāds grib tā saukties) un latgaļi; ka abas turpina attīstīt ne vien kopējo, bet arī katra savu valodu un kultūru; ka skolas, prese, teātri u.c. ir abās valodās – tādu valstu pasaulē ir bez skaita. Tieši uz tādiem noteikumiem, starp citu, savulaik Pirmajā Latgales kongresā notika balsojums par latgaļu apvienošanas ar latviešiem. Taču jaundibinātā Latvijas valsts denonsēja šī Latgales kongresa lēmumus, vienpusīgi lauza vienošanos starp latgaļiem un latviešiem un tā vietā, lai ļautu visām to izveidojušajām tautām demokrātiskā ceļā pašām izvēlēties savu tautību un savu valodu un atbalstītu viņu identitātes kopšanas centienus, ķērās pie šo valodu un tautu piespiedu asimilācijas: iepriekšējās zināšanas par latgaļu, zemgaļu (žemaiču) un pārējo Baltijas tautu un to valodu izcelšanos tika nobēdzinātas, bet to vietā parādījās “pētījumi”, kuri “zinātniski” nopamatoja tēzes par “latviešu tautu” un “latviešu valodu”. Godīgi to pierādīt, protams, nebija iespējams. Tādēļ zinātnieki (ja mēs viņus tā vēl sauksim) šos pierādījumus sacerēja.

** ** *

Latviešu valodnieki, vēsturnieki un politiķi XX gadsimtā tika radījuši trīs viltotu pētījumu grupas, kuros ar zinātnisku faktu slēpšanas, sagrozīšanas, insinuāciju, nepareizu tulkojumu un tendenciozu skaidrojumu palīdzību tika “pierādītas” apzināti nepatiesas tēzes par to, ka, piemēram, zemgaļi, kurši un latgaļi jau pirms 800 gadiem esot bijuši viena tauta, bet vendi - līvu cilts; ka jau XIII gadsimtā Kuršu kāpās mitušie kurši, Mežotnes zemgaļi, Tālavas latgaļi un pārējās Livonijas tautības – visi esot bijuši tie paši “latvieši”. Diemžēl šie „atklājumi” nepalika grāmatu plauktos vien. Latvijas varas iestādes tos tūdaļ izmantoja, lai ar tiem attaisnotu pret latgaļiem vērstās administratīvās un politiskās represijas. Tas liecina, ka Latvijas zinātnieki un politiķi toreiz vēsturi viltoja roku rokā, bet viņu kopīgo pūliņu patiesais mērķis bija nevis vēsturiskās patiesības atklāšana, bet gan veiklu formulējumu izdomāšana par to, kā pasaules priekšā noliegt latgaļu valodas pastāvēšanu un izgatavot viltotus pierādījumus latgaļu tautas „neesamībai”. Šī grāmata satur pierādījumus, ka baumas par latgaļu nāvi, kā teica Marks Tvens, ir krietni pārspīlētas.

Pirmā Latvijas vēstures viltojumu grupa ir vēsturisko dokumentu neadekvāti tulkojumi. Izmantojot piedurknē noslēpto “džokerlatvieti”, Livonijas

⁷ Gadījumā, ja šo zinātnisko pētījumu kāds mēģinās izmantot savu Latgales separātisma ideju perināšanai vai meklēt tādas šīs grāmatas tekstā, autors un izdevējs kategoriski paziņo, ka norobežojas no jebkādam Latgales separātisma kustībām un aicina Latvijas slepenpoliciju apkarot šādus mēģinājumus viskategoriskākajā veidā. Šī ir zinātniska publikācija, un nekādas politiskas spekulācijas ar to nav pieļaujamas.

viduslaiku hroniku u.c. rakstu liecību latviskotāji, piemēram, par latviešiem tulko visus pēc kārtas: *lethigalli*, *lethi*, *semigalli*, *selones*, *curiones*, pat *lyvones*, kas, kā zināms, ir vispār pieder citai valodu saimei! Rezultātā Indriķa Livonijas hronika latīņu valodā un tās latviskais tulkojums ir faktiski divi dažādi sacerējumi. Tāpat Rīmju hronikas latviskās versijas ir sava veida rimeiki – tulkotāju variācijas par oriģināla tēmu. Diemžēl šajā metaforā ir ļoti maz pārspīlējuma. XIX-XX gadsimta tulkotāji tos ne tikvien ir latviskojuši ļoti aptuveni, bet vietām sacerējuši savus tekstus, kuru oriģinālos nemaz nav. Zīmīgi, ka tulkotāju interpolācijas vai tekstu subjektīvā interpretācija parādās tieši tajās vietās, kur runa ir par tautām, kas it kā dzīvojušas mūsdienu Latvijas teritorijā XII-XIII gadsimtā.

Otra viltojumu grupa - vietvārdi. Toponīmi, hidronīmi ir vieni no visnoturīgākajiem vēstures faktiem. Pēc tiem var daudz ko izsecināt jau tad, kad visas rakstu liecības un citi vēstures artefakti iznīcināti. Tādēļ jaundibinātās Latvijas valdība ar sevišķu skubu ķērās pie latgalisko vietvārdu kroplšanas⁸. Visi ģeogrāfiskie nosaukumi kartēs un dokumentos tika uzrakstīti nevis tā, kā tos izrunā paši latgaļi, bet “izlaboti” latviski. Lasi: izmainīti līdz nepazīšanai. Tā, lai neviens vēlāko laiku pētnieks tajos vairs nevarētu atrast nekādas latgaļu pēdas⁹. Cerot, ka šo grāmatu tomēr izdosies publicēt un tā reiz nonāks pie lasītājiem, vienu nodaļu esmu veltījis latgaļu vietvārdu saglabāšanai.

⁸ Te ir runa ne tikvien par pašu latviešu un latgaļu, bet par visas pasaules maldināšanu. Tipisks piemērs – vācieša M.Fasmera Krievu etimoloģijas vārdnīca, ko viņš rakstīja XX gadsimta 50.gados, kad par Latviju bija pieejamas vairs tikai latviskotās kartes, bet krieviskās, vāciskās u.c. tika attiecīgi tulkotas no latviskajām. Nabaga Fasmers, lai izgudrotu neesošus pierādījumus Piemaskavas toponīmu baltiskajai izcelsmei (proponējot šarlatānisko “baltu hidronīmu teoriju”) lien vai no ādas ārā, meklē analogijas lietuviešu, prūšu valodās, kaut ko aiz ausīm pievilktu it kā arī atrod. Ja viņš būtu zinājis latgaļu valodu, viņš redzētu, ka pilsētiņa Bolva pie tāda paša nosaukuma upītes Krievijā un Latgales pilsēta Bolvi Bolupītes krastos acīmredzot ir viens un tas pats. Fasmers varētu izdarīt pareizus secinājumus, arī nezīnot latgaļu valodu, ja vien latviešu topogrāfi kartēs būtu pareizi uzrakstījuši latgaļu ģeogrāfiskos nosaukumus. Bet viņi tos ir uzrakstījuši nepareizi. Un turpina to darīt joprojām. Tāpēc Bolvu vietā kartēs stāv rakstīts Balvi ar citu saknes patskani. Te līdzība jau ir grūtāk saskatāma, un pētnieks to nepamana.

⁹ Patiesība ir vēl ļaunāka. Toponīmi pēc LR nodibināšanas nekavējoties tika viltoti ne tikvien Latgalē, bet visā Latvijas teritorijā. Latvijas laiku valodnieki un etnogrāfi šo noziegumu ir pastrādājuši ļoti radoši un izdomājuši jaunus latviskus nosaukumus lielākajai daļai Latvijas ūdenstilpņu, pilsētu un ciemu; pārējos viņi ir latviskojuši atbilstoši jaunradītās latviešu valodas fonētikai un morfoloģijai. Vecie hidronīmi, oikoni, kas saturēja norādes uz to patieso etimoloģiju, pēc Latvijas valsts nodibināšanas nekur vairs netika atgādināti, tos pieminēt bija aizliegts. Totālas informācijas blokādes apstākļos ir izaugušas vairākas paaudzes, un mūsdienu jauniešiem acīmredzot ir grūti noticēt, ka vēl XX gadsimta sākumā nebija ne Daugavas, ne Gaujas, ne Lielupes ne simtiem un tūkstošiem citu “latvisko” vietvārdu ne vien Latgalē, bet arī Vidzemē, Zemgalē un Kurzemē. Tāpat kā nebija pašu šo novadu latvisko nosaukumu.

Diemžēl arī paši latgaļi, nemitīgi atrazdamies letonizācijas “gaļasmašīnā”, kur dokumentos, presē, televīzijā u.c. medijos ik uz soļa tiek uztiepta izkropļotu latgaļu vietvārdu lietošana, paļaujas asimilācijas spiedienam un ne vien raksta, bet nereti arī izrunā savus vietvārdus nepareizi – latviski. Jaunā paaudze sāk tos aizmirst pavisam.

Šajā grāmatā piedāvāju Balvu rajona apdzīvoto vietu sarakstu latgaliski.

Trešais latviešu valodnieku radītais viltoto dokumentu bloks ir pētījumi par pašu latgaļu valodu, kuras savdabībai un arhaiskumam ir veltīta šīs grāmatas lielākā daļa.

Oficiālā valodniecība apgalvo, ka vienīgais pieejamais latgaļu valodas materiāls mūsdienās ir latgaliešu dialekts, t.i., fonētiski un morfoloģiski lituanizētā Dienvidlatgales izloksne, kurai ir radīta arī t.s. latgaliešu rakstība un kas patiešām vairs maz atšķiras no latviešu valodas. Taču tā nav taisnība. Vēl ir dzīva īstā latgaļu valoda¹⁰.

Pirms simt gadiem tā vispār bija vairāk, nekā dzīva. Taču tās pastāvēšana neietilpa jaundibināmās Latvijas koncepcijā. Tāpēc oficiālā valodniecība to vienkārši ignorēja. Zīmīgs piemērs - J.Endzelīna iniciētās un pa lielākai daļai paša savāktās izlokšņu burtnīcas. Kopš XIX gadsimta beigām latviešu valodnieki apstaigāja vai katru Latvijas ciemu un savāca simtiem izlokšņu aprakstu, kas publicēti Filologu biedrības Rakstos laikā no 1927. līdz 1940. gadam. Tikai no Latgales, kas teritorijas ziņā veido gandrīz pusi valsts, nez kāpēc ir publicēti tikai 13 izlokšņu apraksti. Vai tiešām latviešu filologi nav bijuši pietiekami zinoši un dzirdīgi, lai saklausītu un novērtētu latgaļu valodas savdabību? Sevišķi, ja atceramies, ka gadsimtu mijā un XX gadsimta sākumā ar to nodarbojās tik autoritatīvi valodnieki kā K.Mīlenbahs, J.Endze-

¹⁰ Patiesībā dienvidlatgaļu jeb lejaslatgaļu valoda ir tikpat “īsta” un tautas valodā pie zināmām izrunas īpatnībām var saklausīt to pašu latgaļu leksiku un īpatno morfoloģiju un sintaksi. Diemžēl mūsdienās šo dzīvo valodu slikti pārvalda oficiālajā satiksmē Latgali pārstāvošā latgaļu intelligences, kura lieto izkropļoto latgaliešu rakstu valodas versiju. Latvijas varasiestādes viņiem to visžēlīgi atļauj, jo latviešu skolās un augstskolās letonizējušies latgaļi vairs tik vien prot, kā tai pašai iemācītajai latviešu literārajai valodai uzlikt lejaslatgaļu izrunas mīksto ķencisko “kei-tai” hūti. Par to saņem no “īstenajiem” latviešiem pret sevi tādu pašu attieksmi, kā pret Ķenci.

Augšlatgales latgaļu valoda ir tikusi aizliegta absolūti un pilnīgi, bet tieši tas ir izrādījies par svētību, jo to nav skāris latviešu filologu reglamentējošais pirksts. Latgaļi, kam šī valoda ir dzimtā, to lieto pirmatnējā, krietni mazāk sabojātā versijā, kas ir saglabājusi daudzus vienīgi latgaļu valodai raksturīgos fonētiskos un morfoloģiskos elementus, kurus austrumbaltiskā latviešu valodas sistēma nepieņem principā. Tādēļ čuūļu sacerētājā “latgaliešu rakstu valodā” tie jau iznīdēti.

Ar “īsto” latgaļu valodu jāsaprot latgaļu valoda abās Latgales daļās. Vienkārši latgaļu valodniekiem to nāksies attīrīt no letonizācijas rūsas, uzrakstot savu normālu (bez atskatīšanās uz latviešu valodu) gramatiku un vārdnīcu. Atšifrējot latgaļu valodas fonētisko sistēmu, kas ļaus to pierakstīt adekvāti, mēs atgūsim arī Lejaslatgalē iznīdēto un piemirsto latgalisko leksiku un morfoloģiju. Turklāt, noteikti saglabājot tās īpatnējo, iespējams, vēl IX-XI gadsimtos iegūto izrunu.

līns. Rodas iespaids, ka, vācot izlokšņu materiālu, tos novadus un pagastus, kuros tika runāta īstā latgaļu valoda, viņi vienkārši apgāja ar līkumu¹¹. Vai arī iegāja un paklausījās, bet vēlāk šos valodas faktus noklusēja. Varbūt publikāciju ir tik maz tieši tāpēc, ka pārējos Latgales novados runātā valoda neatbilda latviešu valodas kritērijiem? Tad rodas cits jautājums: kādēļ viņi šo faktu noslēpa no Latvijas un pasaules sabiedrības un kā tas saskāņojas ar zinātnieka statusu? Galu galā, nepatiesas liecības sniegšana ir grēks ne vien Bībeles, bet arī Krimināllikumā izpratnē¹².

Situācija nav mainījusies arī mūsdienās. Jau vairāk nekā 30 gadus latviešu dialektologi piedalās starptautiskā projektā "Eiropas valodu atlants", kurā latviešu valoda pārstāvēta ar 36 izlokšnēm, starp kurām tikai 7 ir Latgales izlokšnes. Lai gan, kā atzīst paši latviešu filologi, tieši Latgales izlokšņu materiāls ir tas, kas piesaista ārzemnieku uzmanību (Stafecka, 2005).

Līdz ar to jāsecina, ka latviešu valodnieki vairāk kā gadsimtu ir maldinājuši ne vien Latvijas sabiedrību un baltu valodu pētniekus, bet arī visas pasaules zinātniekus, kuru indoeiropēistikas pētījumi šī iemesla dēļ ir nepilnīgi un secinājumi - kļūdaini. Nerunāsim pat par to, ka latgaļu valoda un tauta tikpat kā nekur netiek pieminētas. Jebkurā mūsdienu angļu, vācu, amerikāņu, krievu enciklopēdijā atradīsiet visai daudz nepatiesu apgalvojumu par divām dzīvajām baltu valodām, par pilnībā izmirušajām rietumbaltu valodām u.tml. Minētie resursi, publicējot šīs nepatiesās ziņas, atsaucas uz J.Endzelīnu un citiem baltu lingvistiem.

Latgaļu valoda ir ļoti sena, savdabīga un vēl aizvien tiek lietota gan Latvijā, gan ārpus tās. Latvijas ziemeļaustrumos, pateicoties īpatnējiem vēsturiskajiem apstākļiem, senā latgaļu valoda, ar Dieva gādību, vairākus gadsimtus bija pasargāta no latviešu valodas nāvējošajiem apskāvieniem, tādēļ līdz pat mūsu dienām funkcionē daudz neskartākā veidā, nekā Latgales dienviddaļā. Tā ir saglabājusi ne vien savdabīgu leksiku, bet arī morfoloģiju un savu neatkārtojamo fonētiku. Taču pasaule par to nekā nezina! Un kā lai uzzinātu, ja latgaļu valodai līdz šim nav bijis sava alfabēta un rakstības!

Lai latgaļu valodu varētu pierakstīt, papriekšu bija jārada rakstība. Vienosimies uzreiz: latgaļu valoda nav tas pats, kas latviešu uzspiestā "latgaliešu rakstu valoda"; pēdējā, protams, tagad jau arī ir latgaļu valodas daļa, bet pārstāv tikai lituanizētās dienvidlatgaļu izlokšnes, turklāt – izkropļotā veidā.

¹¹ Ja kļūdos, lūdzu manus iespējamus oponentus mani labot un parādīt J.Endzelīna rakstītus, piemēram, Viļakas un apkārtnējo ciemu, kā arī pēc kara Krievijai pievienoto pagastu izlokšņu aprakstus.

¹² K.Mīlenbahs paspēja nomirt pirms Latvijas valsts dibināšanas, tādēļ viņš atbildību formāli var novelt uz pašiem latgaļiem un tā laika Krievijas impēriju, paziņojot, ka viņš gan redzēja, ka latgaļu valoda nav latviešu valoda, taču, būdams vācietis, zinātniskas intereses vadīts, izvēlējās pētīt tieši "latviešu" valodu. Starp citu, iespējams, ka tas tiešām tā arī bija. Bet J.Endzelīns un pārējie latviešu valodnieki jau strādāja Latvijā, kura bija deklarējusi savas tiesības un atbildību par visām Latvijas tautām. Tāpēc viņu pienākums bija sniegt patiesu liecību. Tajā skaitā, par latgaļiem.

Kādēļ mums riebjas rakstīt un lasīt latgaliešu rakstu valodā? Tādēļ ka tā ir mākslīga, nedabīga un kropla. Nevienā dzīvā izloksnē mēs tā nerunājam. No vienas puses, mēs, latgaļi, izmisīgi meklējam savu latgalisko identitāti, un latgaļu rakstība šķiet tuvāka, nekā latviešu, tādēļ latgaļi gribētu to lietot. Taču tiklīdz mēģinām savu valodu pierakstīt ar latgaliešu rakstības instrumentiem, izrādās, ka tas nav iespējams. Jebkuras latgaļu izloksnes runātājam galā iznāk kaut kas kropļīgs un nepareizs, jo nav iespējams ar 9 latviešu valodas patskaņiem (pat ņemot klāt y un ō) un 24 līdzskaņiem pierakstīt to latgaļu valodas skaņu bagātību, kas prasa vismaz 18 patskaņus un 35 līdzskaņus.

Latgaliešu rakstu valoda ir mānēklis, malduguns, kas labticīgus latgaļu patriotus aizvilina prom no dzīvās tautas valodas. To savulaik izveidoja sveštautieši, kuri latgaļu valodu pazina slikti un arī nevēlējās pazīt, jo tiecās nevis dokumentēt un saglabāt dzīvo tautas valodu, bet gan tieši pretēji - nogalināt latgaļu valodu ar tai līdzīga surogāta palīdzību¹³. Viņu piedāvātā primitīvā rakstība neatpoguļoja lielāko daļu latgaļu valodas skaņu; rezultātā tieši neatbilstošā rakstība kļuva par galveno latgaļu valodas kropļošanas un iznīcināšanas ieroci¹⁴.

¹³ Tādu piemēru vēsturē ir daudz. Kaut vai gallu valodas iznīcināšana ar tai līdzīgās latīņu valodas palīdzību u.c.

¹⁴ Vēlāk, kad ar rakstīšanu sāka nodarboties paši latgaļi, lai gan viņi bija spiesti balstīties uz poļu, leišu un vācu jezuītu iedibinātajām nepareizajām latgaļu rakstu tradīcijām, latgaļu rakstu valoda uzlabojās. Tas vērojams, piemēram, Latgales rokraksta grāmatniecības pārstāvja - Naurānu pagasta zemnieka Andriva Jūrdža darbos. Redzams, ka starp pazīstamajiem poļu un latviešu latīnisko alfabētu burtiem viņš intuitīvi meklē tādas kombinācijas, kuras vistuvāk atspoguļotu reālo latgaļu valodu, un daudz ko arī atrod. Arī Franča Kempa pirmajā latgaļu avīzē ("Gaisma", 1905.-1906.), Kazimira Skrindas "Dryvā" u.c. un pat 1916.-1918.gadu latgaliskajā periodikā latgaļu valoda, lai gan, protams, ir nelīdzena, nekonsekventa u.t.t., tomēr vēl dzīvāka un nesalīdzināmi latgaliskāka ne tikvien par pašreizējo latgaliešu rakstu valodu, bet arī par Latvijas laiku latgaliskajiem tekstiem, kuri tapuši pēc tam, kad pie latgaļu valodas normēšanas bija ķērušies tipiski latviešu čuļi - Antons Skrinda un Francis Trasūns - pirmo latgaļiem paredzēto latviešu gramatiku autori. Abi nosauktie nebija latgaļi ne pēc asinīm, ne pēc gara. Latgaļus viņi neuzskatīja par savu tautu un latgaļu valodas normēšanu uztvēra vienīgi kā neapgūtu teritoriju, jaunu tirgu savai politiskajai un finansiālajai *gešeftei* - atrada neizstrādātu tēmu un pēc tam visu mūžu no tās barojās. Cītīgi slauca latgalības gotiņu, pa spainītīm dienā. Būdami tipiski latvieši, viņi latgaļu valodu zināja slikti un netiecās zināt labi, jo tā viņiem nebija vajadzīga. Viņu uzdevums bija: no latgaļu valodas uztaisīt latviešu valodas latgaliešu izloksni, un šī uzdevuma veikšanai viņiem pilnīgi pietika ar tām paviršajām latgaļu valodas zināšanām, ko viņi bērnībā bija paspējuši sagrābsīt. Šajā ziņā viņus apmierināja princips: jo sliktāk - jo labāk. Šī paša iemesla dēļ viņi negrāstījās latgaļu valodu arī pēfīt. Necentās atklāt un definēt tās savdabīgo fonētiku, morfoloģiju, sintaksi. Ar savām "latviešu gramatikām" viņi spieda latgaļus runāt un rakstīt nevis latgaliski, bet gan - viņu, t.i., leišu, poļu, latviešu popu izdomātā puslatviešu - puslatgaļu valodā, kuru viņi ietiepīgi sauca par latviešu valodas latgaliešu izloksni. Tomēr mūsdienu latviešu filologi, kuri pēc tam izdomāja pašreizējos "*Latgaļu literarus volūdys raksteibys*

Šajā grāmatā lasītājs atradīs latgaļu valodas fonētikas aprakstu un pilnu latgaļu alfabētu. Salīdzinot ar primitīvo latīņu alfabētu, pie kura esam pieraduši, šis alfabēts, iespējams, izskatās komplicēts. Toties ļauj grafiski attēlot un rakstos nošķirt praktiski visas latgaļu valodas – tiklab augšlatgaļu, kā lejaslatgaļu izlokšņu – skaņas un beidzot pierakstīt latgaļu vārdus tā, kā tos izrunājam mēs paši, nevis tā, kā to mūsu vietā dara leiši, poļi, latvieši vai citas tautas. Ceru, ka tas lielākā vai mazākā mērā ir izdevies.

Ņemot vērā, ka jaunāko laiku vēsturē šis ir pirmais mēģinājums atšifrēt un pierakstīt latgaļu valodas skaņu sistēmu pilnā apjomā, būšu pateicīgs par konstruktīvu kritiku. Nav pieļaujams, lai kādas fonēmas apzīmējuma trūkuma dēļ rēzekniešiem vai varakļāniešiem vēl aizvien nāktos savu valodu kropļot līdzīgi kā līdz šim.

Mans mērķis bija izveidot tādu alfabētu, ar kura palīdzību mēs visi varētu rakstīt katrs savā izlokšnē un tajā pašā laikā – izlasīt un saprast cits cita rakstīto. Manuprāt, tas nav nemaz tik neiespējami, neraugoties uz daudzajām izlokšnēm. Tēze par vienotas literārās valodas nepieciešamību ir izdevīga tikai svešautiešiem un vajadzīga tikai mūsu tautas ienaidniekiem, kuri ar unificēto “literāro” valodu palīdzību iznīcina dzīvās tautu valodas. Bez mūsu pašu - latviešu, lietuviešu, latgaliešu rakstu valodām tādu lomu šobrīd spēlē slovēņu, bulgāru, ukraiņu un daudzas citas mākslīgās valodas, kas radītas pēdējo 150-200 gadu laikā. Protams, būs jāunificē interpunkcijas zīmju lietošana, sintakses vispārējie principi. Iespējams, vajadzēs vienoties par atsevišķiem morfoloģijas likumiem - latgaļu vārddarināšanas paņēmieni ievērojami atšķiras no latviešu valodas un ir atsevišķu pētījumu temats. Taču ir jāizslēdz latgaliešu rakstu valodā, latviešu, krievu un citās literārajās valodās par dogmu pasludinātā pieeja, proti, ka kaut kāda viena vārdforma ir atzīta par pareizu, bet visas pārējās attiecīgi – par nepareizām. Indoeiropiešu pirmvalodā viena jēdziena izteikšanai pastāvēja pat vairāki desmiti vārdformu - un nekādas vainas! Ja Augšlatgalē *muūsu cuiķa klāvā pluūškunai*, bet Lejaslatgalē *myūsu cyūka kyūtē plyūškunoi*, tad abi šie varianti ir uzskatāmi par pareiziem, un nekāda “pieķemmēšana” nav pieļaujama. Stingra gramatikas likumu reglamentēšana vajadzīga mākslīgām valodām. Dabīgai, dzīvai valodai jādod maksimāla brīvība. Ja mums būs burtu zīmes visām mūsu valodas skaņām, tad principā problēmām nevajadzētu rasties.

nūsacejumus”, ir pātrumpojuši savus priekštečus. Viņi ne tikvien nav novērtējuši ne Jūrdža, Kempa u.c. mantojumu, ne dzīvo latgaļu tautas valodu, bet ir (neba nu aiz nezināšanas!) to iznīcinājuši ar saviem nelatgaliskajiem “nūsacejumīm”. Ko ir vērts kaut vai šī te ģenitīva fleksija – ys! Patiesi, no kurienes viņi to rāvuši? Nekur, nevienā pagastā tā nerunā! Nekādos latgaļu tekstos pirms tam tādas nav bijis. Tādas formas nav arī radniecīgajās latviešu un lietuviešu valodās. Šādu kroplu un latgaļu valodai neraksturīgu formu ieviešana un uzspiešana ir jāvērtē tikai un vienīgi kā mērķtiecīga ideoloģiska diversija – kārtējā latgaļu valodas iznīcināšanas kampaņa Latvijas valsts realizējamās latgaļu etnocīda programmas ietvaros.

Autoram, protams, šķiet, ka ar šo latgaļu alfabētu mēs visi – dažādu izlokšņu runātāji beidzot varēsim rakstīt pilnvērtīgā latgaļu valodā. Taču Autors apzinās arī to, ka pats šajā ziņā nevar būt objektīvs, tādēļ gaida jūsu atsaukšmes (e-mail: Valerjans@yahoo.com). Vai tas, ko piedāvāju, jums šķiet loģisks un pieņemams. Vai tas vispār ir saprotams un brūķējams? Aicinu šo rakstību izmēģināt interneta forumos, savstarpējā e-sarakstē: tas dos iespēju ātri saprast, kas ir labs, pieņemams, kas – pielabojams. Tālāk tad redzēsim.

Lietišķu kritiku gribētos sagaidīt no profesionāliem latgaļu izcelsmes valodniekiem un literātiem. Autoram tā, protams, bija vajadzīga iepriekš - lai pirms grāmatas publicēšanas varētu novērst iespējamās nepilnības, taču darba tapšanas gaitā mūsu sarunas neizcēlās ar sevišķu konstruktīvismu. Izrādījās, ka latgaļu jautājums ir pārāk kutelīgs visai Latvijas sabiedrībai. Valodnieces Ilzes Spergas vārdiem runājot - karsts kartupelis, kuru latvieši nevar ne izsplatīt, ne norīt (Sperga, 2011). Daži mani draugi šo manuskriptu ir salīdzinājuši ar bumbu un lūguši labāk nespridzināt. Tajā skaitā, arī latgaļi. Tā paša mīlā miera labad. Es jūs saprotu: tam vajag zināmu drosmi. Bet nu publikācija ir notikusi, un jūs pie tā neesat vainīgi. Notikušu faktu drīkst apspriest ikviens. Ja jūsu amats vai dienesta stāvoklis no jums pieprasa publiski lamāt šo grāmatu un tās autoru - dariet to! Es sapratīšu.

Ceru, ka mani kādreizējie universitātes pasniedzēji, draugi un radi latvieši, kā arī pārējie Latvijas iedzīvotāji, kuri šodien sevi uzskata par latviešiem tāpēc vien, ka oficiālā vara viņiem to ir iestāstījusi un laipījusi iespēju identificēt sevi kaut kā citādāk, neuztvers personīgi dažu skarbu vārdu, ko šur tur esmu bildis attiecībā uz latvieša etnoģenēzi, mūsu izglītības sistēmu un latviešu valodnieku - literātu brālību, un vērtēs šo pētījumu pēc būtības, nevis pēc atsevišķu frāžu emocionālā ietērpā, sprotot, ka šie izteiktās atziņas izriet nevis no emocijām, bet gan no valodu un vēstures faktiem. Bērnišķīgi apvainoties, nemaz nelasot manu grāmatu, vai nopietni izvērtēt manis savāktos faktus; pieskaitīt sevi latviski runājošiem, bet tomēr - latgaļiem, zemgaļiem, līviem, krieviem vai arī himēriskajiem latviešiem-čuūļiem – tā galu galā ir katra personīgā izvēle, kurai ar šo manu publikāciju nav nekā kopēja¹⁵. Attieksme pret latgalību un reakcija uz šajā darbā izvirzītajiem mūsu kopējās vēstures strīdīgajiem jautājumiem šodien būs lakmusa papīrtis, kurš parādīs,

¹⁵ Svarīgākais, kas ikvienam jāapzinās - ka "latvieši mēs visi neesam"! Patiesībā ar vārdu "latvietis" mēs joprojām saprotam katrs kaut ko citu. Neraugoties uz totālās letonizācijas politiku, mēs tik un tā esam un paliekam latviski runājošie latgaļi, zemgaļi, līvi, krievi, žīdi, vāci u.c. Par latviešiem mūs savulaik spaidīju kārtā visus pārdēvēja tie latviski runājošie latvieši, kuriem latgaļu valodā ir saglabāties semantiski apjomīgs nosaukums "čuūļi", un kuriem bija un joprojām ir ļoti svarīgi noslēpties aiz kaut kādas vispārējas "latviešu tautas". Tāpēc ka taisni uz šo latviešu-čuūļu sirdsapziņas ir gan Latgales okupācija, gan daudzi II Pasaules kara noziegumi, par kuriem atbildību pasaules priekšā līdz ar to viņi nepelnīti uzkrauj visām Latvijas tautām. Krievu tauta līdz šim nolād visus latviešus par latviešu čekistu zvērībām Padomju Krievijā, un šis lāsts krīt arī uz latgaļiem, lai gan starp čekistiem nav bijis neviena latgaļa.

“kurš ir *hū*”, kā teica viens Rietumu uzpirkts politiķis: vai tu patiešām esi himēriskis latviešu čuūlis (un tādā gadījumā vari apvainoties, cik tīk), vai arī - normāls cilvēks, un tādā gadījumā viss minētais uz tevi nemaz neattiecas.

Literārā pielikuma veidā tiek publicēti četri oriģinālstāsti latgaliski, kuri latviešiem un cittautiešiem sniegs priekšstatu par reālo latgaļu valodu. Sākotnēji man bija doma tos nemaz netulkot latviski un dot čuūļiem iespēju notes-tēt savu snobismu: ja jau tā ir tikai latviešu valodas izlokšne, tad taču ar izlasīšanu un saprašanu problēmām nevajadzētu rasties, vai ne tā?

** ** *

Tiklīdz latgaļu leksiku sāksim pierakstīt precīzi, atklāsies pārsteidzošs fakts (uz kuru gan daži valodnieki ir norādījuši arī agrāk, bet nav varējuši savākt pierādījumus tieši latgaļu rakstības trūkuma dēļ), proti, ka latgaļu valoda ir ļoti tuva Sanskritam – visvecākajai pierakstītajai IE valodai. Tik tuva, ka jūs to nemaz nevarat iedomāties!

Sanskrita-latgaļu salīdzinošajā vārdnīcā esmu ietvēris ap 4300 leksēmu, kas latgaliski tiek izrunātas ļoti līdzīgi vai tieši tāpat kā Sanskritā un apzīmē tieši tos pašus vai ļoti tuvus jēdzienus. Šis fakts pierāda latgaļu valodas ārkār-tējo arhaismu, jo Sanskrita rakstu pieminekļi tiek datēti ar 1500-2500. gadu p.m.ē. Iespējams, ka latgaļu valoda izrādīsies visarhaiskākā starp šobrīd dzī-vajām IE valodām. Vismaz Eiropā. Tik liels sanskritiskās leksikas īpatsvars pagaidām nav konstatēts nevienā citā valodā, izņemot varbūt vienīgi krievu valodu.

Taču tas nav viss! Līdzība ar Sanskritu saklausāma arī attiecīgajos latvie-šu vārdos, bet >95% gadījumu tieši latgaliskās vārdformas ir tuvākas Sanskri-tam, nekā latviskās. Kā tas iespējams, ja latgaļu valoda ir latviešu valodas augšzemnieku dialekts, tātad – jaunāka valodas forma? Pieļauju, ka šis fakts būs visai neērts mūsu oficiālajai valodniecībai. Varbūt Latviešu valodas institūts šo fenomenu mums tagad izskaidros tādējādi, ka arī Sanskrits ir cēlies no latviešu valodas vidus dialekta? Gribas cerēt, ka Sanskrita – latgaļu salīdzinošā vārdnīca beidzot pieliks punktu šai lingvistiski-politiskajai demagoģijai.

Tā vai citādi, bet vārdnīca uzskatāmi rāda, ka arī latviešu valoda – tajā daļā, kur tā pārņēmusi latgaļu leksiku – vēl joprojām ir uzskatāma par visai arhaisku, lai arī ne tik lielā mērā, kā latgaļu valoda.

Caur latgaļu valodu un Sanskritu mums gluži kā atvertā grāmatā sāk atklā-ties daudzu latviešu personvārdu, vietvārdu u.c. etimiloģija, kam agrāk nebija iespējams rast loģisku izskaidrojumu. Piemēram, vietvārdiem Indra, Tālava, Dagda, Usma u.c. Otrkārt, daudzas vārdformas, ko līdz šim uzskatījām par slāvismiem vai rusicismiem, patiesībā izrādās sanskritismi, un tādā gadījumā vēl ir jautājums: kurš no kura tās aizguvis? Treškārt, Sanskrita, latgaļu un krievu valodu tuvības fakts, kas uzkrītoši redzams vārdnīcā, liek citām acīm paraudzīties ne vien uz baltslāvu valodu zaru, kur līdzās lietuviešu un latviešu valodām nāksies piezīmēt dzīvu lapiņu – latgaļu valodu, bet uz visu indo-

eiropiešu valodu koku kopumā. Tā vien šķiet, ka pasaules valodnieki Sanskrita zaru kļūdaini zīmē pārāk tālu no baltslāvu zara.

Visbeidzot ar Sanskrita palīdzību mēs iztulkosim latgaļu tautas pašnosaukumu un noskaidrosim, ko nozīmē Latgales vārds. Sanskritā ir substantīvi लाङ्गल *lāṅgala*, लाङ्गलक *lāṅgalika*, लाङ्गलग्रह *lāṅgalagraha*; verbs लाङ्गल *lāṅgalaṃ*. Fonētiskā līdzība ar Latgolas–Latgales vārdu, kā redzam, šaubas nerada. Bet šo Sanskrita leksēmu semantika ir apbrīnojami loģiska, latgaļu šīs zemes misijai atbilstoša un tautas dziesmās apdziedāta. Visiem būs likt aiz auss: Sanskrita valoda ir pierakstīta pirms 4,5 tūkstošiem gadu! Un jau toreiz tur figurēja latgaļu vārds, kurš pa šo laiku tikpat kā nav izmainījies!

Šajā vietā saglabāsim nelielu intrigu: minēto Sanskrita leksēmu tulkojumu un tāpat arī Latgales vārda nozīmi atradīsiet grāmatas tekstā.

** ** *

Daudz kas no tā, ko nule pateicu un ko vēl grasos pateikt šīs grāmatas lappusēs, vienam otram šķitīs diskutabls, negaidīts, varbūt pat šokējošs. Ceru, ka neangažēts lasītājs tomēr ievēros, ka tādu paziņojumu, kas būtu tikai un vienīgi mani, ir gaužām maz, jo katru no tiem esmu centies ne tikvien pierādīt, bet arī ilustrēt ar atsaucēm uz autoritatīviem avotiem. Vienīgais avots, kuram pagaidām nevaru nosaukt publicēšanas vietu un laiku, ir mana dzimtā Ziemeļlatgales valoda. Te nu ir tā: ja kāds vēlas man paglaimot, paziņojot, ka manis aprakstītās latgaļu valodas skaņas un formas es esmu pats izdomājis un dabā tādu nemaz vairs nav (jo citādi taču Endzelīns & Co tās būtu dzirdējuši), tad tas lai paņem ausis pirkstos, brauc uz *Viļaki*, *Vacumīn*, *Barysavu*, *Kozini*, *Baltynavu* un paklausās.

Apzinot, ka mans skatījums uz lietām visai smagi atšķiras no oficiālā valodnieku, vēsturnieku, politiķu viedokļa, kurā sakņojas viņu pašreizējā materiālā labklājība, tāpēc pieļauju, ka būs arī tādi, tajā skaitā, ietekmīgi ļaudis, kas šo grāmatu uzņems ar naidu. Daudzi man ir teikuši: “Kam tev to vajag? Visa pasaule dzīvo melos! Vai mūsējie tie lielākie? Vai katram atsevišķam līvu, kuršu un citu izmirušu¹⁶ tautu pēctecim šodien maizes šķēle plānāka no tā vien, ka viņi vairs nerunā savās senču valodās, bet gan latviski, angļiski, vēl kaut kā?”

Ar prātu saprotu, ka zināma loģika te ir. Bet laikam taisnība Kristum, kurš, kā zināms, mācīja, ka cilvēks nedzīvo no maizes vien, bet no ikkatra vārda, kas iziet no Dieva mutes (Mateja 4:4.). Kas ir Dieva vārds? Tā ir Patiesība. Citiem vārdiem, laimīgi dzīvei mums vajag ne vien maizi, bet vēl arī Patiesības apziņu: zināt, ka visas lietas ap mums ir sakārtotas vairāk vai mazāk godīgi, pēc sirdsapziņas jeb Dieva (nevis Jahves!) likumiem.

¹⁶ Lai gan 2009. gadā esot nomiris pēdējais cilvēks, kam lībiešu valoda bijusi dzimtā valoda, Latvijā tā vēl tiek runāta; taisni mūsu gadsimtā lībieši beidzot ir izveidojuši sev pilnvērtīgu alfabētu no 39 burtiem; izdod vārdnīcas un citādi turpina pētīt un apzināt savu senču valodu; uztur interneta vietnes lībiešu valodā.

Sabiedrībā ir daļa īpatņu bez sirdsapziņas¹⁷, kas paši ģenerē melus un jūtas labi tieši melu vidē. Tā ir tāda parazitējoša mikroba apziņas pakāpe. Bet pie cilvēkiem ir otrādi: saindēta pārtika nogalina miesu, bet meli – dvēseli.

Tādēļ mēs dzīvojam nabadzībā, strauji izklīstam pasaulē un izmirstam, ka klusuciešot esam akceptējuši melus. Visos līmeņos. Pie mums nekas nemainīsies; mūs tāpat kā agrāk turpinās skaldīt, sarīdīt un valdīt svešas, naidīgas varas līdz tam laikam, kamēr mēs neatšķetināsim melu kamolus paši savās latgaļu - latviešu un pārējo Latvijas pamattautu attiecībās.

Uz sapratni cerot, gluži kā savulaik Ruso un Merķelis, gribu teikt: “Varēju kļūdīties, bet tīši grēkojis neesmu.”

Valerjans,
2012. – 2015., Olainē

¹⁷ Viņi deklarē, ka tāda jēdziena, kā “sirdsapziņa” nav viņu reliģiskajās grāmatās, tā-
tad – viņi secina – tādas parādības neesot arī dabā.

I daļa

*Šī sabiedrība un kārtība dibināta uz meliem tik tāli,
ka viņa tūlīt jau sāk brukt tur, kur viņas dalībnieki sāk runāt patiesību.
Nu runāsim patiesību!*

Rainis

In time we hate that which we often fear.

William Shakespeare¹⁸

¹⁸ Angļu: Ar laiku mēs sākam nīst to, no kā ilgi esam baidījušies. V. Šekspīrs

Visi zina, ka latgaļu valoda nav nekāds latviešu dialekts. Bet baidās to pateikt skaļi. Jo latviskā valdība, latviešu valodnieki un mēdiji ik dienas nepatiesi apgalvo pretējo.

Paši latvieši un svešautieši, kas ceļojuši pa Latgali, redz, ka latgaļi un latvieši ir dažādas tautas – valodas, mentalitātes (Zeile, 2007), bet galvenais – morāli ētisko, tikumisko vērtību ziņā. Taču neuzdrošinās atzīt, jo latviskā valdība, latviešu vēsturnieki un mēdiji ik dienas melo pretējo. No šīs patiesības atzīšanas, starp citu, ne latviešiem, ne latgaļiem neceltos nekādas neērtības.

Vēsturnieki labi zina, ka nekādas brīvprātīgas Latgales pievienošanās Latvijai nekad nav bijis; ka patiesībā 1919.-1920. gadā Latvijas valsts Latgali primitīvi okupēja, nevienam nekā neprasot, padarīja to par savu koloniju, un kopš tā laika šajā teritorijā realizē latgaļu iznīcināšanas jeb koloniālā etnocīda politiku.

Visi principā saprot, ka aizvadītā gadsimta laikā latviešu ideoloģiskā, valodiskā un ekonomiskā terora rezultātā latgaļi ir novesti uz iznīcības sliekšņa. Taču skaļi to pateikt neuzdrošinās.

Cittautieši, atzīstot, ka latgaļi tiek pakļauti etnocīdam un metodiski iznīcināti, uzskata, ka tā, pirmkārt, ir latgaļu problēma. Bet kāpēc to neuzdrošināties pateikt skaļi mēs paši, latgaļi?

Baidāmies!

Bija viens latgaļu vīrs – Francis Kemps, kurš uzdrošinājās runāt.

Par to latvieši 1952.gadā viņu dzīvu sadedzināja.

Nu ko, ja tas ir lielākais, ko viņi var izdarīt, es arī runāšu.

LATGAĻU ETNOCĪDS UN LATVISKĀ HIMĒRA

*Прямое слово правды никогда не может подрывать и
разрушать того, что законно и истинно.*

*А если наносит оно вред и ущерб,
то только одному злу и беззаконию.*

Всеволод Крестовский¹⁹

Super omnia veritas.

Latīņu teiciens²⁰

Jēdziens "etnocīds" (no grieķu *ἔθνος* - 'tauta' un latīņu *caedo* - 'noga-linu') kā genocīda paveids, ir starptautiskajā tiesu praksē un politikā atzīts jēdziens, kas semantiski saistīts ar genocīdu, apzīmē vienu tā formu un savulaik tika radīts kā alternatīva terminam "genocīds", lai definētu to genocīda politikas segmentu, kas nesatur kādas tautas, etnis-kās grupas u.tml. pārstāvju tūlītējas fiziskas nogalināšanas elementus, bet ir vērsts uz viņu etniskās un nacionālās identitātes un pašapziņas pakāpenisku iznīcināšanu, tāpēc noved pie tā paša rezultāta – tautas, etniskās grupas iznīcināšanas, tikai nevis vienas, bet dažu paaudžu laikā.

ETNOCĪDS KĀ GENOCĪDA PAVEIDS

Jēdzienu "etnocīds" ar šādu etimoloģiju un semantiku savulaik ierosināja uz ASV emigrējušais poļu ebrejs — jurists un valodnieks Rafals Lemkins (Lemkin, 1944), tas pats, kurš 1943. gadā izdomāja terminu «genocīds» un uzrakstīja projektu "Konvencijai par genocīda nepieļaujamību un sodīšanu par to", ko ANO Ģenerālā asambleja pieņēma 1948. gada 9. decembrī.

Etnocīds var tikt realizēts gan caur koloniālo asimilācijas politiku, gan jaunu nāciju radīšanas procesu, iznīcinot vecās (vai to daļu). Tautas, kas kļūst par etnocīda upuriem, zaudē savu vēsturisko atmiņu (vai tās ievērojamu daļu). Daudzos gadījumos tās zaudē arī pašapziņu, kultūru, ticību un asimilējas "agresortautā" vai arī nonāk pakļautā, pazemotā stavoklī attiecībā

¹⁹ Krievu: Patiesības taisnā valoda nekad nevar sabojāt vai sagraut to, kas ir likumīgs un patiess. Ja tā arī nodara kaitējumu un zaudējumus, tad vienīgi ļaunumam un nelikumībām. Vsevolods Krestovskis, krievu rakstnieks.

²⁰ Patiesība ir augstāka par visu.

pret tiem, kas tautu pakļāvuši etnocīdam. Svarīgi atzīmēt, ka pats jēdzienu „genocīds” un “etnocīds” autors R.Lemkins tos nešķīra, bet uzskatīja par sinonīmiem (Semelin, 2005: 373).

Saskaņā ar UNESCO "San Hosē deklarāciju" etnocīds nozīmē, ka etniskajai grupai tiek liegtas tiesības izmantot, attīstīt un nodot tālāk (kolektīvi vai individuāli) savu kultūru un savu valodu. Etnocīda jēdziens tiek kvalificēts kā cilvēktiesību masveida pārkāpumu galējā forma, piemēram, ja tiek pārkāptas etnisko grupu tiesības uz cieņu pret viņu kultūru un identitāti (Schabas, 2000).

1970. gadā amerikāņu etnologs Roberts Džūlins (1928-1996) ierosināja papildināt šo R. Lemkina formulēto etnocīda definīciju un attiecināt to ne tikai uz savas valodas, identitātes kopšanas aizliegumu, bet arī uz "tautas domāšanas veida un dzīves veida iznīcināšanu"²¹ tādēļ vien, ka šī tauta dzīvo un domā savādāk, nekā tie, kas realizē šo iznīcināšanas pasākumu (Jaulin, 1970). Pasaulē plaši pazīstamais spāņu jurists Bartolome Klavero²², izvērtējot terminu "genocīds" un "etnocīds" lietošanas tiesisko un akadēmisko vēsturi, šādi definē to semantisko atšķirību: "Genocīds nogalina cilvēkus fiziski viņu ķermeņos, bet etnocīds iznīcina sociālo kultūru caur to, ka nogalina indivīdus viņu dvēselēs" (Clavero, 2008)²³. Literatūrā etnocīda sinonīma nozīmē sastopams arī jēdziens "kultūras genocīds"²⁴, taču speciālisti uzsver, ka etnocīds ir daudz vairāk, nekā tikai kultūras genocīds - tā ir daļa no daudz plašāka genocīda procesa (Shaw, 2007). Jēdziena „etnocīds” formēšanās stadijā par etnocīdu dažreiz tika saukta arī etniskā tīrīšana - kādas etniskas grupas fiziska iznīcināšana tieši pēc etniskās pazīmes - vēloties speciāli uzsvērt šo aspektu²⁵. Jēdzieni "etnocīds" un "kultūras genocīds" ir izmantoti arī 1994. gada ANO Deklarācijā par pamatiedzīvotāju tiesībām. Tādējādi, jēdzieni "etnocīds" un "kultūras genocīds" pasaules sabiedrībai ir pazīstami,

²¹ Angļu oriģinālā: "The ethnocide would be the systematic destruction of the thought and the way of life of people different from those who carry out this enterprise of destruction."

²² Bartolomé Clavero Salvador (1947.g.dz.), jurisprudences profesors, starpaugstskolu pētniecības grupas HICOES (*Historia Cultural e Institucional del Constitucionalismo en España*) direktors. 1972.gadā Sevilas (Spānijā) universitātē ieguvis juridisko zinātņu doktora grādu. Lasa lekcijas universitātēs Portugālē, Itālijā, Brazīlijā, Bolīvijā, ASV (Čikāgā, Arizonā, Kalifornijā). Ir nodibinājis un vada politisko un konstitucionālo tiesību centru *Historia de la Sociedad Política* Madridē; 2006.gadā saņēmis Ibn al-Khatib balvu par pētījumiem sociālo zinātņu jomā.

²³ Angļu oriģinālā: *Genocide kills people while ethnocide kills social cultures through the killing of individual souls.*

²⁴ Jēdziens "kultūras genocīds" arī ir R.Lemkina ievadums, ar kuru mūsdienās saprot tikai kultūras mantojuma iznīcināšanu!

²⁵ Piemēram, šo formulējumu lietoja 39. Visamērikas indiāņu kongress, kas noritēja Limā 1970.gadā, raksturojot vairāku desmitu tūkstošu indiāņu iznīcināšanu Brazīlijā, Mato Grosso štatā.

tiek lietoti dažādos kontekstos jurisprudencē un politikā (Bloxham, 2010), un tikai latviešu valodā šāda jēdziena nav tikpat kā nevienā vārdnīcā. Netiek latviski tulkots pat attiecīgais Vikipēdijas šķirklis (Wikipedia, 17.05.2015). Vai ne tādēļ, lai par to neuzzinātu tā latviešu un latgaļu daļa, kuri nepārvalda svešvalodas? Jo, tiklīdz izlasīs, ikviens sapratīs, ka saskaņā ar šīm definīcijām latgaļu stāvoklis Latvijas valstī kopš tās dibināšanas ir tipisks etnocīda piemērs. Tāda sajūta, ka Lemkins šo jēdzienu ir radījis, domādams nevis par armēņiem un ebrejiem, kā viņš pats apgalvo, bet gan taisni par latgaļiem.

LATVISKĀ HIMĒRA

Pret latgaļiem vērsto Latvijas valsts etnocīda politiku raksturo vēl viens termins – deetnizācija. Faktiski deetnizācijai ir tikušas pakļautas un tiek pakļautas joprojām visas Latvijas pamattautas. Kurši, vendi, lībieši šo spiedienu nav izturējuši un jau nogājuši no vēstures skatuves; latgaļi ir pēdējie, kas vēl turas²⁶. Deetnizācija ir etniskās tradīcijas, etnisko iezīmju zaudēšanas process, kā arī šā procesa rezultāts²⁷. Pēc krievu kulturoloģes J.V.Vasiljevas domām (Васильева, 2005), deetnizācija sākas ar dzimtās valodas zaudēšanu, kam seko nacionālās pašapziņas un pēc tam arī etniskās identifikācijas zudums²⁸. Deetnizācijas rezultātā etnoss izzūd kā sistēmisks veselums, lai gan etnosu veidojošie indivīdi fiziski netiek iznīcināti (kā fiziska genocīda gadījumā), bet var arī turpināt savu fizisko eksistenci cita etnosa sastāvā, pieņemot tā etnisko tradīciju vai arī iekļaujoties himērā. Tādā gadījumā viņi neglābjami kļūst par kādas etniskās antisistēmas locekļiem. Deetnizācija, savukārt, ir etniskās antisistēmas pastāvēšanas priekšnoteikums, jo tieši tādi cilvēki, kuri zaudējuši savas etniskās saknes, nodrošina antisistēmai jaunu dalībnieku pieplūdumu. Deetnizācija var realizēties, vienam etnosam vardarbīgā veidā asimilējot otru (turpretī dabīga asimilācija parasti noved pie etnisko tradīciju integrācijas), vai arī - kā ideoloģiskas vai filozofiskas kon-

²⁶ Teorētiski savu valodu un nacionālo pašapziņu mēģina kultivēt atsevišķi līvu tautas patrioti. Taču viņi paši ir atzinuši, ka 2009. gadā nomiris pēdējais cilvēks, kam lībiešu valoda bijusi dzimtā valoda. Iespējams, tieši tādēļ Latvijas varasiestādes līvu valodas un kultūras glabātājiem vairs neliedz spēlēties ar līvu vārdu, taisīt savu alfabētu, rīkot šādus tādus etnogrāfiskus pasākumus, jo ikdienā alfabētu tik un tā vairs nav kam lietot. Līvi šodien vairs nav etnoss, bet gan interešu pulciņš. Savdabīga etnogrāfiska rota pie Latvijas ancuka, dodoties uz starptautisku rautu.

²⁷ Terminu „deetnizācija” ieviesa krievu zinātnieks P.M.Korņavcevs grāmatā „Философия антисистем” 1994.gadā, kopš tā laika termins ieguvis plašu izplatību, tajā skaitā arī vācu u.c. pasaules valodās.

²⁸ Šķiet, ka šī J.Vasiljevas definīcija ir trāpījusi „desmitniekā” un visai precīzi raksturo daudzu asimilācijai un izmiršanai nolemtu tautu stāvokli. Tāpēc tādi resursi kā Vikipēdija, uzbrūk šai tēzei ar kritiku (Википедия, 8.09.2014). Ar neargumentētu un nepierādītu, tomēr – noliegumu, kas uz nepietiekami sagatavotiem lasītājiem, kādi ir šī resursa auditorijas lielākā daļa, acīmredzot iedarbojas.

cepcijas rezultāts, kad tās realizētāji tiecas izveidot kādu abstraktu „jauna tipa cilvēku” vai „jaunu cilvēku kopības formu”. Šos formulējumus mēs labi atceramies no dialektiskā materiālisma laikiem, kur tie raksturoja toreiz veidojamo padomju tautu. Par to, ka pēc visām formālām pazīmēm taisni tāda pati „padomju tauta” ir arī latvietis, oficiāli netika runāts. Cik lielā mērā šo projektu visas PSRS mērogā izdevās realizēt padomju tautas selekcionāriem, tas ir strīdīgs jautājums. Bet latvieša selekcionāri šo procesu intensīvi turpina un, kā rādās, ir apņēmības pilni to novest līdz galam. Latviešu „nācija” ir veidota no austrumbaltiem – zemgaļiem un kuršiem, no rietumbaltiem – latgaļiem, no ģermāņiem – vāciem un zviedriem, no slāviem – vendiem un pat lībiešiem, kas vispār ir somugri. Tātad pat saskaņā ar oficiālo definīciju **latvietis ir tipiska himēra**²⁹. Ar visām no tā izrietošajām sekām, kuras mēs tagad arī novērojam mūsdienā Latvijas sabiedrībā.

Himērā izauguši cilvēki zaudē etnisko tradīciju, etniskās iezīmes un vairs nepieder ne pie viena no kontaktējošiem etnosiem. Tādējādi, himēru iespējams raksturot kā deetnizētu, no etnosiem izkritušu cilvēku kopumu. Himērā dominē savstarpēji nesaderīgu uzvedības iezīmju nejauša kombinācija, jo vienotas mentalitātes vietā nāk pilnīgs sabiedrībā valdošo tikumu, gaumju, uzskatu un priekšstatu haoss. Šādā vidē sāk uzplaukt dažādas antisistēmiskas ideoloģijas. Himēras iekšienē radušās antisistēmas parasti izprovocē asiņainus konfliktus. Vairums vēsturē zināmo etnisko himēru ir veidojušās, vienam superetnosam iespējoties cita etnosa dzīves telpā, kad agresors tiecas dzīvot uz uzvarēto rēķina. Taču rezultāts visos gadījumos ir bijis viens un tas pats:

²⁹ Himēra (grieķu: *Χίμαιρα*,) sākotnēji bija briesmonis grieķu mitoloģijā, teratomorfiska būtne ar trim - lauvas, kazas un čūskas - galvām. Tātad vienā ķermenī savienots kaut kas absolūti nesavienojams. Himēra splāva uguni un postīja valsti. Pēc likiešu valdnieka Lobata rīkojuma himēru nogalināja varonis Bellerofonts, sēdēdams Pegaza mugurā. Bioloģijā par himērām sauc dzīvnieku vai augu šūnas, kuras satur dažādu, ģenētiski neviendabīgu materiālu atšķirībā no parastajiem organismiem, kuros katra šūna satur vienādu gēnu. Bioloģiskās himēras rodas mutāciju rezultātā.

XX gadsimtā slavenais krievu zinātnieks Ļ.N.Gumiļovs savā Pasionārajā etnoģenēzes teorijā šo mitoloģisko tēlu pārvērtā par etnoloģijas terminu, ar kuru pēc analoģijas ar mitoloģisko briesmoni apzīmēja tādu etnisko formu, kas radusies atšķirīgu, savstarpēji nesaderīgu (ar negatīvu komplementaritāti) etnosu kontakta rezultātā.

Grieķiskā vārda "himēra" etimoloģija, savukārt, ļoti labi parādās caur Sanskritu. Adjektīvs *मर* *mara* nozīmē 'tas, kas nogalina, iznīcina', substantīvi *मर* *mara*, *मार* *māra* nozīmē 'nāve, iznīcinātājs, nogalināšana', *मरि* *māri* - 'sērga, nāve, izkaušana', *मारा* *māra* - 'slepkavošana, izkaušana'. Savukārt, leksēmas *हि* *hi*, *हृ* *hī* Sanskritā sastopamas saikļa, partikulas, adverbā formā ar visai plašu semantiku, piemēram 'tāpēc, jo, diemžēl'; cita starpā apstākļa vārds *हि* tiek lietots ar nozīmi 'darīt'. Tādējādi saliktenis *हि+मारा* = 'darīt slepkavošanu', kā arī visus pārējos grēka darbus, ko sengrieķu mīts piedēvē briesmonim *Himaira*, kurš „postīja valsti”. Starp citu, Sanskritā atrodams arī asociācijas rosinošs substantīvs *हयमार* *hayamāra*, kas nozīmē 'oleandrs', kurš, kā zināms, ir indīgs augs. Tādējādi, šāda etimoloģija ir acīmredzot visai precīza.

himēras sabrukums un bojāeja. Jo uzvarētāji himērā degradē tikpat lielā mērā, kā uzvarētie.

DEETNIZĒTIE LATVIEŠU DIŽGARI

Par latviešu valodas un tautas mākslīgās izcelsmes pierādījumu kalpo arī tāds fakts, ka lielākajai daļai latviešu leksikas ir zināmi autori. Tie ir Juris Alunāns (izdomājis vairāk nekā 600 latviešu vārdus), Atis Kronvalds, Krišjānis Valdemārs, Frīdis Brīvzemnieks, Kaspars Biezbārdis, Stērstu Andrejs, Rainis, Andrejs Upīts, Leons Paegle u.c. Vai varat ko tādu iedomāties par krievu, ķīniešu, vācu valodām? Tāda fenomena nav nevienā dabīgā valodā. Turklāt viņu izdomātie jaunvārdi ne tuvu nebija tikai tādi kā, piemēram, “elektrība”, “augstskola”, “satversme” (A.Kronvalds), kas nosauc jauno laiku reālijas, tāpēc loģiski, ka agrāk tām nebija nosaukumu un tos vajadzēja izdomāt. Izrādās, ka latviešiem pirms tam nav bijis ne “austuves”, ne “ceptuves”, ne “drēbnieku”, ne “namdaru” – visi šie vārdi ir J.Alunāna (XIX gs.) izdomāti. Vai tiešām pirms tam latvieši staigāja pliki un nakšņoja kokos, ja savā valodā nevīžoja izdomāt pat amata nosaukumus tiem, kas cēla mājas un šuva apģērbu? Izrādās, ka latviešiem līdz XVIII gs. beigām nav bijis ne “gribas”, ne “ožas” un viņi nepazīna “baudu”, jo arī šādu vārdu latviešu valodā nebija, tos ieviesa Vecais Stenders. Latviešu vēsturnieki mums aizgūt-nēm stāsta par latviešu varonīgajiem karotājiem, bet izrādās, ka līdz XIX gs. latviešu valodā nebija vārda “kareivis” – to no leišu valodas nošpikoja J.Alunāns. Līdz pat XX gs., būdami bez “dzirdes”, latvieši nepazīna ne “mīlu”, ne “kaisli” – visus šos vārdus izdomāja Rainis, mazliet pārtaisot attiecīgas lietuviešu leksēmas. Pirms J.Alunāna latvieši ceptuvi sauca par bakūzi, atbildi – par antvorti, un tie atkal bija nevis latviešu, bet - vācu vārdi *Backhaus* un *Antwort* (sk. Kārļa Kristjāna Ulmaņa 1872.g. vārdnīcu). Šādā veidā varam izanalizēt visus 8 LLVV³⁰ sējumus un, iespējams, atklāsim tikai to, ka latviešu valodā nav ne vienas oriģinālas leksēmas, t.i., tādas, kuras pamatā nebūtu leišu, latgaļu, vācu, krievu, zviedru vai kādas citas valodas sakne. Kas tādā gadījumā ir latviešu valoda? Un kas tādā gadījumā ir latvietis? Atbilde diemžēl ir visai viennozīmīga: latviešu valoda ir ne agrāk kā pēdējo 1.5-2 gadsimtu laikā uz leišu, vācu, krievu, latgaļu, latīņu u.c. valodu bāzes mākslīgi radīts *koinē*. Bet latvietis, kas šo valodu runā un mēģina caur to sevi identificēt kā tautu, ir tipiska himēra. Par tautu latviešu valodas lietotāji tika pasludināti tikai pirms simt gadiem, kad bija izdotas pirmās vārdnīcas un sacerēts pietiekami daudz vārdu, lai tajā varētu puslīdz komunicēt.

³⁰ Latviešu literārās valodas vārdnīca 8 sējumos (pavisam 10 grāmatas, jo 6. un 7. sējumi iznāca divās grāmatās). Pirmos 7 sējumus sagatavoja Latvijas PSR Zinātņu akadēmija un A.Upīša valodas un literatūras institūts un izdeva izdevniecība "Zinātne" Rīgā, laikā no 1972 līdz 1987. gadam. Pēdējais – 8. sējums tajā pašā izdevniecībā iznāca 1996. gadā.

Visi mūsu Alunāni, Kronvaldi, Raiņi skolās mums tiek pasniegti kā latviešu “tautas dižgari”. Bet kas viņi bija patiesībā? Ka viņi bija pietiekami gudri ļaudis, par to nav šaubu. Arī latviešu valoda, ko viņi izveidoja, formāli ņemot, nav slikts produkts. Bet kas bija viņi paši? – Pusleiši, pusvāci, pusžīdi, puslīvi, puslatgaļi – tipiski no etnosiem izkrituši cilvēki, deetnizēti subjekti, kuri vairs nevarēja piederēt nevienai nācijai³¹. Tādēļ viņi arī taisīja savu mākslīgo sintētisko latviešu valodu, uz kuras bāzes tika nominēta jauna himēra - latviešu tauta. Pēc tam, Latvijas laikos pusducis amorālu, savu zinātnieka godaprātu nodevušu vēsturnieku zinātniskās patiesības vietā sacerēja vēsturiskas pasakas un, pateicoties diktatora K.Ulmaņa politiskajai un juridiskajai protekcijai, šīs savas fantāzijas nesodīti pasludināja par latviešu tautas vēsturi.

Lai viņu fantāzijas lidojumu netraucētu nekādas sadzīves grūtības, K.Ulmanis 1936. g.14. janvārī ar LR MK (kurš tajā laikā pildīja arī likumdevēja funkcijas) lēmumu nodibināja Latvijas vēstures institūtu un izveidoja viņiem visiem naudīgus amatus³². Likumā par institūta dibināšanu tika teikts, ka institūta uzdevums ir „latviešu un vispārīgās vēstures notikumu un parādību pētīšana un noskaidrošana nacionālisma un patiesības garā” (Zemītis, 2011).

³¹ No leišu, vācu, latviešu, līvu valodām etnonīma „latvis” etimoloģija netop skaidra. Nevienā dokumentā pirms Grūbera *Chronicon Livonicum* (ko vēlāk pārkrustīja par Indriķa Livonijas hroniku) šāda tauta nav pieminēta. Stingri ņemot, latviešu nav arī Grūbera Hronikā, jo tur lietotajām formām *letti*, *lethi*, *lettiones* ne tikvien nav nekā kopīga ar latgaļu vārdu, bet arī līdzība ar formu „latvis”, kā redzam, ir visai apšaubāma. Turklāt Grūbera Hronikas tekstā jauno etnonīmu lietojums ir ļoti neskaidrs – tautas, uz kurām tie attiecas, praktiski nav iespējams identificēt. Šie faktori mudina domāt, ka tie varētu būt paša D.Grūbera izdomāti jaunvārdi - radoši darinājumi no kādām tolaik (XVII gs.) vācu muižnieku lietotajām senajām IE pirmvalodas formām. Zīmīgi, ka vācu valodā *lettisch*, *lettische*, *lettischen*, ir īpašības vārds, un tas ļauj domāt, ka šī etnonīma vāciskā forma varētu būt cēlusies no kādas raksturīgas īpašības, ko vāci novēroja pie latviešiem. Šo formu sākotnējās nozīmes vācu valodā nav saglabājušās. Bet Sanskritā ir vismaz divas fonētiski tuvas leksēmas ar raksturīgām nozīmēm. Tā, Sanskrita substantīvu लट्ठ *laṭṭha* vārdnīcas tulko kā ‘īpaša kasta’ (Sk. nodaļu “Latgaļu arāji...”). Tātad, nevis kāda no galvenajām (bramini, kšatriji, vaišjas u.tml.), bet starpkasta, kas varēja izveidoties galveno kastu sajaukšanās rezultātā. Tā ir diezgan viennozīmīga norāde uz latvju bastardismu. Turklāt Sanskritā ir arī vārds लटक *laṭaka*, kas nozīmē ‘slikts cilvēks, nicināma persona’, bet bastardi, jaukteņi pie visām tautām ir tikuši nicināti. No šī viedokļa arī viss ir loģiski.

³² Viņu vārdus nesen „Zinātnes Vēstnesī” sabiedrībai atgādināja prof., Dr.hist. Guntis Zemītis sakarā ar Latvijas vēstures institūta 75. gadadienu: par Latvijas vēstures institūta locekļiem Ulmanis toreiz iecēla prof. Franci Balodi, privātdocentu Jāni Bērziņu, atvaļināto ģenerāli Mārtiņu Peniķi, profesoru Dr. Arnoldu Spekki, profesoru Dr. Pēteri Šmitu, profesoru Dr. Arvedu Švābi, profesoru Augustu Tenteli un profesoru Dr. Robertu Viperu. Par institūta direktoru iecēla A. Tenteli, par vicedirektoru – Fr. Balodi, par ģenerālsekretāru – Marģeri Stepermani 1939. g. 17. janvārī par otro vicedirektoru iecēla A. Švābi.

Viņi paši lieliski saprata, ka nacionālisms un patiesības gars ir nesavienojamas lietas. Ir amizanti šodien lasīt profesora Augusta Tenteļa demagoģisko ekvilibristiku, ar kuras palīdzību viņš mēģina pierādīt, ka tas tā nav.

LASĪTPRASME KĀ TELEVIZORA PULTS

Jauna mākslīga valoda ir viens no etnocīda jeb ideoloģiskā genocīda ieročiem, kas jaunākajos laikos tiek bieži izmantots pret tautām, kurām tā tiek uztipta. Šā ieroča pielietošana kļuva iespējama pēc drukas izgudrošanas, kas radīja iespēju ar drukāta vārda palīdzību uzrunāt vienlaicīgi neierobežotu cilvēku skaitu un tirzēt jebkuru ideju, tajā skaitā, arī jaunu valodu, neierobežotos apmēros. Tikai ar vienu noteikumu: cilvēkiem bija jāprot lasīt. Tāpat kā ar televīzijas palīdzību iespējams zombēt miljoniem cilvēku, taču vienīgi tajā gadījumā, ja cilvēkam mājās ir televizors un viņš māk to ieslēgt. Kādēļ zviedru laikos un arī pēc tam visas varas Latvijā ir sekmējušas pagastskolu atvēršanu? Vai tās patiešām tik ļoti rūpējās par tautas izglītošanu? Nē! Tās rūpējās par to, lai tautu varētu pieslēgt savam politinformācijas kanālam. Dažs labs joprojām priecājas par to, ka XX gadsimta sākumā Baltijas guberņās bijis vislielākais lasītpratēju īpatsvars, un pasniedz kā kaut ko ļoti pozitīvu. Šie mūsdienu demagoģi apzināti jauc divas principiāli atšķirīgas lietas: reālu izglītību vismaz ģimnāzijas (mūsdienās - augstskolas) līmenī, kas nodrošina absolventam pieeju pasaules zinātniskās un filozofiskās domas sasniegumiem, un elementāru lasītprasmi. Ja pirmā, protams, ir svētība, tad pēdējā – ļoti apšaubāms ieguvums. Patiesībā 95% “izglītoto” latviešu reāli bija gājuši skolā tikai pāris ziemas, tāpēc iemācījušies tieši tik daudz, lai varētu boksterēt Saksijas vācieša J.E.Glika³³ latviski pārtulkotajā Bībelē (nekā no tāds nesaprotot) un lasīt vāciešu izdoto propagandas lapu “Latviešu Avīzes”³⁴. Tātad tas bija tieši tik daudz, kā mūsdienās iemācīt tautu rīkoties

³³ Vācu: *Johann Ernst Glück*, 1652 - 1705, bija no Vācijas ieradies luterāņu mācītājs, pirmais Bībeles tulkotājs latviešu valodā, ko viņš veica pēc sava skolotāja, ebreja Ezdras Edzarda (1629-1708) ieteikuma, kurš, savukārt, vienlaicīgi bija gan žīdu talmudists, gan luterāņu mācītājs. J.E.Gliks ir slavens arī ar to, ka bija Krievijas carienes Katrīnas I “pirmatklājējs”: cara Pētera I nākamā sieva un cariene, kuru tolaik vēl sauca par Martu Skavronsku, pirms viņu kā kara trofeju savāca Pētera I armijas ģenerālis grāfs B.Šeremetjevs, dzīvoja Marienburgā (Alūksnē) pie Glika vai nu audzumeitas, vai kalpones, vai vēl kādā citā statusā (precīzi nav noskaidrots, tāpat kā tas, vai viņa bija vietējā zemnieka Zāmuēla Skavronska, vai zviedru armijas apakšvirsnieka I.Rabes, vai vēl kāda cita meita). Par to cars paņēma Gliku ar visu saimi uz Maskavu, kur atlikušo mūža daļu Gliks nodzīvoja cepuri kuldams.

³⁴ “Latviešu Avīzes” (vecajā ortogrāfijā: Latweeschu Awises) bija visilgāk izdotais preses izdevums (1822 - 1915) latviešu valodā, ko iespieda Jelgavā reizi nedēļā; no 1901. gada divas reizes, no 1913. gada katru dienu. Laikrakstam 1860. gadā bija 3600, bet 1870. gadā apmēram 5000 abonenti. Vēl pirms tam - 1768. - 1769. gadā Peltsamā (toreizējā Vidzemes guberņā) iespieda pirmo medicīnas žurnālu latviešu valodā

ar televizora pulti - patstāvīgi pieslēgties zombējošās informācijas plūsmai. Izglītība ir ierocis, kura efektivitāte atkarīga no tā, kas šo ieroci tur rokās un pret ko šo ieroci vēlas pavērst.³⁵ Tiklīdz cilvēks iemācījās lasīt, viņu manipulēt kļuva nesalīdzināmi vieglāk. Pirmām kārtām, šī manipulācija izpaudās jaundarināmās latviešu valodas mācīšanā. Rezultāts nelika sevi gaidīt: pēc dažām paaudzēm jaunajā "latviešu nūspīkā" runājošie Kurzemes, Zemgales un Vidzemes žemaiši - zemgaļi, kurši, līvi, vendi, Sēlijas latgaļi, kam latviešu valoda tika padarīta par vienīgo saziņas līdzekli³⁶, bija iznīcināti kā šo etnosu pārstāvji. Viņu vietā bija radīta himēra - no deetnizētiem indivīdiem sastāvošs viegli zombējams un manipulējams pūlis bez savas pagātnes un vēstures, kurš vairs nespēja atšifrēt savu ģenētisko atmiņu un par sevi zināja tikai tās pasakas, ko tam latviešu valodā stāstīja attiecīgie masu mēdiji un latviskās grāmatas.

ČUŪĻI, ČUŪĻI, BANDU BĒRNI...

Ar latgaļiem bija grūtāk: viņi savā teritorijā pastāvēja kā vienota tauta un bija nospiedošā vairākumā, tāpēc sapratās savā senajā valodā un nejuta nepieciešamību pēc tāda starpnacionāla saziņas līdzekļa kā latviešu valoda. Otrais faktors, kas sekmēja latgaļu valodas saglabāšanos, bija latgaļu neizglītotība. Grāmatniecības vēsturnieks Aleksejs Apīnis grāmatā "Neprasot atļauju" raksta, ka ap 1900. gadu Latgales zemnieku vidū lasītprasme dažos pagastos bijusi tikai 39,2% .Tiesa, citos - ap 76,5% (Apinis, 1987). Salīdzinot ar Vidzemi, tas tik un tā ir zems procents. Turklāt autors neprecizē, par lasīšanu kādā valodā ir runa. Ja par latviešu valodu, tad iespējams, ka šie rādītāji bija vēl zemāki, jo tobrīd Latgalē pastāvēja latīņu drukas aizliegums.

"Latviešu ārstē", bet Kurzemes un Zemgales hercogistes galvaspilsētā Jelgavā 1797. - 1798. gadā reizi ceturksnī iznāca žurnāls "Latviska Gada Grāmata". "Latviešu Avīzes" radās tūlīt pēc dzimtbūšanas atcelšanas Kurzēmē (1817), kas runā par to, ka abi šie fakti ir kādas kopējas ķēdes posmi. Izdošanas atļauju (koncesiju) saņēma Jelgavas ģimnāzija (*Academia Petrina*, vēlāk *Gymnasium Illustre*), kas to nez kāpēc iznomāja Lestenes luterāņu mācītājam vācietim Kārlim Vatsonam (vācu: *Carl Friedrich Watson*, 1777-1826) un izdevniecībai „J.F. Štefenhāgens un dēls”.

³⁵ Tas ir J.Staļina citāts: *Образование – это оружие, эффект которого зависит от того, кто его держит в своих руках, и кого этим оружием хотят ударить.* Сталин.

³⁶ Teiktais, protams, attiecas uz vienkāršo tautu. Buržuju atvases, kam vecāku nauda darīja pieejamu labu izglītību, apguva to vāciski vai krieviski, līdz ar to attiecīgi rusificējoties vai germanizējoties. Pēc zemnieku brīvlaišanas līdzekļi sāka parādīties arī vienam otram bijušajam dzimtcilvēkam vai dzimtcilvēka dēlam, kurš šā projekta pirmajā posmā jau bija pataisīts par „latvieti”. Šo latviešu bērni, vairāk vai mazāk paskoloti vācu skolās, tad nu arī izveidoja bēdīgi slaveno sociālo parādību – kārkļuvācietību. Viņi bija tipiskas himēras – bez savas tautas, dzimtas apziņas. Jo tādu viņiem vienkārši nebija pēc definīcijas. Kārkļuvācieši bija jaundarināmajā latviešu nūspīkā komunicējošie frankenšteini.

A.Apīnis un A.Stafecka uzskata, ka lielāks lasītpratēju skaits bijis tajos pagastos, kur bijusi izplatīta t.s. rokraksta literatūra latviešu valodā. Tas ir visai apšaubāms secinājums. Cik nu tie pārrakstītāji varēja sarakstīt? Kas ir Andriņa Jūrdža 20 pārrakstītās grāmatiņas? Tā ir 20 eksemplāru tirāža. Apjomi bija pārāk niecīgi, lai tie spētu kaut cik jūtami ietekmēt sabiedriskos procesus. Vai arī tāds apgalvojums var tikt uzskatīts par pareizu tikai attiecībā uz tiem Latgales pagastiem, kuros tobrīd jau dzīvoja daudz latviešu. XIX gadsimtā skolas parādījās arī Latgalē, taču – krievu valodā. Mana tēva māte, kura savas divas ziemas skolā bija gājusi taisni ap A.Apīņa pieminēto 1900. gadu, lasīja man priekšā latviešu pasaku grāmatu, bet rakstīja gan krieviski, gan latgaliski krievu burtiem. Tas man toreiz šķita jocīgi – es domāju, ka viņa blēņojas. Tikai pēc gadiem uzzināju, ka viņu tā mācījuši skolā. Lasītpratēji latgaļi lasīja un rakstīja krieviski, sarunājās latgaliski, ja vajadzēja – arī krievu, poļu valodās, bet latviski ne tikvien ziemeļlatgaļi, bet arī dienvidlatgaļi lasīt un pat runāt īsti nemācēja. Taču šo faktu, pretēji mūsdienu oficiālās propagandas apgalvojumiem, viņi nebūt neuztvēra traģiski. Latviešu valodu latgaļi nekad nav turējuši par savu un nekad pēc tās nav tiekušies. Par to, cita starpā, atrodam liecības arī Franča Kempa grāmatā „Latgales likteņi”, kur viņš raksta strupi un kategoriski: „Kā pilsētā strādnieks, tā uz laukiem Latgalē zemnieks nelasīja Baltijas latviešu drukātu vārdu”³⁷. Tāpēc arī latgaļu nacionālajai apziņai kaitīgo latvisko propagandas literatūru, ja tā kādreiz tika ievazāta, latgaļi izlietoja visnotaļ utilitāri – mazmājiņā, kā to ir kolorīti aprakstījis čehu komunist Jarošlavs Hašeks savā grāmatā par krietno kareivi Šveiku.

Tāpat arī par latviešiem latgaļi sevi nekad nav uzskatījuši un nav tiekušies par tādiem būt.³⁸ Taisni otrādi, latviešus latgaļi vienmēr ir saukuši par *čuūlīm*, *čyūlīm*, pārējo Latvijas daļu – par *Čyūleju* (Cibuļs, 2008) ieliekot šajā vārdā negatīvu ekspresiju, un dziedājuši sekojošas dziesmiņas:

³⁷ Franča Kempa liecība atmasko arī mūsdienu latviešu melus par to, ka latgaļi latvisko literatūru neesot varējuši izlasīt vienīgi gotiskā šrifta dēļ, bet nevis tādēļ, kā latgaļiem tā bija svešvaloda. „Baltijas latviešu literatūra un prese Latgalē nebija noliegta, tā bija pieietama kā pilsētā, tā uz laukiem, bet plašās latgaļu masas no tās bija pilnīgi atturīgas. Kas par iemeslu? Varbūt gotu burti bija par šķērslī? Izrādās, ka nē! Vēl pirms latgaliešu drukas atbrīvošanas 1904.gadā tika mēģināts latgaļiem drukāt kalendārus un grāmatas populārā formā vidus izloksnes valodā un lafīņu burtiem. Bet visi šie izdevumi tā i palika gulēt izdevēju plauktos, tauta tos nepirka un nelasīja. Arī par velti dāvinātas šādas grāmatas ļaudis nesa atpakaļ, sacīdami, ka nevarot lasīt un saprast, par daudz esot svešu vārdu un nesaprotamu izteicienu (Kemps,1991:139).

³⁸ - Rīgā un Pēterburgā latviešu publika stipri lasīja laikrakstu „Pēterburgas Avīzes”. Bet latgalieši, pat to inteligentākās aprindas nemaz šo avīzi nejēma rokā, - liecina Kemps. – Arī baltiešu teātra izrīkojumos latgaļi ieradās gaužām mazā skaitā, un varēja redzēt, ka viņi te nejūtas starp savējiem. Tanī pat laikā, kad to pašu Blaumaņa lugu spēlēja latgaliskā tulkumā un latgaliešu aktieri, bažas bija par publiku, kur to nosēdināt (Kemps,1991:140).

*Čuūļi, čyūļi, bandubārnri*³⁹
*Putru vuorii otapkā*⁴⁰,
Kievias pīna dadzardamī,
Vardias gaļas dakūzdamī. /Latg.t.dz./

Vienlaicīgi šī latgaļu konsekvētā norobežošanās no latviešiem saliek punktus uz „i” arī latviešu etnoģenēzes⁴¹ jautājumā - norāda, ka atšķirībā no latgaļiem, latvieši savā būtībā ir neviens cits, kā tie paši *lethones*, un ka ar Indriķa Livonijas hronikā pieminētajiem *lethones*, *letti*, *lettones* jāsaprot nevis dažādas tautas, kā tas tiek tulkots līdz šim, bet viena un tā pati tauta. Taču - ne latgaļi!

NEMU, KAS NAV PIESIETS

Latgali šajā ziņā līdz pat XX g adsimtam ir sargājis pats Dievs: tā regulāri atradās vai nu Krievijas vai Polijas jurisdikcijā, tāpēc latvieša selekcionāri, kas, piedurknes atrotījuši, ņēmās pa Sēliju, Kurzemi un Vidzemi, latgaļiem vienkārši netika klāt ne ar savām latviskajām skolām un baznīcas dziesmu-grāmatām, ne hernhūtiešu draudzēm. Pēc visa spriežot, sākotnēji – jaunlatviešu periodā un arī vēlāk, līdz pat XIX gadsimta beigām - Latvijas krusttēvi uz to nemaz neloloja lielas cerības. Lielākā daļa politisko grupējumu Latvijas valsti toreiz plāvoja pasludināt tikai bijušās Kurzemes hercogistes teritorijā un Vidzemē. Taču I Pasaules kara un tam sekojošo revolūciju duļķainajos politiskajos ūdeņos izrādījās, ka tepat rokas stiepiena attālumā *zam tū rūžu, zam tū rūžu gul jauna meitēņa* - teritorijas ziņā gandrīz tikpat liela latgaļu teritorija, kurā tobrīd nebija sava pietiekami stipra politiska spēka, kas varētu iestāties par latgaļu autonomajām tiesībām⁴².

³⁹ Vārda „bandubērnī” izcelsmi un nozīmi latgaļu un latviešu valodās atklāj Sanskrita substantīvi बन्धकी *bandhakī* ‘mauka’; बन्धुरा *bandhurā* ‘netikle’; बन्दिशूला *bandiśūlā* ‘palaistuve, ielasmeita’; भण्डहासिनी *bhaṇḍahāsini* ‘prostitūta’.

⁴⁰ Otapks – nonēsa vīze (latg. val.).

⁴¹ Etnoģenēze (grieķu: ἔθνος - "cilts", "tauta"; γένεσις - "izcelsme") ir kādas etniskās kopības (etnosa) formēšanās process uz dažādu etnisku komponentu bāzes. Etnoģenēze ir arī zinātnes nozare, kura noskaidro kādas etniskas grupas izcelsmi.

⁴² Patiesībā gan politiski, gan autonomijas ideja bija. Par Latgales autonomiju iestājās Francis Kemps ar saviem atbalstītājiem, Latgales demokrātiskā darba ļaužu partija (Ignats Assans, J.Bulis, F.Gutans, V.Migliniks, K.Paulāns, S.Lemps, J.Trūps), Latgales demokrātiskā jaunatnes savienība (P.Meikšāns, L.Škinčs) u.c. Zīmīgs piemērs – Rīgas un Pēterburgas latviešu organizētais un vienīgi ar latviešu strēlnieku durkļu palīdzību līdz galam novadītais Pirmais Latgales kongress Rēzeknē no savu delegātu vidus izveidoja Latgales Pagaidu zemes padomi, kurai uzdeva cīnīties par Latgales atdalīšanu no Vitebskas guberņas un pievienošanu pārējai Latvijai. Šī Zemes padome sastāvēja praktiski tikai no čuūļu, leišu, poļu popiem un komisāriem, taču tā par Latgales pievienošanu Latvijai tik un tā necīnījās, jo šim čuūļu politiskajām manipulā-

XX gadsimta sākumā izrādījās, ka Latgale burtiski pati krīt viņu rokās. Un latvieši nekavējās izmantot politiskās jukas, lai sagrābtu Latgali. Savas intervences formālai attaisnošanai viņi vienpusēji paziņoja, ka latvieši un latgaļi esot “viena tauta un kultūra”. Tādēļ Latvijai pienākoties arī Latgale. Tēlaini runājot, Latvijas pašieceltie vadoņi pastiepa roku arī pēc tā, kas viņiem nepienācās. Tā brīža starptautiskajā politikā nebija neviena, kas uzdotu latviešiem pa nagiem. Jo šajā latviešu rokā jau atradās angļu granāta. Un aiz muguras - Anglijas spēcīgu emisāri ar instrukcijām, kā to lietot⁴³.

cijām pretojās ne tikvien krievu un ebreju minoritātes, kā to vēlāk, falsificējot vēsturi, rakstīja A.Švābes „Latviešu konversācijas vārdnīca” (LKV,1933-1934), bet arī visi latgaļi praktiski pilnā sastāvā. Vēl vairāk, redzot tautas masu noraidīšo attieksmi pret Latgales pievienošanu Latvijai, par Latgales autonomiju savā laikā (kad viņiem pašiem tas bija izdevīgi) iestājās pat tādas, Ļeņina vārdiem runājot, politiskās prostītūtas, kā Staņislavs Kambala, Valerija Seile, Pēteris Lazdāns, J.Pabērzs, V.Soltāns, J. Grišāns u.c., kuri bez sirdsapziņas pārmetumiem paspēja pabūt par dalībniekiem teju vai visu iespējamo varu (t.sk. vācu okupācijas laika) dibinātajos Latgales pašpārvaldes orgānos. Daudzi no tiem, kas 1917. gada maijā „latviskajā” un pilsoniskajā” Pirmajā kongresā iestājās par Latgales pievienošanu gaidāmajai „neatkarīgai” buržuāziskai Latvijas valstij, tā paša gada decembrī - jau Padomju varas gaisotnē - kā „sarkanā un proletāriskā” Otrā Latgales kongresa dalībnieki balsoja par Latgales un Vidzemes autonomo republiku Krievijas sastāvā. Kad Latgali 1918. gadā okupēja vācu karaspēks un 4.-5. oktobrī Daugavpilī sāka dibināt sev paklausīgus - vāciskus vietējās pašpārvaldes orgānus, to sastāvā atkal rēgojas pazīstamie Latgales Zemes padomes locekļi: S. Kambala, V.Seile, J.Velkme, J.Pabērzs, V.Soltāns, J. Grišāns, A. Laizāns, B.Zaļevskis. Tā sakot: „*Vasaliņki! Mes – klūot! Par kū juobolsai?*” Kad vāci atkāpās un Latgali okupēja Latvijas karaspēks, viņi atkal pārvērtās par latvisko Pagaidu zemes padomi. Pat lielākais latgaļu kangars Francis Trasūns, kuram daži avoti piedēvē Latgales pievienošanas idejas autorību, vēlāk pendelējās kā auna kule – te pa „labi”, te pa „kreisi” un palaikam arī runāja par Latgales valodas autonomiju, pieslēdamies Kempa patriotiskajam spārnam.

Tā vai citādi, latgaļu autonomijas ideja pastāvēja, taču latgaļiem nebija sava bandītiskā „jumta” - kā Baltijas latviešiem vai Krievijas marksistiem-bundistiem, kurš „pareizas” balsošanas nodrošināšanai varētu atsūtīt pārdesmit miljonus dolāru no J.Šīfa bankas un angļu karakuģus. Viņiem nebija pat tāda Jāņa Rubuļa, kurš izšķirošajā brīdī aizskrēja uz Rīgu pēc strēlnieku rotas, lai latgaļi ar staroveriem nesamet čuūļu popus upē ar visu viņu Rēzeknes kongresu. Tolaik par Austrumeiropas un Krievijas pārdalīšanu cīnījās ģeopolitiskie plēsoņas, kuru „svētajos” rakstos nav jēdziena „sirdsapziņa” un kuru rīcību noteica tikai un vienīgi alkatība, tāpēc neatkarīga Latgale nevienam no viņiem nebija vajadzīga.

⁴³ Starptautiskā sabiedrība toreiz atdeva latgaļus latviešiem – iekarošanai un iznīcināšanai. Ievērot latgaļu intereses nevienam nenāca ne prātā. Latvieši šo pieeju node monstrēja visā krāšņumā. Viņi gan sarīkoja, par spīti latgaļu masveida protestiem, savu politisko brīvdabas izrādi ar nosaukumu „Pirmais Latgales kongress”, kurā ievēlēja Latgales pagaidu zemes padomi, taču šā kongresa lēmumus par Latgales autonomiju ņemt vērā pat negrasiļās. Lai nodrošinātu formālu iegānu plānojamajai Latgales okupācijai, latviešiem bija svarīgi parādīt sabiedrībai, ka Latvijas dibinātāju vidū ir arī kāda Latgales pašpārvaldes institūcija. Ne vairāk! Jociģākais ir tas, ka

Tā bija patvarība, politisks marodierisms. Nekādi referendumi, latgaļu un pārējo Latgales tautu gribas manifestācijas, protams, nebija notikušas. Latvija Latgali primitīvi okupēja. Šis jautājums toreiz tika ņemts no dienaskārtības nevis tādēļ, ka Latgales pievienošana būtu likumīga un demokrātiska no starptautisko tiesību viedokļa, bet vienīgi tāpēc, ka uzvarētājus netiesā.

ANTILATGALISKĀ ULMAŅA DIKTATŪRA

Pēc Latgaļu teritorijas militāras sagrābšanas latviešiem radās jautājums: ko darīt ar pašiem latgaļiem? Visas XVIII-XX gadsimtu revolūcijas retorikas līmenī notika zem demokrātijas lozungiem, un sākotnēji demokrātijas institūti arī tika dibināti, lai gan revolūciju patieso organizatoru stratēģiskajos plānos tas nemaz neietilpa. Himēras sabiedrībai (kā šobrīd Latvijā) no demokrātijas nav labuma, jo tā demokrātijas mehānismus vairs nespēj izlietot savās interesēs, bet neglābjami kļūst par manipulatoru upuri. Tauta – gan. Latvijas dibinātāji saprata, ka demokratizācijas rezultātā galvenās ieguvējas būs tās Latvijas tautas, kuras nav zaudējušas savu etnisko identifikāciju. Viņi zināja, ka latgaļi ir sena un morāli un fiziski veselīga tauta, tāpēc, tiklīdz tai būs radīti demokrātiski dzīves apstākļi, pateicoties stabilām ģimeniskām tradīcijām, tikumiskajām vērtībām un augstajai dzimstībai, tā pāris paaudzēs pārmāks deetnizēto latviešu himēru tāpat, kā veselīga labība no kvalitatīvas sēklas spēj pārmākt nezāles, ja tās augšanai radīti labvēlīgi apstākļi.

Ar veselīgām tautām, kuras saglabājušas savu nacionālo pašapziņu, manipulēt ir grūti, pat neiespējami. Tas, protams, neietilpa Latvijas dibinātāju plānos. Vēl vairāk: ir pamats uzskatīt, ka tas viņus pamatīgi biedēja. Turklāt tik lielā mērā, ka vēl XX gadsimta 80. gados filmas “Limuzīns Jāņu nakts krāsā” varone Dagnija Olgas Dreģes izpildījumā saka sekojošus vārdus: “Krievija tatāru-mongoļu jūgu izturēja, bet Latvija zem čangaļu spiediena sabruks.” Šī frāze slavenajā Jāņa Streiča filmā ir zīmīga tieši tādēļ, ka no dramaturģijas viedokļa bez tās pilnīgi varēja iztikt. Tāpat scenāriste Māra Svīre, redaktori Nikolajs Zolotonoss, Egons Līvs vai vēl kāds no filmas veidotājiem šo frāzi filmā iekļāvuši speciāli. Kāpēc? Un otrs jautājums: kurš cenzors un aiz kādiem apsvērumiem šo frāzi, turklāt – tik robustā formulējumā, toreiz izlaida cauri? Nav noslēpums, ka tajos gados “latgaļu jautājuma”

Latvijas valsts pasludināšanas svinīgajā sēdē 1918. gada novembrī sabiedrībai parādāmās politiskās lelles - Latgales Pagaidu zemes padomes pārstāvja lomai viņi izvēlējās kādu Staņislavu Kambalu, kurš gan bija aktīvi ņēmis pa Latviešu pagaidu nacionālo padomi, bet kuru Pirmais Latgales kongress nemaz nebija ievēlējis un kurš līdz ar to Latgali pārstāvēt pie Latvijas dibināšanas nebija tiesīgs. Taču tādiem „sīkumiem” Latvijas dibinātāji uzspļāva. Kā arī - pašai Latgales pašpārvaldei! Jaundibinātās Latvijas Tautas padome 1918. gada 30. novembrī Latgales Zemes padomi likvidēja. „Pigu jums, ne autonomiju! Un – sviestu virsū!” – kā teica Alūksnes Māra.

pieminēšana masu mēdijos vai literatūrā bija tāds pats tabu kā “ebreju jautājuma” apspriešana. Atbildes varianti ir tikai divi. Vai nu Latvijas saimnieki vēl joprojām baidījās no “čangaļu spiediena” un šī publiskā atzīšanās bija sava veida puņķu slaucīšana latviskās sabiedrības vestē un savdabīgs aicinājums to nepieļaut, vai arī uz to brīdi viņi bija pārliecināti, ka ar latgaļiem ir cauri, un vairs nav jābaidās atklāt kārtis⁴⁴.

Uz Ulmaņa apvērsuma brīdi “čangaļu” demogrāfiskā “spiediena” tendences bija kļuvušas acīmredzamas. Tiek stāstīts, ka no atsevišķu demokrātisko institūtu aizliegšanas neviens īpaši neesot cietis. Tie ir meli. Neviens, izņemot latgaļus! Ir pamats uzskatīt, ka Ulmanim viņa vienpersonisko varu Latvijas saimnieki toreiz nodeva ar noteikumu, ka viņš to izlietos, pirmām kārtām, pret latgaļiem.

Tieši Ulmaņa laikā uzbrukums latgaļiem sākās ne tikai ekonomiskajā,⁴⁵ bet visās frontēs: tika aizliegta latgaliskā prese, latgaliskās skolas, lietvedība latgaliski, tika dedzinātas latgaļu grāmatas u.tml. Par latgaļu valodas lietošanu “visos privātos iestādījumos ar publiski tiesisku raksturu” sodīja ar tik milzīgu naudas sodu, kas mūsdienu apstākļos līdzinās 7000-8000 eiro, un vēl ar 3 mēnešiem cietumā.

LATGAĻU VALODAS NOZAGŠANA

Reizē ar latgaļu skolu, grāmatu, valodas lietošanas aizliegumu tika radīta valodu sakrustošanas koncepcija, kas paredzēja pēc iespējas visu latgaļu leksiku sakropļotā veidā iefiltrēt jaunradāmajā latviešu valodā. Šis projekts ļāva tā autoriem ar vienu šāvieni nošaut vairākus zaķus. Pirmkārt, latviešu valoda formāli pārvērtās (vārdnīcu līmenī) teju par vienu no leksiski bagātākajām Eiropā. Otrkārt, tas deva “latvieša” projekta ideologiem formālu pamatu masveida demagoģijai par to, ka latgaļu valoda tā pati latviešu vien

⁴⁴ Mūsdienu Latvijā pieņemto politisko dokumentu analīze rāda, ka drīzāk ir bijis pirmais variants. Jo mūslaiku atjaunotās buržuāziskās Latvijas politiskā elite latgaļu etnocīda realizācijai likumdošanas līmenī vēlti vairāk pūļu nekā Ulmaņa laikos.

⁴⁵ Sabiedriski derīga ražošana un atbilstoši laikmetam attīstīta tautsaimniecība ir tautas eksistences un uzplaukuma pamats. Latvijas valdība - pie visām varām - Latgalē nekad nav cēlusi rūpnīcas (ar mazu izņēmumu padomju laikos, kad vietējā latviešu kliķe bija spiesta drusku rēķināties ar Maskavā sastādītiem reģiona attīstības plāniem), nav attīstījusi ekonomiku, sociālo infrastruktūru - kā Zemgalē un Vidzemē. Vienīgais, ko Ulmanis būvēja Latgalē, bija latviskās (ne latgaliskās!) pamatskolas - sava veida latgaļu etnocīda gaļasmašīnas, kurās tika sadzīti latgaļu bērni un piespiesti runāt un rakstīt latviski! Latvieši Latgali vienmēr ir uzskatījuši par izlaupīšanai paredzētu koloniju - koksnes, lauksaimniecības produktu un lēta darbaspēka noliktavu. Tā tas ir bijis pie visām varām pēdējā gadsimta laikā, kas liecina par to, ka, formāli mainoties sabiedriskajām iekārtām, faktiskā vara Latvijā nav mainījies jau daudzus gadus. Turēt Latgali ekonomiski un sociāli atpalikuša reģiona statusā tai vajag tāpēc, lai piespiestu latgaļus izceļot no Latgales un asimilēties latviešos.

esot, kas izveidojusies no kaut kādas “latviešu pirmvalodas”.⁴⁶ Tāpēc latgaļi neesot nekādi latgaļi, bet gan – latviešu tumsonīgākā daļa, kas runā nepareizā latviešu valodas dialektā. Saklausot latviešu valodā pazīstamus, lai arī izkropļotus latgaļu vārdus, daudzi latgaļi noticēja šiem meliem. Lai atņemtu latgaļu domājošākajai daļai iespēju oponent, pierādot savas valodas patstāvību un savdabību, no latgaļu valodas tika noņemts izzagt visu savdabīgo leksiku un pasludināt to par latviešu leksiku. Tas tika izdarīts Latviešu literārās valodas vārdnīcā, kas izdota laikā no 1972. līdz 1996. gadam. Tas nekas, ka ¾ no tajā ietvertā vārdu krājuma netiek lietotas – toties ir radīts rakstisks “pierādījums” latviešu valodas pastāvēšanai. Kam domāts šis viltotais pierādījums? Vai pasaulei? Pirmām kārtām, tas domāts pašiem latgaļiem. Lai neviens no viņiem neiedomātos runāt par kaut kādu latgaļu valodas savdabību! Lai jebkuram varētu demagoģiski “ierīvēt purnā” visus 8 šī viltojuma sējumus: “Tā visa ir latviešu leksika, un jūs to tikai kropļojat savā dialektā!”

Vai ne tādēļ šis liels darbs tika dāsnī finansēts pie visām varām. Kopš XX gadsimta sākuma, bet jo sevišķi Ulmaņa un padomju laikos pa Latgali drasēja vesela latviešu valodnieku armija, vācot un kropļojot (latviskojot) latgaļu leksiku. Otra latviešu filologu daļa – literāti, žurnālisti tika mudināti izkropļotās latgaļu leksikas formas par jaunu tīrāzēt savos sacerējumos, dēvējot tās par vienīgo pareizo latviešu literāro valodu.

Represiju ideoloģiskajam noformējumam tika izsludināta tēze par vienotu latviešu tautu, latgaļu valoda tika nosaukta par latviešu valodas izlokšni, turklāt nepareizu izlokšni, kuras lietošana „nepilnvērtības dēļ” atzīta par kaitīgu. Vienlaicīgi sākās latgaļu un viņu valodas izsmiešanas un pazemošanas kampaņa presē un sadzīvē: rakstnieki un žurnālisti latgaļu personāžus tēloja kā pamuļķītšus; tika sacerētas latgaļus aizskarošas anekdotes. Nievājšais nosaukums “čangals” ir tieši šī laikmeta „šedevrs”, kas tika izvilktis no Kaudzīšu romāna un ļaunprātīgi palaists informatīvajā telpā. Zīmīgi, ka XX gadsimta sākumā nevienā vārdnīcā tāda vārda vēl nav⁴⁷. Tāpat kā nav latgaļu-

⁴⁶ Šo šarlatānisko hipotēzi kā latgaļu iznīcināšanas informatīvo ieroci savulaik izdomāja latviešu valodniecības spīdekļis J. Endzelīns. Tās nezinātniskumu savā disertācijā un daudzos zinātniskos rakstos ir atmaskojis latgaļu -latviešu valodnieks Dr. hab. philol. Antons Breidaks (1932 – 2002). Taču politiski angažētā un latgaļiem naidīgā baltistikas elite viņā, protams, neklausījās. Jo šī valodniecības masoņu brālība kopš Ulmaņa laikiem ir iemanījusi nodrošināt savā struktūrā paaudžu pārmantojamību, tāpēc kopš XX gadsimta 30. gadiem Latvijā ir gan mainījušās dažādas, formāli it kā diametrāli pretējas politiskās varas, bet - tavu brīnumu! – attieksmē pret latgaļiem un latgaļu valodu tās visas ir konsekventi realizējušas vienu un to pašu etnocīda politiku, kuras “zinātnisko” pamatojumu allaž ir pakalpīgi sacerējuši latviešu valodnieki.

⁴⁷ Sanskrita adjektīvi जङ्गल *jaṅgala*, जाङ्गल *jāṅgala* nozīmē -‘nepakļauts’, ‘nepieradināts; tāds, kas dzīvo mežonīgā apvidū’. Līdz ar to vārda „čangalis” etimoloģija šaubas acīmredzot vairs neradīs. Ja zinām, ka substantīva veidā जङ्गल *jaṅgala*, जाङ्गल *jāṅgala* nozīmē vēl arī - ‘mežonis’, ‘gaļa’, tad līdztekus būsīm atklājuši arī internacionālisma “džungļi” etimoloģiju praktiski visās IE valodās, vai ne?

latviešu antagonisma. No kurienes tas parādījās? Tas tika mākslīgi uzkurināts tieši Latvijas laikā.

Kurš var argumentēti iebilst, ka viss teiktais nav taisnība?

Jaundibinātā Latvijas valsts, tā vietā, lai ļautu visām to izveidojušajām tautām demokrātiskā ceļā pašām izvēlēties savu tautību un savu valodu un atbalstītu viņu identitātes kopšanas centienus, ķērās pie šo valodu un tautu piespiedu asimilācijas: iepriekšējās zināšanas ne tikvien par latgaļu, bet arī zemgaļu (žemaiču), līvu un pārējo Baltijas tautu un to valodu izcelšanos tika nobēdzinātas, bet to vietā parādījās “pētījumi”, kuri “zinātniski” nopamatoja tēzes par “vienu latviešu tautu” un “vienu latviešu valodu”. Godīgi to pierādīt, protams, nebija iespējams. Tādēļ zinātnieki (ja mēs viņus tā vēl sauksim) šos pierādījumus viltoja – izdomāja paši.

Tāda vispārējais vilcienos ir latgaļu valodas un līdz ar to arī - tautas iznīcināšanas jeb latgaļu etnocīda shēma. © 30.01.2014

KAS IR LATGAĻU VALODA?

In times of universal lies to tell the truth - it's extremism.

George Orwell⁴⁸

Vienosimies uzreiz: te mēs nerunāsim par latviešu valodas augšzemnieku izlokšni vai latviešu valodas otro rakstu tradīciju - latgaliešu rakstu valodu. Tas ir principiāli kas cits, un tas lai pastāv pats par sevi.

DZĪVIE RIETUMBALTI

Te mēs parunāsim par joprojām dzīvo, bet oficiālās valodniecības ļaunprātīgi noliegto latgaļu (Sanskrit. लङ्गल *laṅgala*) valodu, kas pieder indoeiropiešu valodu saimes⁴⁹ lett-*lietuviešu* (baltu) valodu grupas lett-*lietuviešu* (baltu) apakšgrupai.⁵⁰ Tā ir trešā dzīvā baltu valoda un, iespējams, vienīgā

⁴⁸ Angļu: Visaptverošu melu laikos runāt patiesību – tas ir īsts ekstrēmisms. Džordžs Orvels, angļu rakstnieks, 1903 – 1950.

⁴⁹ Terminu “indoeiropiešu valodas” zinātniskajā aprītē ieviesa vēsturiskās un salīdzinošās lingvistikas aizsācējs Fr.Bopps XIX gs. sākumā. Taču šovinistiski noskaņotie vācu valodnieki ar šo pašu nozīmi drīz vien sāka lietot terminu “indoģermāņu valodas”. Pazīstamais krievu lingvistikas teorētiķis A.A.Potebņa šajā pašā nozīmē lietoja terminu “āriešu valodas”. I.A.Boduēns de Kurtenē, V.A.Bogorodņickis u.c. XIXgs. Krievijas valodnieki tās sauca par “āriešu-eiropiešu valodām”. XX gadsimtā normānisti šos terminus pakāpeniski izspieda no aprites, atstājot vienīgo - “indoģermāņu valodas”, bet terminu “āriešu” sāka lietot tikai attiecībā uz indoirāņu valodām (Десницкая, 1955). XXI gadsimtā zinātniskajā aprītē ar šo pašu nozīmi – kā sinonīmi jēdzienam “indoeiropiešu valodas” - tiek lietoti arī termini “indoslāvu valodas” un “slāvu – āriešu valodas”.

⁵⁰ Lai gan etnonīms „balti” - kā pilnīgi neko neizsakošs - tikai XIX gadsimta vidū (Baltijas jūras vārds – par gadsimtu agrāk) ir atvasināts no Brēmenes Ādama bikšu jostas, arī iepriekšējais apzīmējums „letti-lietuvieši” diemžēl nebija precīzs. Tas sastopams pārsvarā XIX gadsimta krievu valodnieku darbos, kuri ar „lietuviešiem” saprata austrumbaltus, bet ar „lettiem” – latgaļus, litvinus un pārējos rietumbaltus. Šis terminoloģijas parādīšanās zinātniskajā literatūrā sakrīt ar „normāņu teorijas” ekspanciju, kura, kā zināms, pilnībā balstās uz vēstures viltojumiem. Lettu vārdu latgaļiem „pielipināja” Indriķa Livonijas hronika un Rīmju hronika, kuru oriģinālos pieļauta (ir pamats uzskatīt, ka – speciāli!) nekonsekvence etnonīmu *letti*, *lettones*, *lethi*, *lethones* lietošanā. Savukārt, hroniku tulkotāji latviešu un krievu valodās tautvārdus *letti*, *lettones* patvarīgi interpretēja par latgaļiem, bet *lethi*, *lethones* - par lietuviešiem, kas neatbilst vēsturiskajai patiesībai. Tātad apzīmējumu „lett-*lietuviešu* valodas” kā

dzīvā (pilnā apjomā lietotā) rietumbaltu valoda, kas turklāt līdz šim vēl nekur nav bijusi pierakstīta, lai gan joprojām pastāv kompakti Latvijas ziemeļaustrumu novados un tiem pieguļošajos pierobežas rajonos Krievijā, kā arī tiek runāta daudzu no dzimtās puses izceļojušo latgaļu ģimenēs visā Latvijā un ārpus tās. Ir gandrīz neiespējami noticēt, taču tas ir fakts: XXI gadsimtā Eiropas centrā ir dzīva skaista, labskanīga, bagāta un ārkārtīgi arhaiska valoda, varbūt visvecākā starp dzīvajām Eiropas indoeiropiešu valodām, par kuru pasaule tomēr nekā nezina! Jo tai joprojām nav sava alfabēta un savas rakstības. Šādām stāvoklim ir bijis daudz objektīvu un subjektīvu iemeslu; daļu no tiem mēģināsim definēt šajā publikācijā.

Tā tauta, kuru kopš XII gs. beigām no Indriķa Livonijas hronikas pazīstam kā latgaļus (jo minētās hronikas latīņu tekstā stāv rakstīts: *letigalli, lethigalli*), pētnieka gara acu priekšā nostājas kā daļa no liela dzidra ledus aisberga, kas izveidojies neatminamos laikos un cauri gadsimtiem peld pasaules tautu un notikumu jūrā; duļķaini civilizācijas viļņi skalojas gar tā malām, pret to atsitas citi ledus gabali un kuģu atlūzas; bangas ik pa brīdim nolauž no tā lielākus vai mazākus gabalus, kuri izšķīst viļņos un sajaucas ar citiem ledusgabaliem, bet pats aisbergs turpina savu gaitu, jo tā centrā temperatūra ir

sinonīmu jēdzienam „rietumbaltu-austrumbaltu valodas” par pareizu varam uzskatīt tikai tajos darbos, kur autori runā par baltu tautu stāvokli XVIII gadsimta beigās un vēlāk, un tikai ar šādu semantiku. Tā šis termins jāsaprot arī šajā darbā.

XX-XXI gadsimta latviešu historiogrāfijā termins „letti” ir apzināti pārvērsts par vienu no latgaļu etnocīda instrumentiem, ar kura palīdzību sabiedrībai tiek uztiets maldīgs viedoklis, ka „letti” ir „tie paši latgaļi” un vienlaicīgi kopš laika gala bijuši „tie paši latvieši”, tātad iznāk – viena tauta. Līdz ar to latgaļiem nav jādod ne valsts, ne valodas autonomija, jo tāda taču jau ir – latviešiem! Kāds prieks, kāda liksme!

Viduslaiku latīņu tekstos lietotie vietējo tautu un cilšu nosaukumi rāda, ka jau XIII gadsimtā nevis latgaļi, bet tieši „lietuvieši” un „letti” ir viens un tas pats. Vēsturniekiem, kuri joprojām viduslaiku dokumentu tulkojumos par lettiem identificēt nevis lietuviešus, bet gan tikai latviešus un pat latgaļus, ir jāatņem diplomu un jāsadod ar koku: kāpēc viņi, *zarazas*, nelasa avotus? Vai arī izliekas nelasām! Livonijas hronikās patiešām pagrūti saprast, ko rakstītājs domājis ar *letti, lettones, lethi, lethones*, taču ir arī citi dokumenti, kuros šie jēdzieni definēti pietiekami skaidri, un kur šo jēdzienu nozīmi būtu varējuši noskaidrot arī Livonijas hroniku tulkotāji. Ja vien būtu to gribējuši! Šie teksti jau toreiz bija sakārtoti un publicēti: ņem tik un lasi! Piemēram, 1254.gada "Kristiāna Priviļēģija" (Raczynski, 1845) skaidrā latīņu valodā lasām, ka Dieva zēlastības Lietuvas Bīskaps ir "*dei gracia Episcopus Lettowie*", bet Viņa Gaišība Princis Mindaugs, kurš, kā zināms, bija Lietuvas karalis, ir "*Illustri Principe domino Myndowe Rege Lettowie*". Dokumenta tekstā - pretstatā *Lettowie* jeb Lietuvai - nosauktas arī pārējās Baltijas daļas - "*partibus Estonie, Lyvonie, Curonie et Prutzie*". XIII gadsimta autors ir parūpējies, lai viņa XXI gadsimta pēcnākamo degradētās smadzenes nejauktu *Lettowie* ar *Lyvonie*. Savukārt, runājot par iedzīvotājiem, tajos pašos viduslaiku latīņu tekstos tiek lietoti termini *Letuwinos, Lethwinos*, kuri fonētiski pilnībā sakrīt ar krievu hronikās lietoto etnonīmu *литвины*, tāpat kā *Литва* ar *Lettowie*, un līdz ar to visu noliek savās vietās.

normāla. Taču, gadsimtiem ritot, tas kļūst aizvien mazāks un mazāks, un kādā brīdī jau sašķeļas vairākos gabalos, kas aizpeld katrs uz savu pusi, lai varbūt izkustu, bet varbūt – “uzsaldētu” sev kādu citu tautu nolūzušās šķēpeles. Bet lielākie no tiem joprojām turpina ceļu vēstures okeānā kā vienots veselums...

Aisbergs jebkurā gadījumā ir jau nolūzis no kaut kāda veseluma, ar kuru šajā metaforā mēs sapratīsim indoeiropiešu pirmtautu un IE pirmvalodu, bet ar pašu aisbergu – to tautu un valodu, ko zinātniskajā literatūrā pieņemts dēvēt par rietumbaltiem. II gadu tūkstoša sākumā *lethigalli* sastopami kā viens no rietumbaltu tautas aisberga nolūzušajiem gabaliem. Rietumbalti šajā laikā jau parādās kā dažādu nosaukumu ciltis un pavalstis Prūsijā; kā aukštaiči⁵¹ mūsdienu Lietuvā un Baltkrievijā; kā latgaļi Latgalē, Sēlijā un mūsdienu Vidzemē, kā arī Krievijas rietumu teritorijās. Daži vēsturnieki pie rietumbaltiem pieskaita arī krievu hronikās pieminētos goļadus Krievzemes vidienē. No vēstures dokumentiem iespējams secināt, ka jau XI-XII gadsimtos rietumbaltu “aisbergs” bija “saplaisājis” nelielās pavalstīs, kuras atradās teritoriāli lielāku un militāri spēcīgāku slāvu valstu meslu atkarībā. Mindauga 1253. gadā izveidotā aukštaitiski-slāviskā Litvas lielkņaziste⁵², kas aptvēra

⁵¹ Saukti arī par livinieiem, mūsdienu avotos – par lietuviešiem (pretstatā žmudiem jeb žemaičiem) vai austrumu senlietuvjiem (*rytiniai senlietuviai*); dalīti aukštaičos, dzūkcos un suvalkos u.tīpr. Jautājums par mūsdienu lietuviešu himērtautas rietumbaltiskās sastāvdaļas identifikāciju un nošķiršanu no austrumbaltiskajiem žmudiniem u.c. vēsturiskajiem etnosiem, kas apdzīvoja Lietuvas teritoriju, tāpat kā džokerlatvieša jautājums Latvijā, ir viens no oficiālās lituānistikas mākslīgi uzturamajiem spekulāciju un demagoģijas instrumentiem. Aizvadītā gadsimta laikā akadēmiskā historiogrāfija un lingvistika ir darījusi visu iespējamo, lai neviens šo jautājumu nevarētu noskaidrot.

⁵² Mūsdienu vēstures viltotāji šo rietumslāvu un rietumbaltu viduslaiku valsti ietiepīgi sauc par *Lietuvos Didžioji Kunigaikštiju*, ar to mēģinādami pasvītrot pasaulei, ka mūsdienu austrumbaltiskā, žemaitiskā Lietuva esot šīs senās Litvas tieša pēctece, lai gan šādam apgalvojumam nav ne viena īsteni ticama pierādījuma. Toties ir daudz rakstu liecību, kas pierāda, ka Litvas kņazistes pastāvēšanas pirmos divsimt gadus austrumbaltiskā Žemaitija ne tikvien nav bijusi tās sastāvā, bet ir piekopusi izteikti provācisku politiku, labprātīgi apvienojoties ar Teitoņu ordeni un nikni karojot pret Litvas lielkņazisti. To apliecina vācu ordeņa priesteris un hronists Pēteris no Dusburgas (vācu: *Peter von Dusburg*, latīņu: *Petrus de Dusburg*), kurš "Prūsijas zemes hronikā" (latīņu oriģinālā: *Chronicon Terrae Prussiae*, tapusi ap 1326.-1330.g.) rakstīja, ka "Litvas karaļi nekad nav varējuši pārliecināt žemaičus kopējai cīņai pret zobenbrāļiem". Taisni otrādi, Žemaitijas vietvalži nemitīgi musinājuši vienkārošo tautu cīņai pret litvinu karaļiem, un starp litviniem un žmudiniem ir notikušas daudzas kaujas, kurās "nogalināti 100 vai 200, vai liels daudzums no abām pusēm." (Петр из Дусбурга, 1997) Zināms, ka Litvas valdnieks Vītenis (baltkrievu: *Віцень*, latīņu: *Vithenus*, dzīvojis ap 1260.-1316.) 1294. gadā devies karagājienā pret Žemaitijas feodāļiem, kuri kārtējo reizi grasījušies noslēgt savienību ar vācu bruņiniekiem (Нарбут, 1995). Galu galā žmudini to arī izdarīja. Litvas lielkņazistes valdnieks Jagailis saskaņā ar

rietumbaltu centrālos novadus un litvinu jeb mūsdienu baltkrievu apgabalus, “iedzina ķīli” starp tādu pašu rietumbaltu apdzīvotajiem apgabaliem Prūsijā un Livonijā, kur teitoņu iebrukuma rezultātā, savukārt, tika izveidotas ģermāniskas (jeb - latīniskas) koloniālas valstis, kas šo tautu galīgi sadalīja trijās daļās un turpmākajos gadsimtos noveda pie prūšu cilšu pilnīgas fiziskas iznīcināšanas, bet Livonijas teritorijā - pie ievērojamas latgaļu daļas asimilācijas austrumbaltiskajos zemgaļos. Tāds pats liktenis pēc Žemaitijas pievienošanas Litvas lielkņazistei piemeklēja rietumaukštaičius, tikai apmēram divus gadsimtus vēlāk.⁵³ Iespējams, bija arī citas mūsu ciltis ar citiem nosaukumiem, kuras nav fiksētas hronikās, tāpēc par tām nekā nezinām. Tās visas nu ir izkusušas citās tautās.

LATGAĻU TRĪS NOVADI

Šodien, III gadu tūkstoša sākumā mēs redzam, ka tā tauta, ko senkrievu un Livonijas hronikas dēvēja par *латыгола*, *лемьгола*, *lethigalli* ir sašķelta trijās daļās un tikpat kā izšķīdināta citās tautās, taču katra no tām vēl uzrāda savas aprises.

Ar austrumbaltiskajiem zemgaļiem un kuršiem, ar rietumslāviem vendiem un somugriem līviem valodiski un ģenētiski “atjauktos” Vidzemes latgaļus kopš XIX gadsimta vidus Latvijas saimnieki mēģina par jaunu “sasaldēt” vienā gabalā ar lietuvisko nosaukumu “latvietis”. Latvieša himēriskajā “kokteilī” nonākušie Vidzemes latgaļi (gēnu līmenī vairums Vidzemes latviešu patiešām ir latgaļu pēcnācēji) valodas ziņā ir visvairāk attālinājušies no latgalības un sāk atšķirties arī mentalitātes ziņā. Mūsdienu latviešu valoda no fonētikas un morfoloģijas viedokļa ir austrumbaltu (žemaiču - zemgaļu) valoda, kurā ar vārdnīcu, literārās valodas, obligāto gramatikas normu un Valsts valodas likumu palīdzību “ielauzta” latgaļu leksika.

Otrā latgaļu daļa ir lejaslatgaļi jeb, kā mūs tur piespiež saukties pastāvošā vara, latgalieši. Vienu daļu - sēļus jeb Daugavas kreisā krasta latgaļus zemgaļi asimilēja jau XVI-XVIII gadsimtā, kad Sēlija nonāca vāciski-austrumbaltiskās Kurzemes hercogistes sastāvā. Daugavas labā krasta latgaļiem zem Polijas un Krievijas sceptera liktenis bija nedaudz saudzīgāks, taču vienīgi līdz Latvijas dibināšanas brīdim. Latvijas valsts kopš savas pirmās pastāvēšanas dienas latgaļus (tāpat ka Lietuva - austrumaukštaičius) pakļauj intensīvai letonizācijai, uzspiežot tiem jaunradāmo latviešu (un attiecīgi-

Dubisas (1382) un Samneņas (1398) līgumiem un Vitauts 1404.gada līgumā atsakās no Žemaitijas par labu Teitoņu ordenim. Tātad, Litvas lielkņaziste jau pastāv gandrīz divsimt gadus, bet tās sastāvā Žemaitijas vēl joprojām nav.

⁵³ Žemaitiju Litvas lielkņazistes sastāvā Vatikāns pēc ilgiem ķīviņiem beidzot apstiprināja tikai 1442. gadā - divus gadsimtus pēc Litvas lielkņazistes izveidošanas (Bepac, 2012). Taču žmudinu feodāļi arī šajā līgumā atkaroja sev ievērojamas autonomijas tiesības.

lietuviešu) valodu un morāli ētiskās vērtības. Šāda vardarbīgās asimilācijas jeb etnocīda politika ir devusi rūgtus augļus: Sēlijā latgaļu valodas vairs nav pavisam, bet pārējā Dienvidlatgalē runātās valodas nosaukums “latviešu valodas latgaliešu izlokne” šobrīd jau praktiski atbilst patiesībai, jo lejas-latgaļi savā runā strauji pārņem ne tikvien latviešu valodas sintaktiskās un morfoloģiskās likumības, pielāgojas latviešu valodas skaņu sistēmai, bet aizmirst arī savu leksiku.

Visbeidzot, ir trešā latgaļu daļa, kas joprojām dzīvo Ziemeļlatgalē, Krievijas pierobežā, kā arī Krievijas teritorijā (pēdējā tautas skaitīšanā tur vairāki tūkstoši cilvēku ir deklarējuši sevi par latgaļiem). Šeit latgaļu valodu no zemgaliskās latviešu valodas nāvējošajiem apskāvieniem XIII gadsimtā izglāba Aleksandrs Ņevskis. Ir liecības par to, ka pēc Zobenbrāļu ordeņa sakāves uz Peipusa ezera 1242. gadā vāci bija spiesti atteikties krieviem par labu no vairākām teritorijām, tajā skaitā no “*Латыгола*”.

Arī XIV-XV gadsimtā reliģiskā vara Latgalē gan (līdztekus pareizticīgajām draudzēm) piederēja Rīgas bīskapam un Livonijas ordenim, tomēr nodevas joprojām ievāca Polockas un Novgorodas kņazi. Vai vismaz pretendēja uz tām. Teitoņi tās gribēja paturēt sev un ar labu prom nedeķa. Vēstures dokumenti glabā liecības par regulārām sadursmēm Latgales teritorijā starp *rutenu*, *rusinu* meslu vācējiem un armijas vienībām, no vienas puses, un „bruņinieku brāļiem” un viņu vienībās rekrutētajiem līviem, čudiem un latgaļiem, no otras. Tā kā formāli puses bija atzinušas Latgali par krievu ietekmes zonu, tad vietējā ierēdniecība tur noteikti bija krievu, nevis latviešu, kā Vidzemē. Līdz ar to Latgalē čuūļu komisāri nevarēja tik brīvi nodarboties ar latgaļu letonizāciju. Visilgāk un konsekvētāk savu ietekmi Latgalē saglabāja Novgoroda, kuras vasaļībā atradās Ziemeļlatgale. Latgaļu valodai tas izrādījās par svētību. Krievi prasīja tikai nodevas naudā vai graudā, bet tautas valodu, dvēseli neaiztika! (Жамов, 1912). Vāciem un žmudiniem (zemgaļiem - latviešiem) latgaļu fiziskās verdzības bija par maz, viņi tiecās paverdzināt arī garīgi, lai iznīcinātu pilnīgi – pārvācojot vai pārlatviskojot.

Tālāk, XVI gadsimts jau ir Livonijas kara laiks, kad apmēram gadsimta ceturksni ieņemtajā Latgalē bija tikai krievu administrācija. Tam sekoja Livonijas valsts likvidācija, Latgales iekļaušana slāviskās Žečpospolitas sastāvā⁵⁴, kas bija izteikti poliska valsts.⁵⁵ Poļi – lai gan „apkatoļoti”,

⁵⁴ Te atkal mūsdienu oficiālā baltistika ar vēstures falsifikāciju nodarbojas tieši pēc tās pašas receptes, kā gadījumā ar Litvas lielkņazisti. Saskaņā ar Žečpospolitas vārda oficiālo etimoloģiju poliskā *Rzeczpospolita* ir latīņu vārda *Respublica* burtisks tulkojums ar nozīmi “kopēja lieta” (Хархордин, 2007), lai gan der paturēt prātā, ka Sanskritā ir fonētiski līdzīgs substantīvs ar ļoti tuvu semantiku: राज्यपाल *rājyapāla* ‘valdnieks’. Valsts ar šādu nosaukumu Centrālaustumeiropā pastāvēja no no 1569. līdz 1795. gadam. Tika dibināta t.s. Ļubļinas ūnijas rezultātā, apvienojoties Polijas karalistei (kr. *Korolęstwo Półskie*; poļu: *Królestwo Polskie*, latīņu: *Regni Poloniae*) un Litvas lielkņazistei (kr. *Великое Княжечтво Литовское*; poļu: *Wielkie Księstwo Litewskie*). Juridiski tā bija divu patstāvīgu valstu savienība, kas arī tika

atspoguļots sākotnējā oficiālajā valsts nosaukumā: Polijas karaliste un Litvas lielkņaziste (kr. *Королевство Польское и Великое княжество Литовское*; poļu: *Królestwo Polskie i Wielkie Księstwo Litewskie*). Apvienošanās formāli notika pēc Litvas valdnieku iniciatīvas, jo Livonijas kara gaitā Litva bija cietusi vairākas smagas sakāves no Krievijas (Moskovijas) armijas puses, un Litvai draudēja sagrāve un iekļaušana Moskovijas sastāvā. Tāpēc Polijas šlahta uz litviniem pamatoti raudzījās kā uz lūdžējiem un neliela pretimnākšana apvienošanās brīdī (Litvai tika saglabāts formāls robežu dalījums un iekšējā administrācija) bija tikai īslaicīgs pieklājības reveranss, jo viss pārējais - karalis, divpalātu *seims*, likumdošana, ārpolitika un naudas sistēma - bija kopējs. Šis, starp citu, ir nevis kāda atsevišķa vēsturnieka vai šīs grāmatas autora viedoklis, bet gan Lietuvas diplomātiskās delegācijas paziņojums 1921. gadā Briselē, kur Nāciju Līga uzstājās par vidutāju starp Poliju un Lietuvu jautājumā par Viļņas apgabala (praktiski - aukštaiču apdzīvotās teritorijas) piederību. Lietuvas delegācija ar Vaclavu Sidzikausku priekšgalā pieprasīja to pievienot Lietuvai. Polijas delegācija Šimona Aškeņazi vadībā uzskatīja, ka tai jāpaliek Polijas sastāvā, jo tā tur esot atradies kopš Žečpospolitas laikiem. Uz to Lietuvas delegācija paziņoja burtiski sekojošo: 1569. gada ūnija nebija Lietuvas brīvas gribas izpausme, bet gan Polijas diktāts, kura tādējādi tiecās gūt sev labumu, izmantojot Litvas kņazistes sarežģīto stāvoki. (Documents diplomatiques, 1924). Reāli līdz ar Žečpospolitas izveidošanu Litvas lielkņaziste beidza pastāvēt kā valstisks veidojums un iekļāvās Polijas sastāvā. Un nevis otrādi.

⁵⁵ Litvas lielkņaziste (LLK) uz Ļubļinas ūnijas brīdī sastāvēja no rietumkrieviem (mūsdienu baltkrieviem) un rietumbaltiem litviniem - mūsdienu aukštaičiem. Austrumbaltiskie žmudi (pat kopā ar žmudu-aukštaiču valodiskajiem un ģenētiskajiem hibrīdiem - rietumaukštaičiem) teritoriāli un skaitliski aizņēma nelielu LLK daļu. No šī viedokļa Žečpospolitu varētu dēvēt par "triju tautu - krievu, litvinu un poļu - republiku", bet nekādi ne par poļu-lietuviešu "divu tautu ūniju" (kā to pasniedz mūslaiku vēstures viltotāji). Jo tādas austrumbaltiskās "lietuviešu tautas" ar žemaiču valodas un mentalitātes hegemoniju tolaik vienkārši nebija. Pirms tā tika nokomplektēta, pagāja vēl veseli trīssimt gadi. Oficiālajā laicīgajā un reliģiskajā satiksmē LLK visur tika lietota rietumkrievu vai latīņu valodas. Nav saglabājušās nekādas ziņas par to, ka LLK valsts lietas būtu kārtotas kaut kādā žmudu valodā (lai gan žmudu rakstība pastāvēja, un pašā Žemaitijā un žemaiču vajadzībām to lietoja). LLK bija tipiska krievu valsts ar baltiskajām u.c. minoritātēm, kā tagad ir modīgi teikt. Taču, LLK nonākot Žečpospolitas sastāvā, arī krievu valoda pazaudēja savu dominējošo lomu, un tās vietā stājās poļu valoda.

Arī kā divu valstu savienība Žečpospolita *de facto* beidzās ļoti ātri. Nesaskaņas uniātu starpā sākās tūlīt pēc Ūnijas noslēgšanas, kad litvinu un poļu kopīgi vēlētais Žečpospolitas karalis Sigismunds II Augusts 1772. gadā nomira, neatstādamas pēcnācēju, bet jauna karaļa kandidāta meklēšana parādīja, ka nekādas tiesību ziņā līdzvērtīgu valstu konfederācijas nav, jo karali Stefanu Batoriju 1575. gadā poļi jau ievēlēja vieni paši, ignorējot litvinu viedokli. Litvas partija tika izvirzījusi Svētās Romas (Vācijas) imperatoru Maksimiliānu II Habsburgu, bet vairums poļu bīdīja Transilvānijas vaivadu - ungāru Stefanu Batoriju. Seims sākotnēji nobalsoja par Maksimiliānu II taču pēc trim dienām savu lēmumu atcēla, jo poļu augstmaņi piedraudēja ar pilsoņu karu. 1576. gada 1. maijā Stefanu Batoriju kronēja par Žečpospolitas karali, taču Litvas lielkņazistes pārstāvji viņa vēlēšanās nepiedalījās. Tātad juridiski Stefans Ba-

„latinizēti” un mankurtizēti, tomēr – grozi kā gribi – slāvi, un vēsture nav saglabājusi liecības, ka poļi būtu mēģinājuši latgaļu zemniekus masveidā pārtaisīt par poļiem⁵⁶.

Tālāk – XVIII gadsimts kopš paša sākuma iezīmējas ar jaunām krievu (Pētera I vadībā) un ģermāņu (vācu, zviedru) cīņām par Baltiju, un Latgale vienmēr ir pirmā, kas nonāk krievu rokās, bet kopš 1772. gada (Polijas pirmās dalīšanas) uz nākamajiem 150 gadiem - jau pilnībā un oficiāli tiek iekļauta Krievijas sastāvā.

Tādējādi, nebeidzamie strīdi starp krieviem un latīnisko Eiropu par Latgales teritorijām bija noteicošais faktors, kas ievērojami bremzēja latgaļu (sevišķi – ziemeļlatgaļu) letonizāciju un sekmēja latgaļu valodas saglabāšanos⁵⁷.

LATVIEŠI UN LIETUVIEŠI – HIBRĪDTAUTAS

Par XII-XIII gadsimtu reālajiem notikumiem Baltijā vēsturnieku rokās drošu ziņu praktiski nav, tāpēc katra politiskā vara no esošajiem informācijas fragmentiem konstruē sev vajadzīgo mītu. Tie visi līdz šim ir bijuši melīgi.

torijs nemaz nebija litvinu (un vēl jo vairāk – žmudisko lietuviešu!) vēlēts valdnieks! Tas ir principiāls jautājums. Ar karaļa vēlēšanu boikota faktu litvini tika laužuši Polijas-Lietuvas savienības līgumu, un Žečpospolita pārstāja eksistēt kā divu valstu brīvprātīga savienība. Tā kļuva par unitāru poļu impēriju ar pakļautajām minoritātēm.

Šis fakts tiklab pašiem valsts iedzīvotājiem, kā ārzemniekiem bija pašsaprotams. Neviens nenāca ne pratā Žečpospolitu kaut kādā veidā asociēt, saistīt ar Litvas (vai vēl vairāk - Lietuvas - mūsdienu izpratnē) vārdu. Laikabiedri šo valsti dēvēja vienkārši par Žečpospolitu (krievu: *Речь Посполитая*; poļu: *Rzeczpospolita*; rietumkrievu: *Рѣчь Посполита*), ārzemnieki – par Poliju: *Польша* (kr.), *Polonia* (lat.), *Polen* (vāc.) u.t.t. Dažreiz, lai šķirtu abas vēsturiskās teritorijas, iedzīvotāji Polijas daļu dēvēja par Kroņa zemēm (krievu: *Корона*), bet agrākās Litvas lielkņazistes zemes - vienkārši par Litvu (krievu: *Литва*, poļu: *Litwa*) (Академик, 2014). Nākamās divsimt gadus Žečpospolita funkcionēja kā poļu valsts ar absolūtu poļu hegemoniju itin visās - valodas, kultūras, reliģijas, laicīgās ideoloģijas - jomā.

⁵⁶ Te nav runas par Latgales muižniecību un tās inteliģenci, kas Latgalē nekad nav bijusi latgaliska. Būdamā latviska, lietuviska, vāciska pēc izcelsmes, tā vienmēr, mainoties politiskajai varai, ir izrādījusi dedzīgu vēlēšanos prostituēties: pārvācoties, pārkrievoties, apņoļoties.

⁵⁷ Polockieši uz Sēlijas teritoriju, diemžēl, netika pretendējuši. Tāpēc Sēlijas latgaļi pēc Kurzemes hercogistes nodibināšanas ar valstu robežām tika nošķirti no tautas brāļiem Latgalē un Aukštaičijā un izrādījās burtiski latvju vilkam zobos: apkārt tikai vācu muižniecība un mācītāji un zemgaļu un viņu bastardu ierēdniecība - vagari un skrīveri! Tāpēc nav jabrīnās, ka XVIII gadsimta beigās, kad Sēlija līdz ar Latgali un Aukštaičiju nonāca vienā valstī - Krievijas impērijā, latgaļu, kas te kādreiz tika dzīvojuši, vairs nebija. XX gadsimta sākumā pierakstītajos sēlisko izlokšņu paraugos gan redzamas tieši Ziemeļlatgalei raksturīgās izrunas īpatnības, bet leksika un morfoloģija ir pilnībā latviska.

To autori - vāci, krievi, čuļi, leiši, poļi rietumbaltu vēsturi ir skatījuši katrs no savu savtīgo interešu viedokļa. Nevienam nav bijis vēlēšanās analizēt faktus no pamattautas – latgaļu-sēļu-aukštaiču viedokļa.

Latviskajai propagandai ir izdevīgi kultivēt viedokli, ka teitoņu krustneši mūsdienu Latvijas teritorijā atrada viengabalainu latgaļu tautu, jo tādējādi rodas iespēja bezgalīgi spekulēt ar “džokerlatvieša” jēdzienu: dēvēt latgaļus par latviešiem un otrādi. Interneta vietnēs tiek zīmētas XI-XIII gadsimta kartes, kurās pār visu mūsdienu Vidzemi un Latgali tiek rakstīts *LATGAĻI (LATVIEŠI)*, liekot saprast, ka tas ir viens un tas pats. Šāds uzraksts ir meli, bet ko tu tiem zīmētājiem padarīsi, ja šobrīd viņus vadā saitītē ASV Valsts departaments?

Par Jersikas un Tālavas “latgaļu valstīm” vēsturnieki zina tikai un vienīgi no Indriķa Livonijas hronikas, kas lielā mērā ir tās pirmo izdevēju sacerēta falsifikācija. Pagaidām nav skaidrs, kādām ziņām tur var kaut cik droši ticēt, bet kuras ir mērķtiecīgas XVIII gadsimta interpolācijas. Pat, ja visu, kas tur rakstīts, mēs nekritiski uztversim par baltu patiesību, kā to līdž šim ir darījusi oficiālā historiogrāfija, ziņas tik un tā ir pārāk nepilnīgas un pretrunīgas. Daudzas pazīmes liecina, ka mūsdienu Latvijas teritorijā dzīvojušo latgaļu dalījums trijās daļās ir iezīmējies jau X-XII gadsimtā vai varbūt pat agrāk. Jau Bīlenšteins norādīja, ka viņš agrīno viduslaiku Vidzemē ir atradis zemgaļu “pēdas”. Tātad zemgaļu un latgaļu valodu un tautu saplūšana Vidzemes teritorijā (tāpat kā žmudu un litvīnu) sākusies krietni agrāk. Bet tās bija divas atšķirīgas tautas, starp kurām vēl joprojām nedrīkst likt vienādības zīmi. Jo vairāk – vēsturiskajā aspektā, runājot par XII gadsimtu! Turklāt Vidzemē vēl bija arī vendi un līvi. Tātad virs XII gadsimta Vidzemes jāraksta vismaz *LATGAĻI un ZEMGAĻI*. Bet *LATVIEŠI* ir abu šo tautu ģermanizēts hibrīds (ar līvu un vendu piejaukumu), kura X-XII gadsimtā, tādā gadījumā, vēl nebija.

Vai arī, ja autori uzskata, ka latvieši tolaik jau bija, tad kartē virs Vidzemes jābūt uzrakstam *LATVIEŠI*, bet uzraksts *LATGAĻI* tur vairs nedrīkst atrasties. Abu šo etnonīmu rakstīšana līdžās ir vēstures viltojums.

Tas pats attiecas uz mūsdienu Dienvidlatgali un Sēliju: XII gs. šie apgabali vairs ne tuvu nebija monolatgaliski. Pirms tam, iespējams, pat daudzus gadsimtus tie jau atradās litvīnu atkarībā. Ne velti Litvas karalis Mindaugs, izlīguma veidā dāvinot krustnešiem zemes apgabalus, izrīkojās, tajā skaitā, ar daļu no Žemaitijas un Sēlijas novadiem.

Turklāt rietumaukštaiči (ko mūsdienās identificē par “īstenajiem” lietuviešiem jeb leišiem – pretstatā pārējiem aukštaičiem un žemaičiem) ir latvieša etniskais analogs Lietuvā, tāds pats lingvistiski ģenētisks hibrīds, kas radīts, sakrustojot austrumbaltiskos žemaičus – *simkala* (жмудь) ar rietumbaltiem – litvīniem. Livonijas hronika viņus dēvē par *lethones* un konsekventi šķir no *semigalli*, tātad XII gadsimtā *lethones* jeb leiši jau varēja būt noformējies etniskais veidojums. Šis fakts, savukārt, mudina domāt, ka tādā pašā stadijā varēja būt arī Vidzemes latvieši, kurus Livonijas hronika

sauc ļoti līdzīgi - par *lettones*⁵⁸. Tādēļ XII gadsimta kartē virs Vidzemes, iespējams, pareizāk būtu rakstīt "latvieši", bet vārdu "latgaļi" uz šo apgabalu vairs neattiecināt, jo latgaļi viņi vairs nebija.

Rakstītas ziņas par šīm ciltīm ir rūpīgi iznīcinātas, it kā to nemaz nebūtu bijis. Tāpēc jo godprātīgāk lingvistiskajai komparatīvistikai jāanalizē rietumbaltu valodu fakti, kamēr tos vēl pilnībā nav iznīcinājušas latviešu un lietuviešu valsts valodu komisijas. Iespējams, ka Lejaslatgale jau XI-XII gadsimtā atradās ne tik daudz žemaiču-zemgaļu, cik – *lethones* jeb leišu ietekmē. Galu galā, kāpēc Jersikas Visvaldim-Vsevolodam kara draudze, saskaņā ar Indriķa Livonijas hroniku, sastāv no *lethones*, un sieva viņam arī ir no leišiem? Arī paši lejaslatgaļi ir jau varbūt par krietnu trešdaļu rietumaugštaiči jeb leiši, un ka tas ir noteicis gan dienvidlatgaļu īpatnējo valodu, gan mentalitāti, kas jau atšķiras tiklab no latviešiem, kā ziemeļlatgaļiem. Tieši *lethones* valodas substrātu fonētisko un morfoloģisko īpatnību veidā mēs joprojām dzirdam t.s. "latgaliešu izlokšnē", kurai turklāt kopš 1904. gada sāka intensīvi pārkārties arī zemgaļu latvju valoda. Tādējādi dienvidlatgaļu valoda mūsdienās ir latgaļu, lietuviešu un zemgaļu (latviešu) valodas krustojums.

ZIEMEĻLATGAĻI

Kopš latgaļu melnās dienas – 1918. gada 18. novembra - arī Ziemeļlatgalē ir uzsākta latgaļu valodas iznīcināšana ar valsts represiju aparāta palīdzību, piespiežot visus latgaļus runāt un rakstīt tikai latviski⁵⁹. Taču šeit

⁵⁸ Tiesa gan, Indriķa Livonijas hronikas viltotāji XVIII gadsimtā varēja šo niansi tekstā ieredīgēt tieši ar tādu nolūku – lai mums - nākamajām paaudzēm uztieptu šādu secinājumu. Vai arī otrs variants: notikumi, kurus hronikas pirmizdevēji datē ar XII-XIII gadsimtu, patiesībā ir risinājušies XV-XVI gadsimtā.

⁵⁹ Par to, ar kādām represiju metodēm Latvijas valsts vērsās pret latgaļiem un latgaļu valodu, daiļrunīgi stāsta K. Ulmaņa 1935. gadā izdots Valsts valodas likums, kurā ir paziņots, ka turpmāk Latvijā „Valsts valoda ir latviešu valoda” ar visām izrietošajām sekām; ka vietām „ar iekšlietu ministra atļauju, pielaižama arī vācu vai krievu valodas lietošana”, bet latgaļu valoda ir absolūti ārpus likuma, jo vairs nav pat pieminēta – ne kā izlokšne, ne rakstu valoda – nekā! Šā likuma izpratnē tā ir svešvaloda, kura nedrīkst tikt lietota ne pie kādiem apstākļiem. Tālāk - 12. pantā rakstīts: „Par likuma apzinātu pārkāpšanu vainīgos soda administratīvā kārtā ar naudas sodu līdz Ls1000 vai ar arestu līdz 3 mēnešiem, vai ar abiem šiem sodiem kopā.” Paturēsim prātā, ka tolaik Latvijā, saskaņā ar „Latvijas statistikas 1939. gadagrāmatu”, darbinieku vidējā mēnešalga bija 150 latu! Šie dati turklāt ir par Rīgu, kur ietilpst arī advokāti, redaktori, tirdzniecības aģenti un citas augsti apmaksātas profesijas. Latgalē, kas pārsvarā sastāvēja no fiziska darba strādniekiem un zemniekiem, kvalificēta strādnieka dienas likme bija 3.30Ls jeb 70-80 latu mēnesī. Tātad latgalim par latgaļu valodas lietošanu sabiedriskā vietā reāli tika piemērots naudas sods, kas līdzinājās viņa gada ienākumiem! Un pašam vēl trīs mēneši cietumā! Ar tik lielu naudas sodu latgalis tika reāli izputināts, tātad viņa bērniem bija jāmirst badu. Vai varat iedomāties vēl drakoniskāku sodu? Tas faktiski ir pielīdzināms nāves sodam, turklāt ne tikvien pašam

latgaļu valoda ir letonizēta vismazāk, lai gan pēdējos simt gados visi svešvārdi, jaunu jēdzienu nosaukumi ienāk pārsvarā caur latviešu valodu un jau vairākas latgaļu paaudzes mācās, lasa un raksta tikai latviski. Faktiski latgaļu valoda šeit izmirst neletonizēta, un tas ir vesels fenomens. Iespējams, tādēļ, ka tajā ir dzīva mūsu arhaiskā, absolūti unikālā, no leišu un latviešu valodas atšķirīgā fonētiskā un morfoloģiskā sistēma, kuras likumības eksistē nevis uz papīra vai atsevišķu indivīdu galvās, kā tas ir latviešu valodā, bet tautas kolektīvajā apziņā, un ļauj ikvienam, pat lasītnepratējam jebkuru jaunu svešvārdu pārveidot latgaliski, turklāt tādā veidā, ka rezultāts visiem būs vienāds un saprotams. Te ir sava īpatnēja – no latviešu valodas atšķirīga sintakse. Lai gan lielākā daļa latgaļu vārdu krājuma jau ir izzagta⁶⁰ latviešu valodas vajadzībām un attiecīgi izkropļota, te vēl joprojām ir daudz oriģinālas leksikas.

Lūk, šo valodu mēs sauksim par latgaļu valodu un šeit sniegsim tās fonētikas aprakstu. Piedāvāsim arī pirmo latgaļu valodas alfabēta variantu. Lai gan tiks izmantoti latīņu burti, taču pieeja būs pretēja tai, kādu piekopa latviešu rakstības un latgaliešu rakstu valodas radītāji, kuri ņēma primitīvo latīņu alfabētu un tam pielāgoja vietējo valodu skaņas. Burtu pietika labi ja pusei valodas skaņu, līdz ar to šāda rakstība tik lielā mērā kropļoja valodu, ka kļuva par tās iznīcināšanas galveno ieroci. No šā viedokļa – neatbilstošās rakstības uztiēpšana zemgaļu-latviešu un lejaslatgaļu valodām bija lielākais no visiem ļaunumiem, ko tām atnesusi Rietumu civilizācija. Tieši tas apstāklis, ka Ziemeļlatgalē līdz šim nav bijis iekarotāju sacerētas un uztiēptas “savas” rakstības, ir paglābis latgaļu valodu no iznīcības līdz pat mūsu dienām. © 2012.

latgaļu valodas runātājam, bet visai viņa ģimenei un bērniem! Latgalis tādējādi tikai ekonomiski iznīcināts. Tikai par to, ka viņš Latvijas valstī uzdrošinājās publiski runāt savā latgaļu valodā! Un tā tas turpinās līdz mūsdienām! Lai gan politiskās varas Latvijā laiku pa laikam mainās, Latvijas reālo saimnieku attieksme pret latgaļiem ir nemainīga.

⁶⁰ LLVV ir pilna ar latgaļu leksiku, bet nekur netiek norādīts, ka tā nāk no latgaļu valodas.

LATGAĻU ARĀJI UN LATVIEŠU VAGARI

I am not bound to please thee with my answer.

William Shakespeare ⁶¹

Tagad aicinu latgaļus un latviešus, kuri sevi uzskata par latgaļiem, bet jo sevišķi tos, kuri sevi par latgaļiem neuzskata, piesprādzēt jostas. Mēs noskaidrosim vārdu „latvietis” un „latgalis” patieso etimoloģiju un uzzināsim ko visai pārsteidzošu par to, kas mēs tādi esam un no kurienes nākam. Šis zināšanas pagarinās mūsu tautas zināmo vēsturi vismaz par trim-četriem gadu tūkstošiem.

LATGAĻI – ARĀJI

Latvijā līdz pat XX gadsimtam varēja dzirdēt teikumu „*Letten ist eine Bauern Folk. Letten ist eine Pflügern Folk.*” ⁶² Zīmīgi, ka vāci neteica „*Litauer*” vai „*Semgallen ist eine Pflügern Folk*”, viņi šo nosaukumu attiecināja tikai uz lettiem, ar kuriem viņi saprata latgaļus. Un letti-latgaļi šo apziņojumu uztvēra kā pašsaprotama fakta konstatāciju, kā savu šīspasaules misiju, kuru pildīja ar mīlestību - kā tikumiskāko un cēlāko nodarbošanos uz Zemes. Ne velti Dainās arājam veltītas tik augsta garīguma apdvestas rindas, kādu nav visā pasaules literatūrā, piemēram:

Arājam smagas kājas,

Zelta graudu piebīrušas.

Kāds Heine spētu izdomāt tādu metaforu?

Kad latvieši (latvji) XIX gadsimtā nolēma piesavināties lettus (latgaļu) vārdu, vēsturi un valsti, šis latgaļu epitets viņiem nepatika un to viņi nevēlējās saņemt „pūrā” ⁶³. Latvji nevēlējās būt *baueri*, *arāji*, un nav jau arī nekāds brīnums. Viena daļa latvju senču - kurši, cik var spriest no hronikām, līdz pat XIII gadsimta beigām iztiku sev gādājuši ar profesionālu jūras bandītismu; latviešu „centrālā” daļa – zemgaļi bija karavīri, tāpat zemkopība nebija viņu prioritāte; arī leišu (apžmudotie rietumaukštaiči) galvenais bizness vēl XI-XII

⁶¹ Angļu: Es neturu par vajadzīgu iepatikties jums ar savu atbildi. V.Šekspīrs.

⁶² Vācu: Letti ir zemnieku tauta. Letti ir arāju tauta.

⁶³ Un nevēlas joprojām. Nesen kāds pensionārs no Nacionālās apvienības, aprātojot „tēvzemiešu” vēsturisko misiju latviešu problēmu radīšanā (Ābele, 2007), kārtējo reizi informēja sabiedrību, ka latvieši, lūk, neesot „ne kalpi, ne arāji”.

gs., kā liecina mistiskais Indriķis Livonijas hronikā, ir bijuši sirojumi. Katrā ziņā, arāji viņi nebija. Zemi ar viņus visus piespieda teitoņi un poļi. Turpmākajos gadsimtos šo nodarbošanos viņi ja arī piekopa, tad acīmredzot ļoti negribīgi, nicinādami gan arāja darbu, gan latgaļus-arājus un pēc iespējas izvēlēdamies menedžeru – uzraugu profesijas, ko toreiz sauca par vagariem un muižkungiem. Tādēļ XIX gs. sākumā latvieši paziņoja, ka apzīmējumu „arāju tauta” vāci lietojot nievājošā nozīmē: it kā latvieši ne uz ko citu nebūtu spējīgi, kā vien rušināties pa zemi. Bet viņi, latvieši, pierādīšot, ka *letten* varot būt arī *Geschäftsleute, Banker und Politiker*⁶⁴. Kopš latviešu vārdā tika izveidota Latvijas valsts, viņi tad nu arī mēģina to pierādīt. Kā viņiem tas izdodas – to mēs šodien redzam: augstāk par vagara amatu viņus tik un tā nelaiž.

Iespējams, ka daļa vācu to arī runāja augstprātīgā tonī. Bet ir pamats uzskatīt, ka tādējādi viņi vienkārši pārtulkoja vāciski latgaļu kastas nosaukumu un mēģināja to ieskaidrot arī latviešiem, taču - neveiksmīgi. Jo Sanskrita substantīvi **लाङ्गल** *lāṅgala*, **लाङ्गलक** *lāṅgalika* nozīmē ‘arājs, arkls, aršana’; verbs **लाङ्गलं** *lāṅgalaṁ* nozīmē ‘art’, substantīvs **लाङ्गलग्रह** *lāṅgalagraha* ir ‘arājs, zemnieks, arkla īpašnieks’⁶⁵ u.tml. Lūk, ko nozīmē vārds „Latgala, Latgola”⁶⁶, kura izkropļoto formu *lethigalli* atrodam arī Indriķa Livonijas hronikā! Latgalis ir arāju kastas nosaukums. Līdzīgi kā slāvi ir „pļāvēji”, rusi – „karavīri”, galli - arī „arāji”, ģermāņi – „laupītāji” u.t.t. Paturēsim prātā, ka Sanskrita valodu daudzi zinātnieki uzskata par indoeiropiešu pirmvalodu, no kuras cēlušās visas mūsdienu IE tautu valodas. Pat ja mums zināmais Sanskrits arī nav gluži IE pirmvaloda, tad katrā gadījumā tā ir visvecākā un IE pirmvalodai vistuvākā no mums zināmajām indoeiropiešu valodām, kas

⁶⁴ Vācu: Tirgotāji, baņķieri un politiķi.

⁶⁵ Arkla īpašnieks nozīmē – nelielas, ar vienu vai dažiem zirgiem apstrādājamās zemnieku saimniecības īpašnieks. Ne velti “arkls” bija ne tikai aršanas instruments, bet arī lauksaimniecībā izmantojamās zemes platības un vērtības mērs, kā arī feodālās zemes rentes un zemes nodokļu aplikšanas vienība Livonijā un Kurzemē feodālisma laikā. Ir ziņas, ka 13. gadsimtā vienu arklu lielas saimniecības pazīme bija 1 darba zirgs. Turpmākajos gadsimtos arkls kļuva par dažāda lieluma zemes platības un vērtības mēru. Arklu lielumu noteica arklu revīzijās. Latgale kopš laika gala ir bijusi mazo zemnieku saimniecību zeme. Lielās latifundijas, kā Zemgalē, Latgalei nekad nav bijušas raksturīgas. „Latgalieši gandrīz simtprocentīgi ir mūžīgie zemes īpašnieki ar visiem īpašnieka ideāliem un tieksmēm, - liecina Francis Kemps grāmatā „Latgales likteņi”. - Latgalē nebija lielu zemes saimniecību. Tur 6-8 hektāru platība bija caurmēra saimniecības lielums. Latgalē nebija arī bezzemnieku kā šķiras, jo ikviens tēvs mirdams savu zemi sadalīja līdzīgi starp visiem dēliem, lai ikvienam piekristu kaut vai tikai viens hektārs.” (Kemps, 1991: 136.)

⁶⁶ Ja ticam latviešu vēsturniekam Arvedam Švābem, šo latgaliski-latvisko formu sabiedriskā apritē XX gadsimta sākumā ieviesa tieši Francis Kemps, kurš krievu hronikās atradis vārdu „Латыгола”, ierosināja ar to aizstāt nosaukumus „Poļu Vidzeme” un „Infantija”, ar kuriem pirms tam tika apzīmēta lielākā daļa latgaļu teritoriju.

pierakstīta pirms 3.5 (pēc citiem avotiem – pirms 4,5) tūkstošiem gadu! Un fakts ir tāds, ka jau toreiz tajā figurēja latgaļu vārds, kurš pa šo laiku tikpat kā nav mainījies!

KĀRSĒJI ARĪ IR ARĀJI

Interesanti, ka *lāṅgala*, *lāṅgalika* Sanskritā nav vienīgās leksēmas, kuras apzīmē arkla, arāja jēdzienus. Vārdam „arājs” tur ir arī citas saknes sinonīmi, un tie ļauj atklāt paša arāja vārda etimoloģiju ne vien latgaļu un latviešu, bet arī citās Eiropas valodās! Un tā izrādās ne mazāk pārsteidzoša.

Latgaļu un latviešu valodā ir saglabājušies (tiesa gan, izmirstoši - kopā ar aitikopības nozari) jēdzieni „kārst vilnu”, „kārstuve”, kārsējs”. Dzejnieks V. Plūdons saviem rūķīšiem lika kārst arī kaut kādas spilviņas, kas gan jau tās pašas spalviņas vien būs bijušas. Kārst vilnu nozīmē – sukāt. Pēc nocirpšanas, mazgāšanas, žāvēšanas vilna ir kunkuļaina, savēlusies, vērpšanai nederīga. Kārsšanas procesā vilna tiek sagatavota vērpšanai - izsukāta ar susekļiem un padarīta par viendabīgu, uzirdinātu, pūkainu masu, kuru jau ir iespējams savērt līdzenā diegā.

Līdzīgi notiek zemes sagatavošana sējai: papriekšu lauks jāapar, taču arumos sēt tik un tā nav iespējams. Ar ruļļu, ecēšu, disku un citādu agregātu palīdzību velēnas ir jāsadrupina tiktāl, līdz augsnes virskārta kļūst viendabīga, irdena un viegla – kā uzkāsta vilna. Tātad aruma tālākas sagatavošanas procesā arāju mēs arī varam saukt par kārsēju. Latgalē dažviet vēl tā arī saka. Tiesa gan, mūsdienās vairs izmanto gandrīz tikai vienīgi verba formu, piemēram, *siet agri*, *vāg viel pakārst* ‘sēt par agri – vajag vēl pārdināt’. Mūsdienu latviešu valodā zemes kārsšanas procesam atbilst jaunizdomāts sinonīms „irdināšana”, kam ar pirmvalodu vairs nav sakara. Bet senie labskanīgie IE pirmvalodas vārdi „kārst zemi”, „kārsējs” ir aizmirsti. Kādēļ mēs varam apgalvot, ka pavisam nesen tādi vēl ir bijuši? Tādēļ, ka šīs formas, gandrīz analoģiskas latviskajām, ir atrodamas Sanskritā – substantīvi: कृषक *kṛṣaka*, कर्षिन् *karṣin*, कृषाण *kṛṣāṇa*, कृषाकु *kṛṣāku*, कृषिकर *kṛṣikara*, कृष्यकार *kṛṣyakāra*, काषि *kāṣi* - tie visi nozīmē ‘arājs’. Pēdējās šaubas izgaist, ja salīdzinām latviskos (jūs) *kārssiet*, *arsiet* ar Sanskrita verbu कर्षते *karṣate*, कर्षति *karṣati*, kas nozīmē ‘art’, un adjektīvu सुकृष्ट *sukṛṣṭa*, kas nozīmē ‘labi uzarta’ jeb ‘sakārsta’! Arī šeit latgaliskā forma *arsat(i)* atkal ir tuvāka sanskritiskajai *karṣati*, nekā latviskā *arsiet*, bet *sakārsta*, kā jau secinājām, latgaliski nozīmē ‘labi uzirdināta zeme’.⁶⁷

Jāvaicā: vai tiešām, zinot šos latgaļu, latviešu un Sanskrita valodu faktus, kāds vēl turpinās mūsu valodu izcelsmi meklēt grieķu-latīņu vai normāņu-ģermāņu valodās?

⁶⁷ Tagad mēs zināsim arī, ko nozīmē uzvārds Korsaks (कृषक *kṛṣaka*), vai ne?

ČUŪLIS NOZĪMĒ - BRUŅOTS BASTARDS

Sanskritiskā vārda [*lāṅgala*] semantika pilnībā sakrīt ar to informāciju, kas mums ir par Latgali un latgaļiem, līdz ar to latgaļu vārda etimoloģija šaubas vairs neraisa. Sakne "lat-", no kuras ir veidotas vāciskās vārdformas *letten*, *lettisch*, krieviskā *латыш*, latīņu *letti*, *lethigalli* (atrodamas vienīgi Indriķa Livonijas hronikā), patiesībā izrādās fonētiski izkropļota IE pirmvalodas morfēma „lan-” ar zemnieka, arāja semantiku⁶⁸. Turpretī saknei "latv-", no kuras atvasinātas vārdformas *latva*, *latvis*, *latvianitis*, *latvietis*, *latvių*, *Latvia*, *Latvija* u.t.t., ir pavisam cita izcelsme un semantika. To atkal pierāda Sanskrits, kurā ir vārda *latva* fonētisks analogs – substantīvs लट्वा *laṭva*, kas nozīmē burtiski – ‘kastas nosaukums’. Sera Monjē Monjē-Viljamsa Sanskrita-angļu vārdnīcā rakstīts, ka vārds [*laṭva*] nozīmē “*particular caste*”, t.i., “īpaša, specifiska kasta”.

Šis piemērs, kā redzam, vēlreiz apstiprina hipotēzi par mūslaiku tautvārdu izcelsmi no senajiem kastu un šķiru nosaukumiem, taču kastas “latva” specifiku – ar ko šī ļaužu grupa ir īpaša un atšķirīga no pārējām tautām un kastām – sers mums nav izskaidrojis. Tātad kastas “latva” specifiku noteica tās rašanās konkrētie apstākļi. Kādi tie varēja būt?

Tradicionālo kastu sarakstā kastas “latva” nav, tātad “latva” varēja apzīmēt tādu ļaužu kopumu, kas radies to sajaukšanās rezultātā – šādu secinājumu saka priekšā formālā loģika. Kas tās bija par kastām, kādiem vajadzēja būt to sajaukšanās apstākļiem, un ar kādām specifiskām īpašībām jābūt apveltītiem to pēcnācējiem, lai jaunradušos cilvēku kopumu varētu dēvēt par “latva”? Ne pieejamajās Sanskrita vārdnīcās, ne citā literatūrā gatavas atbildes nav. Taču latgaļu un latviešu valodās un vēsturē ir daži momenti, kuri, iespējams kaut ko pateiks priekšā. Pirmais no tiem – latgaļu vārds „*čuūļi*” jeb *čyūļi*” – tā latgaļi kopš laika gala ir saukuši latviešus. Ko šis vārds nozīmē, to vairs nezina ne latvieši, ne paši latgaļi. Zināms vienīgi, ka tam ir negatīva nokrāsa – latgalis to parasti izsaka dūsmās: *valna čyūls!* Ne no latviešu un leišu, ne krievu vai latgaļu valodu pozīcijām vārda *čuūļi* - *čyūļi* etimoloģiju izskaidrot nav iespējams⁶⁹. Taču Sanskritā ir visai pārliecinoši vārdu „*čūli*”, *čūlisk*” fonētiski un semantiski analogi, kas ļauj izteikt dažas hipotēzes. Pirmkārt, Sanskrita adjektīvs शूली *śūli*⁷⁰ nozīmē ‘bruņoti ar šķēpiem’; substantīvs शूल

⁶⁸ Sanskritā ir arī ar arāja semantiku saistītas formas, piemēram, verbs हलति *halati* - “art”, kuras morfēmu “lat-” satur, tā sakot, gatava veidā. Tādēļ senkrievu hronikās atrodama etnonīma *летьгола*, *латыгола* sacerētājiem bija, no kā pašpikot.

⁶⁹ Valodniece I.Sperga sacerējusi savu versiju: apzīmējums „*čūli*” esot parādījies Latvijas laikā un attiecināts tikai uz neticīgajiem latviešiem, tas ir, nekatoļiem. Lai gan pati netiek gudra, kāpēc tādā gadījumā šo vārdu zina arī Sibīrijas latgaļi, kas no Vitebskas guberņas izeļojuši pirms Latvijas dibināšanas (Sperga, 2011.)

⁷⁰ Ar *ś* apzīmēto Sanskrita skaņu izrunā apmēram pa vidu starp latvisko mīkstināto *š* un mīkstināto *č*, tāpēc fonētiska atbilstība ir gandrīz simtprocentīga.

śūla nozīmē ‘šķēps, pīķis’, bet substantīvā *शूलिन् śūlin* - ‘šķēpnēsis’. Ja atceramies, ka latgaļi bija arāji - zemkopji un karot nemīlēja; ja ticam Indriķa Livonijas hronikai, ka latgaļiem nemitīgi uzbrukuši bandītiski noskaņotie *lethones* (hronikas tulkojumā tos pieņemts saukt par leišiem, kas ir tikai puse patiesības; acīmredzot tie bija taisni tā leišu daļa, kuri jau toreiz bija čuļi – nākamie latvi), kuri pie latgaļiem sirojumā nāca bruņoti ar šķēpiem un nesa līdzī sāpes, bēdas un nāvi, tad šāds skaidrojums kļūst visai loģisks. To vēlreiz apstiprina Sanskrits: substantīvā *शूल śūla* nozīmē arī ‘sāpes, bēdas, nāve’. Ja tas ir tā, tad latgaļu negatīvā attieksme pret *čyūlim* kļūst motivēta un saprotama, jo izrādās iešūta dziļi tautas vēsturiskajā atmiņā.

Šis fakts izgaismo idiomu *valna čyūls* etimoloģiju, taču pagaidām neizskaidro kastas [latva] semantiku. Tādēļ iesim tālāk! Sanskritā ir substantīvā *शूलिका śūlika*, kas no fonētikas viedokļa, kā redzam, praktiski neatšķiras no latgaliskā adjektīva *čuūliska* – ‘latviska’, bet nozīmē - ‘bastards, kšatrija un neprecētas šudru sievietes dēls’ vai arī ‘bramina un šudru sievietes ārļautības dēls’ - bastards. Kā jums tas patīk? Visai viennozīmīga norāde uz kastas „latva” specifiku: tā ir bastardu kasta⁷¹! Ja kāds šo faktu vēlas skaidrot ar nejaušu sagādīšanos, tad dosimies tālāk: tas nebūt nav vienīgais!

VAGARS – LATVIEŠA SINONĪMS

Nākamo pierādījumu tam, ka kasta [latva] jeb *latvi* nozīmē „bastardi”, sniedz latgaļu-latviešu vārds „vagars”. Latviskās vārdnīcas izliekas nezinām, ka latgaļu valodā vagars vienmēr ir bijis vārdu „čuūls” un „latvietis” sinonīms. Savādāk nemaz arī nevarēja būt, jo vagari, stārsti un muižu pārvaldnieki, pagastu vecākie un skrīveri, kolhozu priekšsēdētāji un ciema padomju vadītāji Latgalē vienmēr ir bijuši no Rīgas un citiem Latvijas novadiem atbraukušie čuūli. Bet tagad uzšķirsim Sanskrita vārdnīcu: fonētiski ļoti līdzīgais substantīvs *वागुर vāgura* nozīmē ‘vaišjas un *venī* dēls’.

Vaišja, kā zināms, pēc braminiem un kšatrijiem bija trešās - zemes īpašnieku kastas pārstāvis. Savukārt, vārdu [*venī*] vārdnīcas tulko kā ‘jauktene’ vai ‘sieviete ar sapītiem matiem’. Pēdējā nozīme bez speciālām zināšanām var būt ne visai saprotama. Taču, ja zinām, ka tādas vēdiskās zinātnes kā Nimitta-joga⁷² Samudrika-šāstra⁷³ bizē sapītus vai atpakaļ atsietus matus

⁷¹ Proportcionāli tā tomēr ir visai mazskaitlīga, tādēļ čuūliem, kuri Latvijā sagrābuši varu, vienmēr ir bijis svarīgi noslēpties aiz tautas - sevišķi latgaļu - muguras. Šajā nolūkā vajadzēja panākt, lai visi sevi sauktu par latviešiem. Ar šo mērķi, cita starpā, ik pa laikam tiek sacerētas un palaistas tautā arī tādas dziesmiņas, kā „Latvieši mēs visi esam, hei laili laili...” Nē, bastarda izdzimteni, latvieši mēs visi neesam gan! Mēs esam krietni mānīti, tas tiesa, bet latvieši – ne!

⁷² Nimitta-joga jeb Šakuna-šāstra – vēdiska zinātne par zīmēm un pazīmēm, kas ļauj nolasīt informāciju no parādībām, notikumiem, procesiem, kā arī no priekšmetiem un cilvēkiem ap mums. Viens no avotiem - traktāts „Praśna-Tantra” jeb horārā astrolo-

uz sievietes galvas tulko kā „sieviete gatava darbam”, tad viss nostājas savās vietās. Tas ir ļoti precīzs novērojums. Ja sieviete, piemēram, ir gatava seksam, tad parasti viņai „matiņi nav kārtībā”, kā dziedāja Edgars Liepiņš. Tātad sapīti mati ir viennozīmīga norāde uz sievieti no darba tautas, līdz ar to vēlreiz apstiprinot nule atklāto īpašās kastas [laṭva] etimoloģiju: *latva*, *latvis* nozīmē – ‘bastards’. Turklāt vārda „vagars” etimoloģija pilnīgi sakrīt ar vārda „čyūliskis” etimoloģiju. Ja kāds vēlas tās visas dēvēt par nejaušām sakritībām – vai nejaušību nav tā kā drusciņ par daudz? Varbūt to mums tomēr nāksies atzīt par *latvja* etnoģenēzes formulu? To apstiprinās arī vēsturnieki, kuru rīcībā ir pietiekami ziņu par vācu un zviedru baronu (kšatriju) un kristīgo garīdznieku (braminu) un viņu istabeņu – zemgaļu, lībiešu un latgaļu sieviešu ārļaulības sakariem. Bez Baltijas augstmaņu neoficiālajiem mīlaspriekiem ar viņu kalponēm feodālajā likumdošanā daudzus gadsimtus pastāvēja oficiāli nostiprinātas „pirmās nakts tiesības”, kuras Livonijā atcēla tikai Pēteris Pirmais XVIII gadsimtā. Šāda vaislas darba rezultātā bastardi - čuūļi un vagari starp Livonijas tautām neapšaubāmi bija pietiekami daudzskaitlīga parādība un pilnīgi varēja veidot atsevišķu sabiedrības slāni jeb kastu.

„Pirmās nakts tiesību” un no tām izrietošā bastardisma tēma ir ļoti kuteļīga. Ne tikai latviešu, bet arī Rietumu historiogrāfijā tā ir maz pētīta un jūdu kristīgās divkosības garā parasti tiek pasniegta kā kaut kas mazsvarīgs, tā sakot, ja nu tur kaut kas arī bija – nav liela muiža. Dzīvnieku un augu selekcionāri gan tā neuzskata. Jo ir zinātniski pierādījuši, ka sugu un šķirņu krustošanas rezultātā ir iespējams iegūt hibrīdus ar pilnīgi jaunām, tajā skaitā, ar iepriekš prognozētām īpašībām. Zoologi un veterināri zina, ka sugas īpašību saglabāšanai sugas tīrība ir obligāts priekšnosacījums. Savukārt, to, ka uz cilvēkiem viss augstākminētais neattiektos, nav pierādījis neviens. Šīs tēmas pētīšana oficiālajā zinātnē pie mums ir aizliegta taisni tāpēc, ka tas ir latviešu etnoģenēzes jautājumu jautājums. Arī par eigēniku runāt un rakstīt ir aizliegts tieši tādēļ, ka tā reāli tiek praktizēta jau daudzus gadsimtus.

Ka muižnieki, zemes īpašnieki, kas baltiski-latviskā izpratnē ir tie paši vaišjas, savu īpašumu pārvaldīšanu uzticēja saviem bandubērniem – bastardiem, tas bija vairāk nekā loģiski no daudziem viedokļiem. Livonijā šādu pēcnācēju muižnieks parasti neatzina par savu mantinieku, un tāds bērns auga

ģija (no lat. *hora* – ‘stunda’; burtiski: šībrīža astroloģija, kur horoskops tiek sastādīts uz jautājuma uzdošanas brīdi) - viena no trim vēdiskās astroloģijas zinātnes Džojoti-šas novirzieniem, līdztekus Džataakai (pareģojošā astroloģija) un Muhurtai (pareizas izvēles astroloģija).

⁷³ Samudrika-šāstra ir vēdiska zinātne, kas pēta zīmes uz cilvēka ķermeņa. Sanskritā substantīvs शास्त्र *śāstra* nozīmē ‘zinātnisks traktāts, manuskripts, zinātne, zinātnes nozare’, bet adjektīvs सामुद्रिक *sāmudrika* ‘tāds, kas attiecas uz zīmēm uz ķermeņa’. Samudrika-šāstra ietver sevī Mukha-Samudriku (zīmes uz sejas), Hasta-Samudriku (zīmes uz rokām) un Pada-Samudriku (zīmes uz kāju pēdām).

nevis kungu namā, bet stallī un ķēķī, taču tēva jūtas mudināja muižnieku parūpēties par šāda dēla karjeru. Tiesa, atšķirībā no pārējās Krievijas⁷⁴ Livonijā muižnieka tēva mīlestība bija ciniski savtīga. Tādējādi viņi nodrošināja sev īpaši uzticamus vergus, kurus uz kunga mantas sargāšanu mudināja ne tikai mantkārība un atalgojums, bet arī asinsbalss. Patiesībā „pirmās nakts tiesību” institūts bija mūsdienu Rīgas Zviedru augstskolas prototips: tā zviedru un vācu muižnieki gatavoja savam biznesam vidējā ranga vadītājus jeb menedžerus, kurus tolaik atbilstoši viņu izcelsmei sauca par vagariem.

Atšķirībā no likumīgajiem bērniem, kuriem bagāta un bezrūpīga dzīve pienācās par velti, bastardiem to vajadzēja nopelnīt, darot melno darbu, līdz kuram „augstdzimušie” bērni nevēlējās nolaisties. Vagara darbs ir bendes vai miesnieka darbam rada. Bez tā nav nodrošināma valdošās šķiras labklājība, taču valdošās šķiras pārstāvji to darīt nevēlas, jo tas ir nepatīkams un tā veikšanai nepieciešama īpaša – deformēta apziņa. Vēdiskajā kultūrā miesnieki, lopkāvēji, gaļas izstrādātāji, ādmiņi piederēja pie pāriju jeb neaizskaramo kastas, ar kuru pārējās kastas ne tikvien neradojās, bet arī pie rokas nesveicinājās. Pārijs (miesnieks) vai dhobijs (veļas mazgātājs) un vagars, uzraugs dara vienlīdz melnu darbu. Tikai pirmajiem tas ir fizisks darbs, bet pēdējie ir melnā organizatoriskā darba darītāji: uzraudzītāji, bez saules strādinātāji, sodītāji⁷⁵. Tādēļ pēdējie vienmēr ir tikuši nesalīdzināmi labāk apmaksāti, taču arī nicināti – tāpat kā pāriji - no visām kārtām. Līdz ar to *latvji* – *vagari*, *čūliki* savas bastardības dēļ jutās vienlīdz piederīgi tiklab zemniecībai, kā muižniecībai, un tajā pašā laikā vienlīdz izstumti no visiem slāņiem. Šis nepārvaramais sociālais un psiholoģiskais duālisms, protams, nevarēja nerādīt viņu psihē permanentu stresu. Rezultātā latvja-vagara raksturā neizbēgami veidojās īpatnējas rakstura īpašības, bet apziņā – specifiska pasaules uztvere, naidis pret šī sava nožēlojamā stāvokļa īstajiem vaininiekiem un vienlaicīgi – suniska gatavība viņiem kalpot. Atriebjoties par to, šie vācu un zviedru bastardi XIX gadsimta vidū pasludināja savus tēvus par „latvju tautas mūžsenajiem ienaidniekiem”; viņu dēli 1905.gadā norganizēja savu vectēvu

⁷⁴ Krievijas impērijā oficiāls likums par bastardu tiesību aizsardzību parādījās 1902.gadā. Taču praksē katrā atsevišķā gadījumā bastarda tiesības un likteni noteica subjektīvi apstākļi. Piemēram, viduslaiku Eiropā muižnieku bandubērni arī mantoja tēva ģērboni tikai tā spoguļattēlā – kur šķērslenta gāja no kreisās uz labo pusi. Krievija bija izveidojusies tradīcija dot bastardiem tēva uzvārdu tā saīsinātā formā, piemēram, grāfa Voroncova bastardi saņēma uzvārdu Roncovi; Aleksandra Dolgorukova ārļaulības dēls kļuva par Rukinu; Katrīnas II un Grigorija Potjomkina meita dabūja uzvārdu Tjomkina u.tml. Šāda norāde uz radniecību bastarda karjerai faktiski bija vēl nozīmīgāka, nekā Eiropas augstmaņu „kreisie” ģērboņi, ko viņi dāvāja saviem ārļaulības bērniem.

⁷⁵ Kā uzskata latviešu Vikipēdija, dzimtbūšanas laikā vagars esot bijis muižnieka iecelts pagasta vecākais Livonijā, ar tiesībām piespriest dzimtcilvēkiem miesas sodus; XIX-XX gadsimtā - muižas kalpu un algādžu uzraugs, kurš organizēja darbus un uzraudzīja to izpildi.

un pusbrāļu muižu dedzināšanu, bet mazmazbērnu paaudze pēc 40 gadiem izdzina savus asinsradniekus no Latvijas pavisam.

Tiem pasaulē izdzītajiem latgaļiem, zemgaļiem, līviem, kuri šodien Rietumos strādā par jūdu anglo-sakšu sulaiņiem, kā arī Latvijā vēl palikušajiem, kuri tepat velk savu nožēlojamo eksistenci, bet tomēr naivi un ietiepīgi dēvē sevi par latviešiem, der zināt, ka t.s. latvisko atmodu sarīkoja gandrīz vienīgi vagari: latvju dainu vācējs Krišjānis Barons – vagara dēls; jaunlatvietis Juris Alunāns un viņa brālis Indriķis – muižas nomnieka jeb vagara dēli (par latviešu teātra tēvu dēvētais Ādolfs Alunāns bija viņu trešā brāļa Pētera dēls); žurnāla "Mājas Viesis" dibinātājs (1856) Ansis Leitāns – muižas pārvaldnieka – vagara dēls; Rīgas Latviešu biedrības (RLB) dibinātājs un pirmais priekšnieks Bernhards Dīriķis un viņa brālis Andrejs Dīriķis – muižas nomnieka – vagara dēli; vēl viens RLB dibinātājs un priekšnieks Rihards Tomsons – vagara dēls; ērģelnieks, koru organizētājs Jānis Cimze – vagara dēls; Latvijas himnas autors Kārlis Baumanis – pusmuižas nomnieka jeb vagara dēls; dzejnieks Jānis Pliekšāns (Rainis) – pusmuižas nomnieka jeb vagara dēls u.t.jpr. Vai daudz vēl ir tādu "latvju modinātāju", kurus es te nenosaucu? Un izdarīja viņi to vienīgā iemesla dēļ – atriebjoties saviem tēviem par to, ka tie viņus mantojuma tiesībās nepielīdzināja likumīgajiem bērniem. Ja būtu pielīdzinājuši – nebūtu nekādas jaunlatviešu kustības un nekādas latvju atmodas.

Latvijas pasludināšanu pēc pusgadsimta sagatavoja un realizēja par liel-saimniekiem legalizējušos vagaru bērni, kā arī tādi „latvieši”, kuriem māte bija vāciete, tēvs – zobārsts.

Tie ir fakti! Padomju laikā viņu pēcteči tos vēl kaunīgi slēpa, tagad – atklāti lepojas ar savu bastardiski-vagarisko izcelsmi. Tātad jēdzieni "latvju atmoda" un "jaunlatvieši" neatpoguļo vēsturisko patiesību un maldina Latvijas skolu jaunatni. Aicinu Izglītības ministriju atjaunot skolu mācību grāmatās Latvijas vēstures terminoloģisko precizitāti un turpmāk lietot jēdzienus "vagaru atmoda" vai "bastardu atmoda" un jaunlatviešu nosaukumu kā neatbilstošu aizstāt ar jēdzieniem - "jaunvagari" vai "jaunbastardi".

NEIZNĪDĒJAMĀIS KĀRKLUVĀCIĒŠA GĒNS

Latvieti, kurš šodien nespēj identificēt sevi ne par latgali, ne zemgali, ne līvu vai krievu, vai vācieti, vai piederīgu pie kādas citas vēsturiski atpazīstamas nācijas, neglābjami plosa vismaz divas antagoniskas stihijas: mātes - zemnieces un tēva - kunga asinsbalsis. Šāda cilvēka apziņā, neatkarīgi no tā, vai viņš pats to apzinās, vai nē, valda permanents duālisms. No šī viedokļa ne tikvien latvieši kā tauta, bet arī katrs latvietis atsevišķi ir tipiska himēra, kuras apziņā ir savienotas nesavienojamas pasaules uzskatu sistēmas, savstarpēji izslēdzošās – kunga un verga - morāli ētiskās un tikumiskās koncepcijas. Rezultātā šāds cilvēks patstāvīgi nespēj realizēt ne vienu no šīm koncepcijām. Viņš dzīvē instinktīvi meklē savu kungu un tiecas to atdarināt. Lai

atceramies kaut vai tik nožēlojamu un tik unikāli latvisku XIX gadsimta parādību kā kārkluvācietība⁷⁶, par kādu pie citām tautām nav gadījies pat dzirdēt⁷⁷. Toties no šāda cilvēka iznāk gan strādīgs un iztapīgs sulainis, kučieris-Sutka (latvieša čaklums⁷⁸ Rietumu pasaulē jau ir atzīts „brends”), gan uzraugs, vagars, ideāls zaldāts, čekists - arī šīs latvieša īpašības, diemžēl, ir pasaulē pazīstams „brends”, sevišķi uz austrumiem no Latvijas. (Китайцев & Мишин, 2007.) Tāda subjekta apziņā iespējams viegli „ielādēt” jebkuru zombējošu programmu vai ideoloģiju, jo viņam nav sava morāli ētiskā *firewall* filtra, bet pastāv tikai viens likums: saimnieka griba, kunga (koman-diera) pavēle. Neatkarīgi no tā, vai latvietis strādā par čekistu marksistiskajā Krievijā, vai mūsdienu Latvijā caur bāriņtiesām nolaupa bērnus.

⁷⁶ Par „kārklū vāciešiem” XIX gadsimtā sauca latviešus, kuri dzīvē nedaudz izsitoties uz augšu, sabiedrībā tiecās demonstrēt nicinājumu pret saviem tautas brāļiem, visādi uzsvērdami, ka viņi paši vairs neesot latvieši, bet nu jau – vācieši. Šajā nolūkā viņi savus latviskos uzvārdus laboja pēc vācu „modes” - sauca sevi par Kārklingiem, Bērzingiem, Krūmingiem. Kā „Latviešu tautas piedzīvojumos” rakstīja U.Ģermanis: pilsētās daudzi latvieši, iemācījušies „buldurēt vāciski”, tēloja vācu „birģelus” jeb namniekus un sagrozīja savus uzvārdus, lai tie izklausītos vāciski. Tie bija tā sauktie „kaunīgie latvieši”, „kārklū vācieši” vai „puskoka lēcēji”.

Parādība bija tik masveidīga, ka to apkaroja pat jaunlatvieši. Tiesa gan, ar utilitāru mērķi. Viņu mazonizētajās galvās ap to laiku jau bija noformējušies veikla ideja, kā no šī citādi nederīgā etniskā materiāla uztaisīt gešefti jeb, latviski runājot, biznesu. Šajā nolūkā viņi ņēma un pasludināja latviešus par vietējībā „izredzētu tautu”. Varbūt ne tik izredzētu, kā visiem zināmā „visizredzētākā”, bet taisni pēc tās pašas receptes. Tiklīdz šī ideoloģiskā nostādne pārņēma latviešu prātus, viņi tūdaļ sāka nīst vāciešus un visu vācisko tikpat dedzīgi, kā vakar bija tiekušies būt par vāciešiem. Tādējādi, idejas autori ar nelieliem finansu un dzīvā spēka ieguldījumiem vienas paaudzes laikā ieguva tieši to pašu rezultātu, ko savulaik senēģiptiešu priesteri: veselu armiju nedoma-jošu biorobotu, ar kuru rokām Krievijai atņemtajās vāciskajās un latgaliskajās teritorijās XX gadsimta sākumā izveidoja firmu ar nosaukumu „Latvija”.

Ģudru polittehnologu mērķtiecīgi kultivēts, šis latvieša naidis noveda tiktāl, ka XX gadsimta 30-jos gados vācieši no Latvijas, kā zināms, vispār tika izdzīti burtiskā nozīmē. XIX - XX gadsimtā tieši bastarda naidis kompensēja latvieša bastarda mazvērtības kompleksu, ļāva uzlūkot sevi par līdzvērtīgu vāciem un uzturēja latvieša nacionālo pašapziņu. Latviskā nacionālismā nekad nav bijis nekā konstruktīva. Tas vienmēr ir barojies tikai no naida: pret vāciem, pret krieviem, pret latgaļiem. Latvietis izčākst kā sapuvusi sēne, ja viņam nav ko nīst.

Padomju laikā šie paši latvieši – vācu nīdēju bērni un kārklu vāciešu mazbērni ar suņa padevību skatījās Maskavas virzienā lai, stundā X saņemot no Amerikas komandu „cui!”, padevību momentā nomainītu pret naidu. Bet ģermāņiem, kurus viņi vēl nesen sauca par mūžsenajiem ienaidniekiem, atkal sāktu skatīties mutē. Verdziskums ir neārstējama slimība un tiek nodota ar ģēniem.

⁷⁷ Izņemot žīdus, bet tie nav tauta. Žīdi ir sekta.

⁷⁸ R.Blaumanis savam literārajam varonim šādu vārdu gan jau neizdomāja pats, bet kaut kur noklausījās. To aplicina arī Sanskrits, kurā ir adjektīvs सुतुक *sutuka* ar ļoti līdzīgu nozīmi ‘izpildīgs; tāds, kurš dara ātri’.

Šīs apziņas īpašības latvietim acīmredzot no tēva – teitoņa. Paši vācieši tās krāšņi nodemonstrēja II Pasaules kara laikā: „Es pats nedomāju. Es pildīju fīrera pavēli.” Vāci, kā zināms, ir taisni tāda pati himēra, kas izveidota, sakausējot vienā tautā un līdz ar to iznīcinot daudzas citas tautas un valodas. Tikai tas tika izdarīts par dažiem gadsimtiem agrāk, nekā pie latviešiem.

Mūsdienās, starp citu, izejot caur 6-7 paaudzēm, kārklu vācieša gēns latvieša dvēselē ir tikpat dzīvs kā XIX gadsimtā. Kā ir novērojusi valodniece un rakstniece I.Sperga, latviešiem jau „ir kauns no sevis un savas vecmāmiņas laukos” (Sperga, 2011). Un viņi suņa acīm skatās uz Rietumiem. Tikai tagad latvieša pielūgsmes objekts ir anglosakši (Latkovskis, 2011). Mēdijos jau parādās jēdziens „kārklu angļi” (DELFI Aculiecinieks, 2012).

Latvieša - vagara vārda etimoloģiju apstiprina vēl divas Sanskrita leksēmas - fonētiski ļoti līdzīgais substantīvs वागर *vāgara*, kas nozīmē ‘vilks’, un adjektīvs वागारु *vāgāru*, kas nozīmē ‘krāpnieks, viltnieks, solījuma laužējs, ticības pārkāpējs’. Atkal viss loģiski: kas atliek tādām deetnizētām Frankenšteina izdzimtenim, kuram, tēlaini runājot, vienā kājā vīze, otrā – zirga nags?⁷⁹ Skaidrs, ka viņš, nespēdams iekļauties nevienā etnosā, nīdīs un krāps abas puses. Tikai vājāko – ar pazemošanu, stiprāko – ar glumu pielīšanu.

Tiem, kas sevi līdz šim uzskatīja par „zilasiņu latviešiem”, šie atklājumi droši vien nebūs diez ko glaimojoši. Bet to jau nesaku es – to saka Sanskrita un pārējo valodu vārdnīcas.

Toties tas izskaidro, no kurienes latvietim nāk viņa nožēlojamais pataloģiskais mankurtisms attiecībā uz latgaļiem un tiem saviem latviešiem, kuri sociālajā hierarhijā izrādījušies uz zemākas pakāpes; no kurienes pret krieviem un visu krievisko latvietim ceļas viņa dzīvnieciskais, bez psihiatra palīdzības neizskaidrojamais naidis, kas šodien plūst kā vēmekļi no latviskajiem masu mēdijiem un tribīnēm; no kurienes latviešu suniskā uz pakalķajām staigāšana katra hermofrodītiska anglosakša priekšā.

Ne velti latvieša – vagara tēls tautas folklorā iemūžināts mīklas veidā: kas savai sugai kož, svešai - kājas laiza.

⁷⁹ Doktors Frankenšteins ir angļu rakstnieces Mērijas Šellijas (*Mary Shelley*, 1797-1851) gotiskā romāna "Frankenšteins jeb Modernais Prometejs" (*Frankenstein, or The Modern Prometheus*, 1818) literārais personāžs.

Saskaņā ar sižetu medicīnas studentam, topošajam zinātniekam Viktoram Frankenšteinam izdodas no dažādu liķu daļām sašūt jaunu cilvēka ķermeni un to atdzīvināt. Iznāca monstrs, kuram romānā nemaz nav vārda, tāpēc to arī sauc tā radītāja vārdā par Frankenšteinu.

Šellijas oriģinālā ideja bija par to, ka šāda zinātne ir ne tikvien bezjēdzīga, bet arī bīstama, jo rezultātā iznāca briesmonis, kurš nogalināja ikvienu, ko sastapa, un neganti mocījās pats, nesaprazdams, kas viņš tāds ir, jo viņa apziņu plosīja daudzās savstarpēji nesaderīgās to cilvēku personības, no kuru ķermeņu fragmentiem viņš bija sašūts. Tādējādi Frankenšteins ir gan mūsdienu tēla veidā izteiktas sengrieķu himēras piemērs, gan Ļeva Gumiļova Passionārajā etnoģenēzes teorijā ieviestā etniskā jēdziena „himēra” ilustrācija.

LATVIEŠU ELITES BASTARDA KOMPLEKSS

Latviešu politiskā un kultūras elite labi apzinās savu bastarda kompleksu. To apliecina latviešu literāti un teatrāļi, kuri refrēniski atgriežas pie šīs tēmas vismaz reizi pārdesmit gados, taču nevis ar jaunu tēmas traktējumu, kā tas māksliniekiem pienāktos, bet gan ar jaunas vārda “bastards” semantikas uztiepumu, kas nemaz nav viņu darīšana. Latviešu dramaturgi un scenāristi vārdu “bastards” ikreiz lieto nevis tajā nozīmē, kā to saprot visas pasaules skaidrojošās vārdnīcas, bet gan kaut kā pa savam – latviski!

Tipiski piemēri: pagājušā gadsimta 70/80. gados toreizējā Rīgas Jaunatnes teātrī bija iestudēta P.Pētersona luga “Bastards”, bet pirms pāris gadiem mēdiji ziņoja, ka režisors V.Brasla un scenārists A. Lapiņš taisot spēlfilmu “Bastards” pēc G. Jankovska romānu *Sōla*, *Pār Trentu kāpj migla* un *Balsis aiz tumsas* motīviem (vai ir jau uztaisījuši, neizdevās noskaidrot).

Ikvienam, kurš ir lasījis G.Jankovska romānus, Lapiņa un Braslas izvēlētais virsraksts var radīt neizpratni: pats autors savus varoņus par bastardiem neuzskatīja. G.Jankovska literārais varonis ir latviešu leģionārs, kurš pēc II Pasaules kara palicis Rietumos. Mājās atgriezties viņš nevar, jo te valda padomju vara, pret kuru viņš tika karojis ar ieročiem rokās un kura viņu par to neglābjami represēs. Snobiskajā Anglijā viņš jūtas nevajadzīgs tikai tādēļ, ka ir beztiesisks emigrants, svešinieks. Un nekāda cita iemesla dēļ! Tātad G.Jankovska sacerējumu interpretiem bija kāds īpašs subjektīvs iemesls, kas viņus pamudināja latviešu bēgļu izstumtībā no Rietumu sabiedrības nepamatoti saskatīt paralēles ar bastarda izstumtību, kam ir principiāli atšķirīgi cēloņi. Jebkurā vārdnīcā iespējams izlasīt, ka bastards ir izdzimtenis, kas tīrasiņu tēvam piedzimis nosodāmu dzimumsakaru rezultātā ar jauktēni vai zemākas kastas pārstāvi. Šo cēloni bastards nekādi nevar novērst. Latviešu, lietuviešu u.c. baltslāvu emigrantus rietumu sabiedrība sākotnēji nepieņēma tikai tādēļ, ka viņi bija svešinieki un neprata vietējo valodu. Apgūstot mītneszemes valodu un likumus, viņi tur pa lielākai daļai, kā mēs zinām, lieliski iekārtojās. Kādēļ filmas veidotājiem bastarda jēdzienu vajadzēja papildīt ar kļūdainu, nepatiesu semantiku? Vai tiešām viņi nav vīzējuši ielūkoties svešvārdu vārdnīcā un izlasīt vārda “bastards” nozīmi?

Vēl jocīgāks savulaik bija P.Pētersona lugas “Bastards” iestudējums. Tās autors bija kultūras nomenklatūras darbinieks - teātra administrators, režisors, dramaturgs, dzejnieks, RLB direktors un kas tik vēl ne. Viņš pats to lugu tika sarakstījis rīmēs, pats iestudējis un pats vien pa lielākai daļai arī “baudīja”, jo skatītāji gāja no zāles laukā. Tas gabals patiešām nebija baudāms ne drukātā, ne skatuviskā veidā, jo sastāvēja no bezgalīgiem prātojumiem brehtiski-sartriskas bufonādes garā. Tikai Brehta vai Sartra personāžu absurdo runu un darbību rezultātā skatītāja apziņā parasti veidojas kāda reāla, aktuāla atziņa, izkristalizējas oriģināla, loģiska un saprotama doma, bet Pētersona sacerējumā viņa personāžu - ne ta zinātnieku, ne ta mākslinieku – prātojumu rezultātā neizkristalizējās nekas. Tāpēc patstāvīgi domājošie

skatītāji pēc pirmā cēliena gāja prom. Bet neatnākt uz izrādi arī bija neiespējami, jo visa latviskā prese un kritika ar to nēsājās kā suns ar kaulu, te aprakdama sētmalē, te atkal izrakdama: "Ak vai, ak vai, Pētersona "Bastards"! Vai tad jūs vēl neesat redzējis?" Ja atmiņa mani neviļ, tā pat tika nominēta par sezonas labāko izrādi. Visu šo ambrāžu iespējams izskaidrot tikai ar vienu: līdzīgi kā A.Lapiņa un V.Braslas filmā, tas bija kārtējais mēģinājums uztiept sabiedrībai jaunu vārda "bastards" semantiku. Nekā citādi vārda "bastards" lietošana P.Pētersona lugā nav attaisnota. Tur nav ne viena bastarda, un par bastardu dēvētais literārais varonis absolūti neatbilst šim jēdzienam⁸⁰. Pētersonam bastards vispār bija sieviete, uz ko tāds apzīmējums vēsturiski pavisam netiek attiecināts.⁸¹ Vai to var izskaidrot ar autora ignoranci – ka Pētersons vienkārši nesaprata internacionālisma "bastards" nozīmi? Kaut kā negribas ticēt. Daudz reālistiskāks šķiet skaidrojums, ka latviešu "mafija" tā mēģināja manipulēt ar sabiedrības apziņu. Kādā virzienā?

No bioloģiskā viedokļa bastards ir izdzimtenis – tāds, kurš piedzimis ārpus dzimtas un likuma. Tātad bastardu sabiedrība nepieņem viņa izcelsmes dēļ⁸². Paļaujoties vienīgi uz Rietumu etimologu versijām, šāda sabiedrības

⁸⁰ Oficiālā Rietumu valodniecība bastarda vārdu atvasina vai nu no proto-ģermāņu **banstiz*, vai arī senfranču *bastard* (mūsdienu franču: *bâtard*) – 'jauktenis; augstmaņa ārļaulības bērns no ne-sievas' un tādā garā. Senģermāņu **banstiz* esot nozīmējis kūti, šķūni vai klēti, tātad bastardēns esot ticis ieņemts kādā no šīm būvēm, tāpēc tā arī nosaukts. Un taisni tas liecinot par viņa "zemu izcelsmi".

⁸¹ Fraču un angļu lingvisti, skaidrojot vārda „bastards” etimoloģiju, demonstrē vēl krāšņāku fantāziju. Kā raksta Duglasa Harpera *Online Etymology Dictionary*, vārds *bastard* esot cēlies no franču *fils de bast*. "Bast" gan franču, gan angļu valodās nozīmē šķiedrainu materiālu, ko iegūst no džutas, kaņepēm, liniem un izmanto virvju, pinumu ražošanai. Tātad *fils de bast* burtiski jātulko kā 'virvju vai pinumu dēls'. Loģika apšaubāma. Taču *Online Etymology* atrod izeju: patiesībā tas angļiski esot jātulko kā *packsaddle son*, tātad - 'sedlu dēls'! Vai re, ko? Harpers mums piedāvā iztēloties no kaņepju virvē un pinumiem taisītus sedlus. Neko ticamāku pat rupju zirga deķi iztēle neuzbur. Bet *Online Etymology* taisni to no mums arī vajag: *packsaddle son* nozīmējot, ka bērns ticis ieņemts improvizētā gultā, par kādu ceļojuma laikā kalpojuši tādi striķu sedli. Ko tu neteiksi? Tā vien gribas pavaicāt tiem angļu-franču etimologiem: "Vai neesat provējuši ieņemt bastardu uz *Notre Dame de Paris* lustras? Un nosaukt par lustardu? Tā sakot, *fils de lustre* vai *fils de candélabre*! Tāda, lūk, mums ir tā Rietumu etimoloģijas zinātne!

⁸² Krievu (V.Đaļa, S.Ožegova u.c.) vārdnīcas bastardu tulko kā *баўцпрыок* 'tīrasīņu tēva nelikumīgs ārļaulības bērns', *тумах, помесь* – 'jauktenis', *ублѣдѣок* (no verba *ублѣдѣтуми*, *«блѣдѣтуми»* – 'maukoties') – 'bandubērns' (no Sanskrita *बन्धुल bandhula* – 'bastards'), *выродок* – 'izdzimtenis'. Angļu vārdnīcas sniedz tādu pašu skaidrojumu, tikai sadzīvē angļu valodā runājošajās valstīs (paklausieties Holivudas filmas!) vārdam *bastard* vēl lielākā mērā nekā krievu valodā tiek akcentēta tieši tā sākotnējā nozīme, kam mūsdienās jau piemīt lamuvārda semantika – 'izdzimtenis, maukubērns'. Tikai latviešu vārdnīcās no bandubērna, izdzimtena nozīmēm nav ne miņas. Kā jūs domājat, kādēļ? Drīkst minēt trīs reizes.

attieksme var šķīst nepamatota un netaisnīga. Patiešām, ja jau *fils de bast* - ‘sedlu dēls’ savu personīgo īpašību ziņā ir tāds pats kā *fils du mariage* - ‘laulības dēls’, tad diskriminācija ir acīmredzma un grūti izskaidrojama. Taču Rietumu etimologi visdrīzāk gan melo kā bastardi. Daudz ticamāka bastarda vārda izcelsme ir no Sanskrita substantīva बस्त *baṣṭa* - ‘mulķis’. Visiem suņu, kaķu, zirgu u.t.t. audzētājiem ir zināms, ka jauktenis, bastards ir neglābjami slīktāks, dumjāks par tīrasiņu eksemplāru. Nav šaubu, ka uz cilvēka bastardu viss teiktais attiecas vēl lielākā mērā. Tikai degradācija izpaužas ne tik daudz fizisko, cik specifisko garīgo, intelektuālo un psiholoģisko īpašību veidā. Šī ģenētiķu un selekcionāru informācija, lai arī netiek afišēta, tomēr izplatās arī plašākā sabiedrībā. Turklāt „kristieši mēs visi esam”, bet Bībelei pret bastardiem nostāja ir viennozīmīga: “Neviens bastards lai nenāk Tā Kunga draudzē, pat arī viņa desmitā paaudze lai nenāk Tā Kunga draudzē” (5.Mozus 23:3). Tāpēc, lai ko tās angažētās vārdnīcas rakstītu, sabiedrībai kopumā nav šaubu par to, ka bastards ir kaut kas slīkts un kā tāds sabiedrības negatīvo attieksmi saņem pelnīti.

Tagad pieņemsim, ka starp latviešiem uzrodas kāds gudrinieks, kurš pašķirsta M.Monjē – Viljamsa vai O.Betlingka Sanskrita vārdnīcu, atrod gan [*latva*], gan [*baṣṭa*], gan [*vāgāru*] nozīmes un saprot visu to, ko mēs nule noskaidrojām. Saprot arī to, ka mūžīgi sveči zem pūra noturēt neizdosies – agri vai vēlū kāds „atkodīs”, ka vārdi *latvis* un *bastards* ir sinonīmi. Tas it nemaz nenāks par labu latvieša „gaišajam” tēlam. Ko darīt? Vajag savlaicīgi iepotēt sabiedrībai citu – pozitīvu vārda „bastards” semantiku. Piekrīti, šādā kontekstā tā ir ļoti prātīga ideja. G.Jankovska varoņi ir drosmīgi, fiziski spēcīgi, dzīves rūdīti vīrieši, turklāt - gudri, ar bagātu iekšējo pasauli. Visu šo īpašību dēļ viņiem laiku pa laikam uz sienaugšas atdodas kāda angļu aristokrāte. Ja V.Braslas inscenējums izrādīsies talantīgs, to noskatīsies daudzi, un pēc pusgadsimta Rīgas kinostudijas filmas „Vella kalpi” rimeikā O.Dreģes Anna un I.Andriņas Cecīlija vairs negribēs, lai viņas „parauj velli”, bet lūgsies: ”Dievs, atdod mani bastardam!” Jo bastards sabiedrības apziņā būs padarīts par latviešu Indianu Džonsu vai Džeimsu Bondu.

P.Pētersonam bastarda tēls vispār bija jauns priekšnieks, kurš nāca vecā priekšnieka vietā ar vecā noliegumu, jaunām idejām, un taisni šī iemesla dēļ viņu nevēlējās pieņemt stagnācijā nogrimusī kolektīva daļa. Tātad te bastards pie visa klāt bija vēl arī pozitīvo pārmaiņu nesējs – gandrīz vai “*wind of change*”⁸³, kas tā laika valdošās ideoloģijas gaismā bija absolūti pozitīvs tēls. Bet par mulķīgu un degradējušu tika tēlota konservatīvā sabiedrība, kura negribēja pieņemt “progresīvo bastardu”.

Tātad P.Pētersona izrādei un V.Braslas filmai ir kopējs uzdevums: panākt, lai tiem, kas vārdus “latvietis” un “bastards” dzirdēs pieminām blakus, vairs nerastos ar līdzšinējo vārda “bastards” semantiku saistītas negatīvas asociācijas. Abu šo sacerējumu slēptais mērķis ir veidot lasītāju un skatītāju apziņā

⁸³ Angļu: pārmaiņu vējš.

jaunu loģisku rindu: ja latvietis ir bastards, bet bastards - drosmīgs un vīrišķīgs cīnītājs pret regresīvo, savu laiku nodzīvojušo, tātad latvieši – bastardi ir lāga zēni, smuki un pozitīvi, ar kuriem vajag lepoties. Tā strādā neiro-lingvistiskā programmēšana.

Jautājums ir tikai par to, kurš būs tas tiesnesis un izlems, kas ir jaunais, progresīvais, tāpēc - kultivējama, bet kas – savu laiku nodzīvojušais un iznīcināmais. Latvieši un viņu saimnieki nešaubās par to, ka šie izredzētie ir tieši viņi. Ka tikai viņi paši vien ir tiesīgi izlemt, kura no apkārtējām tautām ir progresīva, tāpēc - tiesīga dzīvot uz šīs pasaules, bet kura – vairs ne. XX gadsimta sākumā latvieši nolēma, ka Krievija un krievi ir savu laiku nodzīvojuši un latviešu progresu traucējoši, tāpēc paņēma šautenes, aizgāja uz Krieviju un apšāva tur pāris miljonus krievu cilvēku. Citi latvieši tajā pašā laikā nolēma, ka pasaules civilizācijai vairs nav vajadzīga un ir traucējoša latgaļu (un pārējo rietumbaltu) tauta ar savu seno valodu. Tāpēc okupēja Latgali un sarīkoja tur latgaļu etnocīdu.

Feina filozofija, vai ne? Starp citu, latgaļu etnocīda projektu latvji bija iecerējuši pabeigt vēl XX gadsimta beigās, taču viņiem bišķiņ misējās. Tomēr arī sekmes ir ievērojamas. Totālā nacionālšovinistiskā propaganda vidusmēra latvieti šobrīd jau ir padarījusi par absolūtu zombiju, kurš sev par nelaimi ir pazaudējis ne vien labā un ļaunā atšķiršanas spēju, bet arī realitātes izjūtu. Latviešu mietpilsonis, kurš savā pagalmā kārts galā uzvilcis sarkanbalto karogu, visā nopietnībā domā, ka latviešiem šie noziegumi tiks norakstīti un viņiem par tiem nebūs jāatbild. ©18.04.2014-03.08.2015

Te izlaistas dažas lapas.
Здесь пропущены несколько страниц.
There are several pages skipped.
Es gibt mehrere Seiten fehlen.

Par grāmatas pilnas versijas iegādi – sk.:
Приобретение полной версии книги - см.:
Acquisition of the full version of the book - see:
Wie die Vollversion des Buches zu erhalten -
siehe:

<http://langala.lv>
<http://langala.mozello.lv>
e-mail:
Langala@inbox.lv